Poštnina plačana v gotovini | Leto LX | V Ljubljani, v četrtek 29. septembra 1932 | Štev. 223 | Cena 1 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563 Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Skrajšanje delovnega časa

Skrajšanje delovnega časa je danes vprašanje, ki zanima najširše kroge javnosti. Ob priliki že smo v »Slovencu« na uvodnem mestu o stvari razpravljali, ko je Mednarodna konferenca za delo sprejela predlog francoskega delavskega delegata Jouhauxa, da se z mednarodno uredbo določi delovni teden s 40 urami za vse industrijske države.* Pri točasnem zasedanju Mednarodnega urada za delo delavske skupine s svojo zahtevo niso več osamljene, kakor pred meseci. Sedaj je bil zastopnik italijanske vlade De Michelis, ki je uspel z nujnim predlogom, da se uprava MUD nemudoma peča s tem vprašanjem. De Michelis bi namreč rad prodrl s svojim predlogom o znižanju delovnega časa, še preden se sestane mednarodna gospodarska konferenca, ki naj bi s tem dejstvom že računala. Toda novi ravnatelj MUD Butler je smatral umestno, da skliče prej svet strokovnjakov, da iz tehniškega stališča prouče predlog italijanskega delegata.

S tem se bo rešitev za nekaj časa zavlekla. Ni pa to ideja le nekaterih socialnih reformatorjev, temveč je že nekaj časa, kar stoji na popolnoma realnih tleh. V Nemčiji je že 30. junija 1931 Brüningova vlada izdala dekret, ki vsem industrijskim panogam naroča, naj znižajo tedenski delovnik na 40 ur, kjer je to tehnično mogoče. Tudi v drugih državah, kakor v Franciji, Češkoslovaški, Poljski, Belgiji, Danski in Avstriji so vlade že ponovno razpravljale o redukciji delovnega časa. Prav tako se je v Italiji korporacijski svet že dne 15. junija izrekel za skrajšanje delovnih ur. Gdansko je 40 urnik uvedlo v javno administracijo. Prav tako je v Združenih državah 40 urnik uveden v mnogih industrijah.

Misel o skrajšanem delovnem času je marsikje seveda naletela na živahen odpor, kakor svoje dni zahteva po osemurnem delovniku. Tedaj so bili mnogi prepričani, da bo osemurnik docela uničil industrijo in trgovino. Toda po nekaj letih negotovega tipanja in poskušanja sta se industrija in trgovina lepo prilagodili novemu delovnemu času. Prav tako bi sedaj bilo prenagljeno, ko bi radi skrajšanega delovnega časa prerokovali industriji katastrofo. Enako pa bi bilo zmotno, ko bi kdo v predlagani reformi zrl nezmotljivo zdravilo za obstoječo gospodarsko in socialno krizo.

Kaj predvsem hoče predložena delovna reforma? Zmanjšati brezposelnost ali omejiti rastočo industrijsko nadprodukcijo?

Borilelji za 40 urni delovni tednik so v prvi vrsti gotovo hoteli vplivati na znižanje brezposelnosti. Kriza traja dalje in še prav nič ni videti njenega konca. Na borzah se je sicer tuintam pokazalo neko rahlo zboljšanje, ki pa je sezonskega značaja. Istočasno pa opazujemo, da se je število nezaposlenih dvignilo skoraj po vseh državah. Gospodarstvo spričo tega ne more ostati brezbrižno. Prvič so lastniki industrij sami občutno prizadeti, ker morajo plačevati občutne takse v fonde za brezposelne, po drugi strani pa ne tajijo, da bi poživitev industrijske delavnosti niti ne vplivala bistveno na zmanjšanje števila brezposelnih. Industrija se je namreč okoristila s krizo v tem smislu, da je bolj in bolj racionalizirala svoje obrate. Marsikatere panoge bi mogle danes vpostaviti poln obrat, ne da bi bilo treba zaposliti le enega novega delavca. Ker pa Evropa ne more stalno živeti s svojimi 20 milijoni brezposelnih, se skuša z znižanjem delovnih ur pritegniti čim več delovnih rok k zaslužku. S tem bi se dvignil — tako se računa — tudi konsum; z večjo porabo pa bi oživela tudi industrija.

Tako bi 40 urni delovni tednik omogočil novim delovnim množicam, da pridejo do zaslužka. Resnici na ljubo moramo vseeno pripomniti, da bistvenega prevrata v brezposelni krizi sam 40 urnik tudi ne bo prinesel. V Nemčiji, kjer imajo šest milijonov nezaposlenih, so delavski sindikati zračunali, da bi uvedba 40 urnika pri obstoječem stanju industrije zaposlila po najbolj optimističnih kalkulacijah približno en milijon delavcev in uradnikov. Pet milijonov pa bi še vedno bilo na cesti. Bistvenega zboljšanja brezposelne krize 40 urnik torej ne prinaša.

Toda, ali je potreba vzdržati produkcijo na sedanji višini? Mar ni danes tako v industriji kakor celo v agrikulturi večja produkcija, kakor je za življenje človeštva potrebno? Kar je nekdaj en človek izvršil v enem dnevu, napravi danes v eni uri, često v nekaj minutah. Ako bo delavec — tako sklepajo gospodarstveniki — delal tako dolgo, kot je delal dosedaj, bo nadprodukcija vedno večja. Zato je treba skrajšati delovni čas.

K tej kalkulaciji je vsekakor po našem mnenju potreben komentar. Gotovo je, da industrija in veletrgovina zelo občutita nadprodukcijo, ker so skladišča do vrha napolnjena, blago pa ne gre v denar. Toda nič manj ri resnica, da mnogim ljudem manjka tudi najpotrebnejših življenjskih potrebščin, ker so predrage in si jih ne morejo kupiti. Nadprodukcija za mnoge potrebščine gotovo obstoja in bo obstojala, dokler bodo le-te imele tako visoko ceno. Kakor hitro bi se pa cene znižale, bi pa dobile tudi odjemalcev. Celo življenjskih potrebščin si mnogi ljudje ne morejo nabaviti, čeprav stradajo. Zakaj jih producenti rajši uničujejo, kakor pa da bi jih razdelili po nizkih cenah med stradajoče? V Združenih državah sežigajo farmerji žito, ko istočasno deset milijonov brezposelnih strada. Obžalovanja vredna potrata dobrin in dela je to, kot posledica gospodarskega kaosa sedanjega gospodarskega reda.

Zahteva delavstva po znižanju delovnega časa se da utemeljiti tudi iz etičnega stališča. Tehnika in neslutene iznajdbe so olajšale ljudem življenjsko usodo in dvignile življenjski niveau. Ali naj bo edino delavstvo od tega izvzeto? Skrajšanje delovnih ur naj bi tudi delavstvu olajšalo življenje. Res, da pri osemurniku v splošnem ne gre za isti problem, kakor je šlo tedaj, ko se je delavstvo borilo proti deset- in dvanajst-, celo petnajsturnemu dnevnemu delu. Tedaj je bilo delavstvu treba sploh omogočiti fizično življenje. Z malimi izjemami pa osemurnik ne presega delavčevih telesnih moči.

Iz družinskih, pa tudi verskih in socialnih razlogov je vendar priporočati znižanje tudi dosedanjega osemurnega delovnika. K osmim uram, ki jih prebije delavec v tovarni ali uradu, je treba prišteti še čas prihoda in odhoda na delo, kar izda često par ur, ker delavstvo večinoma ne stanuje v mestih, kjer so tovarne in zaslužek, ampak često daleč izven mesta. Večina odhaja zgodaj zjutraj in se vrača pozno domov. Kaj malo časa ostane, da bi delavec tudi zase kaj storil, obdelal vrt ali poskrbel za svojo izobrazbo.

Delo je samo po sebi gotovo nekaj izvrstnega. Nihče ne ve tega bolje kakor krščanski človek. Toda delo ni bistvo življenja. Ni zadnji človekov namen na zemlji, da bi samo garal in se mučil od zore do trde noči. Tudi odmora je treba, potreben je pameten oddih in sprememba v načinu življenja, ki seveda nima nič skupnega z lenuharjenjem, ki vodi v materijelno in duševno bedo. Tudi s tega vidika bi torej skrajšanje delovnega časa bilo priporočljivo.

Drin.

* Prim.: »Slovenec« 4. maja 1932 uvodni članek: »40 urni delovni teden«.

Ali se bo Zveza narodov razbila?

Senzacija: Herriot bo govoril

Solidarnost Francije in njenih zaveznikov — Demonstrativen odhod barona Neuratha iz Ženeve - V Franciji vlada nejevolja nad Anglijo

Pariz, 28. sept. AA. Listi poročajo o snočni konferenci, ki jo je predsednik francoske vlade Herriot imel z zastopniki držav male antante, Belgije in Poljske. Posebni dopisnik lista »Oeuvre« pravi, da so na tem sestanku govorili o položaju, nastalem z odsotnostjo Nemčije na razorožitveni konferenci, in o nadaljnjem delu te konference. Albert Julien popisuje v listu »Petit Parisien« včerajšnji dan v Ženevi in prav tako omenja sestanek g. Herriota z zastopniki gori omenjenih držav. Albert Julien pravi, da je zelo verjetno, da je g. Herriot na tem sestanku točno obvestil državnike, ki vodijo zunanjo politiko prijateljskih in zaveznških držav, o namerah Francije. Verjetno je, da so tudi zastopniki teh držav s svoje strani pojasnili svoja stališča.

Pariz, 28. sept. ttg. Iz Ženeve javljajo vesti, da je bila konferenca med Herriotom in zastopniki Poljske ter Male antante, ki je imela svrho, da se okrepi enotna fronta med Francijo in njenimi vzhodnimi zaveznicami, zelo važna in je imela pozitivni rezultat. »Matin« piše, da je šlo pri tem za določitev vzajemne akcije, da se z uspehom zavrne sabotaža razorožitvene konference od strani Nemčije. List očita v tej zvezi Angliji, da je zrušila ženevski protokol in preprečila vsak poskus kolektivne solidarnosti. »Journal« trdi, da so se na konferenci posvetovali o tem, kako bi se zavrnil predlog sira Johna Simona, da bi se vojaški statut Nemčije, kakor ga določajo mirovne pogodbe, zamenjal z novo razorožitveno konvencijo, kar bi pomenilo indirektno revizijo versaillske mirovne pogodbe. K temu še izjavlja »Echo de Paris«, da je Anglija zahtevala bistveno kvantitativno in kvalitativno znižanje francoske vojske v zvezi z normalnim stanjem nemške vojske. Herriot je mogel to zahtevo samo odkloniti s protizahtevo, **da se izvrši mednarodna preiskava, ali je Nemčija res ostala v mejah versaillske mirovne pogodbe.** Sir John Simon je celo zahteval, da Francija stori prvi korak za spravo z Nemčijo, kar je Herriot seveda odklonil.

Ženeva, 28. sept. AA. Po današnjem sestanku francoske delegacije, ki se je vršil pod njegovim predsedništvom, je Herriot sporočil, da bo jutri posegel v debato na zasedanju skupščine Zveze narodov. Svoj sklep je predsednik francoske vlade in šef francoske delegacije sporočil tudi na današnji dopoldanski seji predsedništva Zveze narodov.

Novica se je hitro raznesla med ženevskimi diplomatskimi krogi in vzbudila živo zanimanje. Vsi se izprašujejo, kaj bo zdaj storil nemški zunanji minister, ki je prvotno nameraval že drevi odpotovati nazaj v Berlin.

V krogih Zveze narodov enodušno odobravajo Herriotov sklep in naglašajo, da pomeni tako odločitev spričo sedanjih zapletenih razmer velik pogum. Splošno pričakujejo, da se bo retoriki francoskega državnika posrečilo z visoke tribune Zveze narodov razpršiti pesimistično razpoloženje sveta in nezaupanje do ženevske institucije.

Berlin, 28. sept. tg. Kakor se poroča iz Ženeve, je danes dopoldne francoski ministrski predsednik Herriot obvestil nemškega zunanjega ministra barona Neuratha, da namerava jutri govoriti v generalni debati plenuma Zveze narodov. To obvestilo je prišlo nepričakovano, ker se je doslej trdilo, da v nasprotju z navado prejšnjih let noben zastopnik velesil ne bo govoril v Zvezi narodov. **Kljub tej obvestitvi Herriota se tu oficiozno sporoča, da je nemški zunanji minister baron Neurath zvečer ob 6 zapustil Ženevo in da potuje naravnost v Berlin.** Četudi se je potovanje v Berlin ob tem času napovedalo že pred več dnevi, je **odločitev nemškega zunanjega ministra v Ženevi morala učinkovati kot demonstracija.** Uradno se potovanje barona Neuratha utemeljuje s tem, da se bo nemški zunanji minister udeležil v petek važne seje nemškega kabineta. Iz dejstva, da je po včerajšnjem odgovoru nemškega državnega kanclerja na nedeljski Herriotov govor odpotoval nemški zunanji minister pred jutrišnjim Herriotovim govorom, se kaže neuspešnost vseh dosedanjih posredovalnih akcij.

Pariz, 28. sept. ž. Celokupni francoski tisk zelo pesimistično ocenjuje sedanji položaj v Ženevi. Pesimizem zlasti prihaja do izraza v poročilih ženevskih dopisnikov. **Danes se govori že o krizi, ki se ne nanaša samo na pogajanja v vprašanju razorožitve, temveč tudi na krizo same Zveze narodov.** Včerajšnja konferenca francoske delegacije pod vodstvom Herriota z delegati Belgije, Poljske in Male antante se tolmači kot Herriotova želja, da se ustvari pozitiven načrt, s katerim naj se odbijejo napadi, ki so naperjeni proti Franciji in ki se vedno bolj opažajo v Ženevi. **Če to ne bo uspelo, potem je smatrati, da bo razorožitvena konferenca doživela popolu neuspeh.** Tudi zadržanje Anglije je naletelo na ostro kritiko. Zlasti »Journal« poudarja nasprotje med francosko in angleško tezo in zatrjuje, da Anglija gre indirektno za revizijo versaillske pogodbe v korist Nemčije.

Motta roti državnike, naj ne razbijejo Zveze narodov

Ženeva, 28. sept. tg. Na današnji seji Zveze narodov je imel govor švicarski predsednik Motta, v katerem je nujno pozivljal prisotne za ohranitev Zveze narodov. Govoril je proti temu, da bi se skrajšala generalna debata in posebno proti temu, da pri tem ne sme priti do nobenega precedenčnega slučaja, ker je generalna debata prj vedno prinesla najvažnejše pobude. »Kdor hoče danes skrivati težkoče Zveze narodov, ta gotovo ni noben pravi prijatelj Zveze narodov. Ne sme se pozabiti, da se je v tajništvu ženevske mednarodne organizacije ustvaril tehnični aparat, ki nima para in ki je bil pred vojno sploh neznana stvar. Kdor bi to razdiral, bi kljub vsem neuspehom na političnem polju napravil pravi zločin. Ali naj se vrnemo zopet v predvojno stanje, ko so bile male države brez varstva izročene samovolji velikih držav, ne da bi imele najmanjšo možnost, da bi apelirale na vest sveta? Kdo bi mogel prevzeti odgovornost za to, da bi Zveza narodov propadla?« Dalje je Motta z ozirom na govor de Valere izjavil, da sta danes človek na cesti in duhovni človek gotovo zelo razočarana, ker mednarodno sodelovanje nima uspeha, da pa bi bila še veliko bolj razočarana, če bi se danes zopet vrnilo stanje predvojnega časa. »Ravno mi, ki vidimo stvari od blizu, vemo natančno, koliko je navzlic vsemu postalo boljšega kot je bilo prej, in zato verujemo v nov mednarodni red. Državniki morajo smatrati za svojo najsvetejšo nalogo, da ne pustijo porušiti tukajšnjega začetka mednarodnega sodelovanja.«

Hendersen na vso moč posreduje

Pariz, 29. sept. tg. Kakor poroča »Excelsior«, je Henderson še včeraj pozno zvečer poslal Herriotu noto z novimi predlogi o razorožitvi in za poravnavo napetosti med Nemčijo in Francijo. Henderson navaja, da je s sondiranjem v nemškem taboru ugotovil, da se bo Nemčija po novih volitvah v državni zbor zopet vrnila v razorožitveno konferenco, če bodo do takrat predloženi res vidni predlogi za razorožitev. Zato predlaga, da bi se generalna komisija razorožitvene konference sklicala na dan 10. ali 15. novembra.

Kako se države „razorožujejo“

London, 28. sept. ž. Veliko senzacijo je izzvala izjava ameriškega mornariškega ministra Adamsa, da namerava vlada zgraditi tri nove torpedne rušilce. Minister Adams je razložil graditev torpednih rušilcev s tem, da bo pri delih zaposleno veliko brezposelnih.

Pariz, 28. sept. AA. Vojaške vaje v Champagni so v polnem razmahu. Obe vojski sta izvršili važne pokrete. Letalski oddelki so med akcijami obeh vojsk izvršili posrečen letalski eksperiment. Prenesli so 25 prostovoljcev v ozadje nasprotne vojske. Prostovoljci so nato razdejali razne cestne in železniške naprave.

Potres na Balkanu

Atene, 28. septembra. tg. Po novi uradni ugotovitvi je bilo vsled potresa samo v vaseh Jerissos, Stratoniki, Arnaia, Nea Roda in Stagerais popolnoma porušenih 1760 hiš, začasno neporabnih pa 1145 hiš. Število spravljenih mrtvecev znaša sedaj 143, vendar je še nekaj mrtvecev pod razvalinami, tako da se bojijo, da bo znašalo skupno število mrtvih 200. V bolnišnicah je 351 hudo ranjenih. Tudi preteklo noč in danes dopoldne je bilo še 15 potresnih sunkov. Močno poškodovane hiše v vasi Vara so se zdaj porušile, samo cerkev je ostala nepoškodovana. Profesor Kritikos napoveduje, da je pričakovati še nadaljnega tresenja. Grška narodna banka se je postavila na čelo akciji za javno zbiranje darov za ponesrečence v denarju, obleki, zdravilih, odejah itd. Z gore Atos se poroča, da škoda na tamkajšnjih samostanih ni tako velika, kakor se je prvotno poročalo.

Berlin, 28. sept. AA. Wolffbureau poroča iz Aten, da postaja obseg potrebne katastrofe v Makedoniji čedalje večji.

Morska ožina Amogiani na polotoku Halkidiki je popolnoma razdejana. Tu so nedavno tega naselili 200 rodbin iz Anatolije. Potres je v Amogianiju zahteval veliko število človeških žrtev. **Rahli potresni sunki se še vedno ponavljajo. Ponekod so se pojavili mineralni vrelci.**

Belgrad, 28. sept. AA. Potresomerski zavod na Tašmajdanu poroča:

Po katastrofalnem potresu dne 26. t. m. so se pojavili pogosti sunki in bobnenja na ozemlju med Štipom, Radovištem, Strumico, Dojranom, Djevdjelijo in Demir Kapijo. Glavni potresni sunek se je občutno zaznal v Belgradu, v velikem delu zapadne Bolgarije in severne Grčije, posebno pa na solunskem polju. Podrobnih poročil o škodi še ni. Epicenter potresa se nahaja kakih 20 km južneje od epicenterske črte, ki je bila pozorišče katastrofalnih potresov v marcu 1931. V zadnjih 20 urah so aparati potresomerskega zavoda zabeležili 11 potresov. **Po dosedanjih vesteh se teren na prizadetem ozemlju počasi umirja,** in kaže karakteristično sistrezijo, kar je popolnoma priroden pojav v takih primerih in ni razloga, da bi bilo kaj nevarnosti za naše ozemlje.

Strašen vihar na Portoriku

New York, 28. septembra. tg. Guverner otoka Portoriko poroča, da je včerajšnji tornado povzročil 200 smrtnih žrtev in več kot 1000 ranjencev ter da je napravil ogromno škodo po nasadih kave, sladkorja, tobaka in sadja. Vlada je poslala rušilca z zdravniki in zdravili, obenem pa je tudi Rdeči križ organiziral pomožno akcijo. Zelo se bojijo za San Domingo, ker je tornado krenil proti temu kraju.

Dunajska vremenska napoved: Oblačno vreme brez posebnih padavin. Kmalu se bo zopet zjasnilo.

Zagrebška vremenska napoved: Po večini jasno in stalnejše. Podnevi toplo, noči hladne.

Strašne politične razmere na Kubi

Havana, 28. sept. ž. Včeraj je prišlo do hudih političnih krvavih spopadov. Dopoldne je bil ustreljen predsednik senata Kube Bello. Takoj nato sta bila ubita tudi poslanca Anadrade in njegov brat. Ista usoda je doletela narodnega poslanca Aquiara, katerega je raznesla bomba. Smatra se, da je predsednik senata bil ubit iz političnih razlogov, poslanci pa iz maščevanja za smrt predsednika Belle.

Konec vlade nacionalnega bloka

London, 28. sept. tg. Na današnji plenarni seji angleškega kabineta so podali demisijo čuvar pečatov lord Snowden, liberalni notranji minister sir Herbert Samuel in škotski minister Arhibald Sinclair. Liberalni ministri so očividno hoteli ostati v kabinetu le tedaj, če bi se ottawske pogodbe ratificirale ešle po zaključku svetovne gospodarske konference. To pa je očividno preprečil odpor konservativcev, dasi se bodo tudi državni tajniki liberalne Samuelove skupine pridružili demisiji ministrov.

Amerikanci stavijo za Roosevelta

Newyork, 28. sept. ž. Po stanju stav za prihodnje predsedniške volitve ima največ izgledov za zmago demokratski kandidat Roosevelt Medtem ko je v preteklem tednu razmerje stav bilo 7:5 za Hooverja, se je sedaj spremenilo 5:4 za Roosevelta.

Nemški fašizem v zatonu

Berlin, 28. sept. d. V zadnjem času pošilja demokratski tisk v svet vznemirljive vesti o Hitlerjevi stranki. »Die Welt am Montag« **poroča, da je Hitler v resnici živčno bolan, »Vorwärts«, da je narodnim socialistom pošel denar, ko bi ga najbolj rabili za volivno borbo, drugi listi zopet poročajo, da so v vodstvu Hitlerjeve stranke nastali hudi razdori.** Vse te vesti je seveda treba sprejeti s precejšnjo rezervo; saj uči zgodovina volivnih borb, da stranke v volivni kampanji rade rabijo širjenje vznemirljivih vesti o svojem nasprotniku kot najučinkovitejše agitacijsko sredstvo. Kljub temu je gotovo, da bo na vseh teh vesteh nekaj resnice. Dejstvo je, da nima Hitlerjeva stranka niti daleč več tiste udarne sile, kakor jo je imela pred pričetkom Schleicherjeve diktature in po zgodovinski avdienci Hitlerja pri Hindenburgu, v kateri je ta odločno zavrnil zahteve načelnika narodnih socialistov.

Koliko je resnice na senzacionalnih vesteh o Hitlerjevi bolezni, je težko dognati. Dejstvo je le, da se Hitler že delj časa ni pokazal v javnosti. Prav ta okolnost da sklepati, da pri Hitlerju res ni vse v redu. Pozornost je posebno vzbudilo dejstvo, da ni Hitler sam odšel na zborovanje svojih pristašev na Dunaju, kakor je bilo prvotno napovedano. Avstrijska oblastva so mu le s težavo dovolila potni list. Kakor zatrjujejo nekateri listi, je Hitler močno živčno bolan, odkar je dobil živčni napad. in je stalno pod zdravniškim nadzorstvom.

V stranki narodnih socialistov stopa čedalje bolj v ospredje Gregor Strasser, o katerem je v zadnjem času izšel poseben življenjepis. Pisec primerja Strasserja Stalinu in omenja, da ni Stalin kazal posebne ambicioznosti, da bi stopil na Ljeninovo mesto, dokler je ta živel. Kakor je postal Stalin diktator boljševiške stranke po Ljeninovi smrti, tako naj postane Strasser gospodar stranke narodnih socialistov po Hitlerjevi. V Hitlerjevih vrstah gotovo ni vse v redu. Tako poročajo, da bo Hitler odstranil stotnika Roehma, sedanjega poveljnika napadalnih čet v Berlinu in da bo postavil na njegovo mesto stotnika Pfefferja, ki je bil svoj čas poveljnik Hitlerjeve armade. Takrat se Hitlerjeva milica ni tako mešala v zadevo politične stranke. Prav iz te okolnosti sklepajo, da hoče Hitler svojim napadalnim četam dati večjo avtonomijo in se tako otresti njihovega pritiska na stranko. **V berlinskem oddelku napadalnih čet je prišlo baje do pravega upora, ki je dovedlo do razpusta oddelka samega.** Radi pomanjkanja denarja bo Hitler tudi prisiljen znižati plačo svojim četam.

Da je hitlerjevcem začel primanjkovati denar, ni nič čudnega. Hitler je postavil na noge svojo stranko z denarjem porenskih veleindustrijcev, ki so videli v njem rešitelja pred marksistično poplavo. Ko je prišel na vlado von Papen, je v vrstah velekapitalistov precej popustil strah pred komunisti in socialisti. Papen se je na vso moč trudil, da bi pridobil zase bankirje in veleindustrijce, in je tudi primerno sestavil svoj gospodarski program. **Značilno je, da je predsednik zveze nemške industrije izjavil, da bo ta organizacija aktivno podprla Papenovo gospodarsko politiko in njegove gospodarske načrte. To se pravi, da veleindustrija ne potrebuje več Hitlerja, ki v ostalem radi svojega drznega socialnega programa industriji ni bil preveč simpatičen.**

Nemški kapitalizem se poleg tega naslanja na Hugenbergovo stranko nemških nacionalcev, ki vodi odločno borbo proti Hitlerju. Hugenberg podpira Papenovo politiko in seveda mu je vlada radi tega zelo naklonjena ter mu gre na roko v volivni kampanji. Hugenbergov položaj je zelo ugoden in splošno domnevajo, da bo njegova stranka pri prihodnjih volitvah napredovala na rovaš narodnih socialistov.

Hitlerjeva stranka je brezdvomno silno trpela radi kompromisarske politike, ki jo je začel Hitler, ko mu Hindenburg ni hotel izročiti državnega krmila v roke. Verjetno je, da bo Hitler pri volitvah izgubil vse tiste volivce, ki so volili zanj ne radi programa njegove stranke, temveč v golem upanju, da pride Hitler na vlado. Danes je to upanje mnogo manj upravičeno, kakor pred zadnjimi volitvami. Hitler je precej teh volivcev iztrgal komunistom, in danes se ti zopet vračajo v komunistični tabor. Po vsem tem nikakor ni verjetno, da bi si Hitlerjeva stranka priborila 230 mandatov, kakor pri zadnjih volitvah.

Bolgarski komitaši še vedno ne dajo miru

— **Skoplje, 28. sept.** Kakor je naše časopisje že poročalo, so zadnje tedne znova poskušale razne teroristične tolpe, ki so dobro oborožene z bombami, prekoračiti našo mejo ter na našem ozemlju izvršiti par terorističnih aktov. Naši sovražniki so si torej izbrali sedaj pokrajine ob bolgarski meji. Čeprav je naše časopisje te dogodke le registriralo, dasi mu je bilo znano, da so prišli ti ljudje v našo državo s pomočjo bolgarskih obmejnih straž, vendar ni hotelo napadati sosedne države, in sicer samo radi tega, da pokaže vsemu svetu, da za nobeno ceno noče dajati komurkoli povoda, da bi se medsebojni odnošaji med obema državama poslabšali. Tako pa smo sedaj doživeli, da je smatrala sofijska brzojavna agencija za potrebno, da je demantirala vse vesti, da bi bile bolgarske obmejne straže spravljale komite preko meje na naše ozemlje. Pa ne samo to! Bolgarska brzojavna agencija izjavlja, da bolgarski obmejni varnostni organi takih ljudi sploh niso opazili ob meji ter da v nobenem slučaju niso rabili orožja.

V resnici pa je stvar čisto drugačna. Bolgarske obmejne straže so morale biti gotovo poučene o namerah terorističnih skupin, ker so jim vidno pomagale, da so se več ali manj neopaženo prikradle na naše ozemlje. Pri njihovem povratku pa so jih vedno branile, ko so jih začele goniti naše obmejne kontrole, tako, da je prišlo med obema vedno do ostrega streljanja, ki je trajalo tako dolgo, dokler se komiti niso nahajali na varnem, to je na bolgarskih tleh. Samo na ta način si je mogoče razlagati, da je bilo komaj za mesec dni izvršenih sedem takih poskusov prehoda meje v našo državo. Tak slučaj je bil 23. avgusta pri pri Karavli Stazimirovici. Samo budnemu čuvanju naših varnostnih organov se moramo zahvaliti, da so bili komiti pravočasno opaženi in vrženi nazaj preko meje. Pri tej priliki je prišlo do ostrega streljanja med obema patruljam. Isti slučaj se je ponovil 6. t. m. pri karavli Tutorovici. Tudi v tem kraju se je izjalovila nakana naših sovražnikov. Kmalu nato pa se je vendar posrečilo neki bolgarski komitski tolpi, da je prešla neopaženo našo mejo. Ker pa ni mogla nikjer stopiti v stike s tamkajšnjim prebivalstvom, ji ni preostalo nič drugega, kakor da se je zopet vrnila nazaj v Bolgarijo ter pustila na prostem v bližini Kratova tri bombe, od katerih je tudi ena eksplodirala 15. t. m., ki pa k sreči ni povzročila nobene materijalne škode. Na povratku je tudi to tolpo opazila naša obmejna straža ter jo skušala zajeti, a se je morala pri tem braniti pred kroglami bolgarskih obmejnih varnostnih organov. Isto se je ponovilo 23. t. m. pri Količuki. Postopanje bolgarskih merodajnih krogov je pa razkrinkalo poskus z Rankom Arangjelovičem, ki je pred leti pobegnil iz naše države v Bolgarijo ter takoj zašel v kroge ilegalne organizacije VMRO. Dokazano je, da ga je pred tremi tedni pozval v Sofiji Ilija Josipov, znan pod imenom Žičkov, za katerega je znano, da je v najtesnejših zvezah z Ivanom Džosevim, ki je šef Vrtoba, sekcije organizacije VMRO. Tu mu je bilo sporočeno, da je določen, da izvrši teroristične čine v Nišu. Za slučaj, da se mu atentati posrečijo, bo prejel veliko nagrado ter mesečno plačo 2000 levov. Za pot je prejel novo obleko, 600 Din in 100 levov. Njegov potni list se je glasil na ime Milana Nikoliča iz vasi Veliki Izvor v zaječarskem okraju. Vsi podpisi in pečati so bili seveda dobro ponarejeni. Arangjeloviču se je posrečilo priti preko naše meje do Zaječarja, od koder je potoval dalje preko Paračina proti Nišu, kjer je pustil v vlaku zaboje s tempiranimi peklenskimi stroji. Pri povratku je padel v roke našim varnostnim organom, katerim je priznal vse svoje delo.

Tako je več ali manj dokazano, da se bolgarske komitske tolpe, če že ne s pomočjo, pa vsaj z vednostjo bolgarskih uradnih krogov pošiljajo v našo državo, kjer skušajo vršiti teroristične akte, pri katerih so navadno žrtve nedolžni in mirni državljani. Zato upravičeno pričakujemo od naše vlade, da bo znala zaščititi na merodajnih mestih interese naše države, kateri je bilo vedno mnogo do tega, da živi s svojimi sosedi v miru.

Ureditev plačilnega prometa z Italijo

Otežkočenje našega izvoza

Rim, 28. sept. Čeprav je italijanska trgovska **bilanca z Jugoslavijo pasivna, se vendar množe težkoče italijanskih trgovcev zaradi ureditve plačilnega prometa v Jugoslaviji. Zato je italijanska vlada objavila v rimskem službenem listu »Gazetta ufficiale« norme za plačilni promet z Jugoslavijo. Ministrski dekret glede tega določa obligatorično, da se je pri plačevanju uvoza iz Jugoslavije posluževati bank, ki poslujejo v Italiji. Le te banke lahko dajo potrebne devize ali pa izvedejo transfer lir samo za 10% dolgovane vsote. Ostalih 90% je treba ob dospetju plačati v lirah pri »Istitute nazionale per i cambi col estero« (Narodni zavod za zunanjo trgovino) po posredovanju omenjenih bank. Ta obveznost obstoja tudi za vsote, ki so še plačljive za preje uvoženo blago.**

Omenjeno plačilo pri zunanjetrgovinskem zavodu ima popolen juridični efekt plačila, zaradi česar ne pomenja, kakor pravijo italijanski listi, nobenega otežkočenja, pač pa bo omogočilo zasigurati tudi plačilo italijanskega blaga, izvoženega v Jugoslavijo, in realizacijo italijanskih trgovskih kreditov v Jugoslaviji. Dekret vsebuje tudi sankcije proti prestopkom in poverja kontrolo nad aplikacijo finančnemu ministru.

Dekret

se glasi:

1. Kdorkoli ima plačati uvoženo blago jugoslovanskega izvora, mora izvršiti plačilo pri denarnih zavodih, ki poslujejo v Italiji.

Izročitev in transfer inozemskih deviz ali italijanskih lir, potrebnih za omenjeno plačilo, je dovoljena do višine 10% dolgovane vsote. Omenjeni odstotek se lahko izpremeni z dekretom.

2. Ob času, ko se dobe devize ali pa dovoljenje za transfer, se mora ostanek v smislu prejšnjega člena (1) plačati s posredovanjem omenjenih bank, ki se pečajo z valutami in devizami, in deponirati na račun upnika pri Nac. zavodu za zunanjo trgovino. Depozit bo vpisan na vezan račun brez obresti in bo imel liberativni efekt. Kjer bo debet izražen v inozemski valuti, se bo depozit izpremenil v lire po tečaju, ki bo najbolj ugoden za upnika med dnem dospetja plačila in dnem izvršenega plačila.

3. V zvezi s čl. 1. mora vsak ob uveljavljenju dekreta, ki je obvezan izvršiti delno ali popolno plačilo za jugoslovansko blago, v 10 dneh sporočiti omenjenemu zavodu po podružnicah Banca d'Italia. To sporočilo, podpisano od dolžnika, se mora izvršiti v treh izvodih po vzorcu in bo vsebovalo ime upnika, datum fakture, popis blaga, višino cene v valuti, v kateri je pogojeno plačilo in dospetje plačila. En izvod sporočila z vizumom Bance d'Italia bo dobil dolžnik povrnjen, da ga združi s prošnjo za preskrbo transfer plačil po čl. 1.

4. Uvoznik jugoslovanskega blaga mora prezentirati italijanskim carinskim oblastem ob času deklaracije po čl. 5. carinskega zakona sporočilo v omenjeni obliki. To sporočilo, podpisano od uvoznika, odn. njegovega zakonitega namestnika, se bo vrnilo v treh izvodih. En izvod z vizumom carinske oblasti bo vrnjen uvozniku, ki jo bo priključil prošnji za preskrbo in transfer po čl. 1. Drugi izvod bo poslan že omenjenemu zavodu.

5. Uvozniki jugoslovanskega blaga za prodajo v komisiji morajo podati izjavo v sporočilu po prejšnjem členu. Uvoznik mora o prodaji takega blaga, ki se vrši postopoma, dati sporočilo ob vsakem primeru prodaje omenjenemu zavodu v 10 dneh po izvršeni prodaji po načinu, omenjenem v čl. 3.

6. Neodvisno od sankcij, s katerimi grozi novi zakon, za prekršitev in neizpolnjevanje navedenih navodil, bodo aplicirane sankcije po čl. 3. zakona z dne 21. decembra 1931, št. 1680, na podlagi dekreta fin. ministrstva, ki določa vsoto, ki jo je plačati drž. blagajni v višini, ki pa ne presega vrednosti uvoženega blaga.

Dekret stopi v veljavo 1. oktobra 1932.

Rezultat grških volitev

Atene, 28. septembra. tg. Končni rezultat volitev je sledeči: venezelisti 102 mandata, rojalisti 96, komunisti 9, agrarci 11, republikanske skupine 26, brez strank 6.

Belgrajske vesti

Belgrad, 28. sept. l. G. dr. Maks Ringelinan, legacijski svetnik nemškega poslaništva v Ljubljani, je premeščen v Jeruzalem k tamkajšnjemu nemškemu generalnemu konzulatu.

Belgrad, 28. sept. l. Na skupščinski tabli je nabit naslednji razglas predsednika narodne skupščine: »Tem potom se obveščajo vsi narodni poslanci in ostali zainteresirani krogi, da se v bodoče ne bo več dajala nobena podpora iz skupščinske blagajne, ker so vsi tozadevni krediti že izčrpani.«

Osebne vesti

Belgrad, 28. septembra. l. Na predlog ministra za gozdove in rudnike je postavil pravosodni minister dr. Šumenković na podlagi člena 28 pravilnika o bratovskih skladnicah za predsednika sodišča za rudarsko zavarovanje v Ljubljani gosp. Franca Reharja upokojenega predsednika deželnega sodišča v Ljubljani, za njegovega namestnika pa gosp. Petra Keršića, sedanjega predsednika deželnega sodišča v Ljubljani. Njuna funkcija v tem položaju traja tri leta.

Belgrad, 28. septembra. l. Današnje »Službene novine« objavljajo krajevi ukaz o napredovanju v 6. skupino Tomaža Cajnkarja, profesorja na klasični gimnaziji v Mariboru, v 7. položajno skupino Pavla Živortnika, profesorja na moškem učiteljišču v Mariboru. Pri narodnem gledališču v Ljubljani je napredoval v 7. položajno skupino Štefan Marčec, na državnem konservatoriju pa komponist Slavko Osterc, in sicer za učitelja s pravicami uradnika 6. položajne skupine. Upokojen je gosp. Milan Kerda, učitelj v Pobrežju pri Mariboru. Po službeni potrebi je premeščen Ivan Bole, prometni uradnik 9. položajne skupine, iz postaje Zalog na postajo Brežice. Nadalje je premeščena tudi Marija Majcen iz postaje Hrastnik na postajo Velenje.

Belgrad, 28. sept. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja in na predlog ministra za gozdove in rudnike so upokojeni: **Viktor Preši**, podgozdar I. razreda 7. skupine pri okr. načelstvu v Kamniku; **Viktor Svoboda**, podgozdar I. razreda 7. skupine pri okr. načelstvu v Kranjski gori, in **Edvard Sernec**, podgozdar I. razreda 7. skupine pri okr. načelstvu v Slovenjgradcu.

Zimski vozni red

V nedeljo dne 2. oktobra 1932 stopi na vseh naših železniških progah zimski vozni red v veljavo. Glavne spremembe so sledeče:

Nočni brzi vlak Dunaj—Maribor—Ljubljana—Trst, ki je odhajal iz Maribora od 1.25, odpelje iz Maribora ob 3.02, prihaja v Ljubljano gl. kol. ob 6.01 ter odhaja od 6.06. S tem brzim vlakom odhaja iz Maribora tudi zagrebški del, ki odpelje iz Zidanega mosta ob 5.07 ter dospe v Zagreb gl. kol. ob 7.10.

Nočni brzi vlak Zagreb—Maribor—Dunaj, odhod Zagreb gl. kol. od 21.30 ter prihod v Maribor gl. kol. ob 1.20 izostane ter vozi mesto tega novi brzi vlak iz Zagreba gl. kol. ob 23.10 ter prihaja na Zidani most ob 1.08 kjer se priklopi še postoječemu brzemu vlaku Trst—Ljubljana—Dunaj, ki odhaja iz Ljubljane gl. kol. ob 0.23 in dospe v Maribor gl. kol. ob 3.22.

Dnevni brzi vlak Trst—Ljubljana—Dunaj ki odpelje iz Ljubljane gl. kol. ob 12.38, nima v stanici Grobelno postanka.

Nočni brzi vlak Kotoriba—Pragersko, odhod Kotoriba ob 23.50 in prihod Pragersko ob 1.38 izostane ter vozi mesto tega novi brzi vlak iz Kotoribe ob 1.05 ter dospe na Pragersko ob 2.53 kjer se priklopi brzemu vlaku za Ljubljano, ki odhaja s Pragerskega ob 3.34.

Na progi Maribor gl. kol.—Št. Ilj imajo počenši z 2. oktobrom 1932 vsi avstrijski potniški vlaki postanek tudi v Pesnici in Cirknici ter smejo vse te vlake uporabljati tudi naši potniki za potovanje v medsebojnem lokalnem prometu na progi Maribor gl. kol.—Št. Ilj. Nikakor pa se ne more s temi vlaki potovati iz Pesnice, Cirknice ali Št. Ilja v Avstrijo odnosno pri potovanju iz Avstrije v teh stanicah izstopati. Le za lokalne potnike sta v vsaki avstrijski garnituri določena dva voza tretjega razreda. Iz Maribora gl. kol. odhajajo za Št. Ilj vlaki ob 6.50, ob 10.35, ob 13.06, ob 18.25 in ob 20.16. Iz Št. Ilja odhajajo v Maribor vlaki ob 7.16, ob 8.05, ob 12.05, ob 17.55 in ob 21.31.

Na progi Rogatec-Grobelno izostane potniški vlak z odhodom iz Rogaške Slatine ob 9.04 in z odhodom iz Grobelnega ob 10.50.

Na progi Pragersko—Čakovec vozita potniška vlaka št. 1118 in 1121 t. j. odhod Pragersko ob 22.48 ter odhod Čakovec ob 4.35 tudi v zimski dobi; istotako vozita še nadalje tudi v zimski dobi potniška vlaka št. 9212 in 9215 na progi Ljubljana gl. kol.—Novo mesto t. j. odhod Novo mesto ob 4.16 in odhod Ljubljana gl. kol. ob 11.36.

Izletniška vlaka Ljubljana—Metlika vozita še nadalje do preklica ob nedeljah in praznikih.

Vozni red, uveljavljen s 1. septembrom 1932 na progi Ljubljana gl. kol.—Kamnik ostane neizpremenjen.

Drobne vesti

London, 28. sept. AA. Stavka tekstilnih delavcev v Lancashiru se je danes končala.

Berlin, 28. sept. AA. Vsi stavci in tiskarniški nameščenci pri Scherlu so stopili v stavko. Podjetje Scherl izdaja Hugenbergove nemške nacionalistične liste in revije in zaposluje okoli 3000 tipografov in tiskarniških nameščencev. V stavko so stopili, ker so jim znižali mezde.

Budimpešta, 28. septembra. AA. Tu so na svečan način odkrili spomenik avstrijski cesarici Elizabeti. Svečanosti so prisostvovali regent Horthy in nadvojvode avstrijske cesarske hiše.

Afera Kocbek se razjasnjuje

Kranj, 27. septembra.

Neki ljubljanski list se je danes obregnil ob »Slovenca«, ki da je lansiral v javnost neko »neresnično bombo« o ugrabitvi g. Kocbeka iz Kranja. Naše včerajšnje poročilo v celoti potrjujemo, ker je popolnoma resnično. Šofer, ki je vozil g. Kocbeka na tej njegovi vožnji, pripoveduje sledeče:

Izjava Kocbekovega šoferja

»V nedeljo 25. septembra ob tričetrt na 10 dopoldne sva se odpeljala gospodar g. Kocbek in jaz iz Kranja ter se namenila proti Mariboru, kakor doslej običajno vsako nedeljo. Že sva prišla iz Šenčurja ven v gozdove proti vasi Brniku, tam, kjer se cesta nekoliko zoži in napravi ovinek. Naenkrat sem opazil pred seboj na cesti povprek postavljen odprt avtomobil, ki je bil najbrže znamke »Daimler«. Zaradi tega nisem mogel pasirati ceste ter sem ustavil vozilo svojega gospodarja. Pred nasproti stoječim avtomobilom pa je stalo pet moških, izmed katerih sta bila dva šoferja, trije pa so bili pomagači. Takoj, ko sem ustavil svoje vozilo, sta prišla k meni dva moška ter prosila za dvigalo, češ, da se je pri njihovem avtomobilu pokvaril krožni obroč. Tujcem sem odgovoril, da le nerad dvigalo posodim, ker tako popravilo traja zelo dolgo časa. G. Kocbeka pa je šofer nasprotnega avtomobila pregovoril, češ, naj le dá dvigalo, da bo šlo vozilo preje naprej. Vzel sem dvigalo in stopil iz avtomobila, isto je storil g. Kocbek, da bi to popravilo ogledoval. Nenadoma pa sta k meni pristopila dva moška, ki sta me na krepak način posadila v njun avtomobil. Opazil sem tudi, da so bili neznanci opremljeni z jermeni, če bi bilo potrebno koga povezati, mene pa so še preiskali, če imam kaj orožja pri sebi. Kot rečeno, sta bila med njimi dva šoferja, in eden izmed njiju se je vsedel v Kocbekov avtomobil. Nato so odpeljali oba avtomobila v Ljubljano. Mene so odpeljali na rešilno postajo, g. Kocbeka pa v splošno bolnišnico. G. Kocbek pa, ki je stvar nemara že slutil-, je rekel: »Kar pojdimo naprej, saj vem, kaj je.« Jaz sem se nahajal dobre pol ure na rešilni postaji, ko so pripeljali tja avtomobil g. Kocbeka. Obenem pa se je pri meni oglasil neki moški, ki me je vprašal, če je vse v redu. Moški, ki me je prišel vprašat, mi je tudi naročil, naj svoj avto pripeljem na Dunajsko cesto pred neko trgovino. Rekel sem, da ne poznam drugega povelja kakor povelje svojega gospodarja, in sem odgovoril, da grem najprej pogledat v bolnišnico, kaj je z g. Kocbekom, nakar bom prišel tja, kamor mi je neznanec naročil. Vsedel sem se v avto, ko so me izpustili, ker so mislili, da bom šel na ukazano mesto, in sem se odpeljal pred bolnišnico ter hotel poizvedeti, kaj je z g. Kocbekom. Ker pa me niso pustili notri, sem ostal pred bolnišnico le par sekund. V bližini sem opazil neznanega šoferja, ki me je vprašal, kaj bom sedaj naredil. Odgovoril sem, da, če me pridejo iskat pred bolnišnico, naj jim reče, da sem se odpeljal z avtomobilom v Kranj. Jaz pa sem se odpeljal proti Mariboru, kamor sva bila namenjena z gospodarjem k bratu g. Kocbeka. Ko sem vozil proti Celju, pa so neznani ljudje že odšli v Kranj ter se hotali prepričati, če sem se res pripeljal tja. Ko me tam niso dobili, so naročili hišni, naj me zaklene v vežo, če pridem v domačo hišo, obenem pa so že telefonirali v Celje in Maribor, naj me policija prime. Ob času, ko so telefonirali celjski policiji, sem že pasiral Celje ter vozil z veliko brzino proti Mariboru. Ker brata g. Kocbeka, ki je v Mariboru zaposlen pri ekspediciji »Balkan«, ni bilo doma in je bil na dopustu v Dobrni, sem se odpeljal v Dobrno. Iz Dobrne sva se nato odpeljala z bratom g. Kocbeka v Celje, kjer me je policija aretirala. Policija pa me je po prijateljskem zaslišanju in pojasnilu izpustila. Prav tako so bili tudi že v Konjicah obveščeni orožniki o šoferju in avtomobilu. Iz Celja sva se nato odpeljala z gospodarjevim bratom v Maribor, kjer sva ostala čez noč. Ob 5 zjutraj sva se nato odpeljala v Ljubljano po stranski poti čez Vransko, zavila na Motnik, Kamnik, Tacen do Št. Vida, kjer je Kocbekov brat stopil v tramvaj in se odpeljal v Ljubljano, jaz pa sem nato nemoteno nadaljeval pot proti domu in proti Kranju, kamor sem dospel ob 10 dopoldne.«

Prisrčen sprejem g. Kocbeka v Kranju

Kranj, 28. septembra.

Ko se je g. Kocbek snoči kmalu po 6 vrnil iz Ljubljane domov, so Kranjčani njegovo vrnitev z velikim zadoščenjem sprejeli. Nekaj bližnjih sosedov mu je takoj prihitelo nasproti in mu segalo v roke. Zvečer ob 9 se je zbrala pred njegovo hišo večina njegovih uradnikov na Glavnem trgu in zbor drugih pevcev, ki so zapeli par pesmi ter navdušeno vzklikali g. Kocbeku. Ker še ni bilo pozno, se je zbralo okrog pevcev veliko število ljudi, ki so prisostvovali temu prizoru. Danes dopoldne se je g. Kocbek takoj zopet lotil dela, kakor običajno. K njemu so prihajali vse dopoldne ljudje, ki so mu čestitali ter mu nosili šopke. Kranjčani, njegovi someščani, pa so njegovo vrnitev z velikim zadovoljstvom vzeli na znanje, prav tako pa so bili zadovoljni oni gg. občinski svetniki z g. županom na čelu, ki so uspešno intervenirali v Ljubljani.

Zaslišavanje poklicnih gasilcev

Ljubljana, 28. septembra.

Danes popoldne ob 3 sta dva orožnika iz Kranja poveljnik in podpoveljnik orožniške postaje, ob prisotnosti zastopnika gosp. Edmunda Kocbeka, zaslišala ljubljanske poklicne gasilce, kako je prišlo do odvedbe gosp. Kocbeka. Poklicni gasilci so izpovedali, da so se odpeljali po gosp. Kocbeka po nalogu mestnega fizikata. Mestni fizikat sam pa je to odredil na podlagi zdravniških spričeval, ki so jih predložili sorodniki gosp. Kocbeka. Poklicni gasilci, ki so se s svojim avtom »Daimlerjem« odpeljali na omenjeni kraj med Šenčurjem in Brnikom, so bili civilno oblečeni, zato da bi lažje izvedli ukazano jim nalogo.

Za to nalogo so bili določeni gasilci, ki so imeli v nedeljo sicer prosto, slučajno pa so bili to telesno najmočnejši med poklicnimi gasilci. Zasliševalci so se morali res nasmehniti, ko so jim predstavili vseh pet gasilcev, ki so pri tem dogodku sodelovali. Bili so res sami krepki fantje. Gasilci so povedali, da se šofer ni dosti upiral in tudi gosp. Kocbek je mirno prebral nalog, ki so mu ga predložili, da mora na opazovalni oddelek ljubljanske bolnišnice.

Na ljubljansko poklicno gasilstvo ne more pasti seveda niti senca najmanjše krivde, ker so delali pač po nalogu, ki ga morajo v vsakem slučaju izpolniti. Če so se pri tem dejanju poslužili nekoliko krepkejših metod, jim ni zameriti, ker morajo biti itak v vsakem primeru skrajno previdni, kaj šele, kadar gre za prevoz osebe, ki je bila osumljena baje od sorodnikov, da je duševno oziroma živčno bolna in zato nevarna.

Kakor čujemo, bo o vsej tej nenavadni aferi govorilo zadnjo besedo sodišče.

Ob 100 letnici velikega požara v Kranju

Dne 25. sept. 1832 je pogorelo vse Savsko predmestje

Kranj, 28. septembra.

Nebeški priprošnjik sv. Florijan, katerega ime vpletamo v molitev s prošnjo, naj nas obvaruje časnega in večnega ognja, je Kranju močno naklonjen. S svojim mečem brani in varuje mesto pred hudimi in strašnimi požari. V resnici Kranja že dolga leta nazaj ni zadela večja ognjena nesreča, ki bi upepelila del mesta, ali sploh stanovanjske hiše. Nedvomno, da ima svoje zasluge tudi marljiva in številna kranjska gasilska armada, ki je danes moderno opremljena in pripravljena za vsak slučaj. — S svojim zaščitnikom sv. Florijanom skupaj čuvajo gasilci mesto pred požari.

V preteklih stoletjih pa Kranj ni bil vedno tako srečen. Premnogokrat je v mestu nastal silen požar, katerega nenasitni plen je včasih postalo celo mesto ali pa vsaj del. Ob takih prilikah je pogorelo kar po par sto hiš in tudi človeške žrtve so bile večkrat številne. Zato je upravičen in razumljiv strah pred ognjem, ki je včasih lesene hiše, ki so se tiščale tesno skupaj, kar požiral in je bilo težko oteti le golo življenje. — Pri današnji zidavi hiš in spričo varnostnih priprav je danes tak požar nemogoč.

Kranj pa je bil včasih malo ozko mestece, tesno stisnjeno in vklenjeno med mestno zidovje. — Kadar je gorelo celo mesto, je bilo težko ne samo viti iz gorečih hiš, marveč celo iz gorečega mesta, ker je dobro utrjeno mesto imelo le malo izhodov. Tako je n. pr. l. 1811 ob tistem strašnem požaru beguncem iz mesta dobro koristila ravno prejšnje leto popravljena peš pot s Pungrata po bregu do mlina v Lajhu in do pašnika Gmajna, ki je še danes ohranjena. V mestu Kranju je bilo na prostoru, ki se je nahajal v obzidju včasih mnogo več hiš, kot danes, ker pogorelih hiš niso obnavljali, ampak so pustili vrtove. Lahko si je predočiti strašne prizore, ki so se tesno skupaj držale, kadar je ognjeno morje poplavilo mesto in se je med gorečimi zublji dvigal proti nebu obupen krik, jok in stok. Hiše so se vnemale in gorele kot slama, vse mesto pa je bilo zavito v ognjene zublje in oblake dima, ki je segal do neba. Groza in trepet sta takrat polnila mesto, in zdelo se je,, da se je odprl vulkan, ki bruha ogenj, dim in smrad, ter seje smrt vsepovsod. Tedaj ni šlo za rešitev imetja, ampak za rešitev življenja. Po gorečih hišah so umirali in se zvijali nesrečniki, ki so zapadli ognju, mukala in tulila je živina, gasiti ni bilo mogoče veliko in skozi mestna vrata so se vsipali roji nesrečnikov, ki so hiteli iz gorečega mesta, iz ognjene Sodome in Gomore. Pod vtisom takih nesreč in nezgod se je ljudstvo rado zatekalo in prosilo pomoč iz neba, bilo je verno in boguvdano bolj kot danes.

Kranjski požari v zgodovini večji del niso pozabljeni. Marljivi in zaslužni kranjski zgodovinar pok. dekan Anton Koblar piše v svojih odlomkih o kranjski zgodovini pod naslovom: »Požari v Kranju« tole:

»Hudi požari so zelo izpreminjali lice mesta in obeh predmestij Kranja. Meseca avg. l. 1668 je pogorelo v mestu 53 hiš popolnoma in 8 hiš napol, 4 hiše so pa podrli, ko so požar lokalizirali. Ogenj je nastal v stanovanju Otilija Offredija, ritmojstra pri polku Gonzage, stanujočega v Kunsteljnovi hiši. Naredili so po požaru Kranjci vpričo župnika Ivana Mihaela Terrija zaobljubo, da bodo imeli vsako leto v nedeljo po prazniku sv. Lovrenca v čast sv. Florijanu po mestu procesijo s sv. Rešnjim Telesom in dodano prošnjo, da bi bili v prihodnje obvarovani take nesreče. Procesija pa je bila čez 4 leta prepovedana, ker nso zanjo škofijstva prosili dovoljenja.

Dne 20. avg. l. 1749 popoldne ob 4 je pokonal najstrašnejši požar mesto Kranj. Zgorelo je 290 hiš in 20 pristav ter 20 oseb, ki so bile stare od 12—70 let. Vse mrliče so zakopali na pokopališču sv. Kocijana. Zgorel je tudi mestni arhiv z listinami in izvirnimi mestnimi svoboščinami. »Imamo lepe stare listine, a jih nikomur ne pokažemo,« so rekli Kranjci Valvasorju. Da bi bili le prav storili, ako bi jih bili pokazali, bi bila vsaj njih vsebina rešena za zgodovino.

L. 1783 so Kranjci prosili cesarja, naj jim da napraviti iz državnega arhiva prepise starih mestnih svoboščin. Dobili so nekoliko prepisov iz raznih arhivov. Zgoraj je bilo omenjeno, da je l.1749 zgorelo 290 hiš. Bilo je pač mnogo hiš še lesenih, ki so vsled požara popolnoma izginile. Na njihovem mestu so meščani napravili vrtičke. Število hiš je bilo po požaru tako zmanišano, da je l. 1758 mesto s predmestjem vred imelo samo 201 hišo.

Dne 18. maja l. 1811 popoldne ob pol 2 je nastal požar, ki je v dveh urah vpepelil mesto z vasema Huje in Klanec. Zgorelo je 184 hiš. Ostala je samo cerkev v Pungertu s sosednjimi hišami, potem Savsko predmestje in grad. Francoski intendant Baselli je dal oceniti škodo, ki je znašala 300.000 frankov in je ukazal nabirati milodare. Francoski cesar je daroval 24.000 frankov. Nabiralo se je tudi po cerkvah.

L. 1832, dne 25. sept. ob 9 zvečer je pa požar zakončal 26 hiš in 11 gospodarskih poslopij v Savškem predmestju, ki je bilo poprej požara obvarovano. Škodo so cenili na 33.128 goldinarjev. Začelo je goreti pri mlinu pred mostom.

L. 1838 19. novembra zvečer so zgorele 3 pristave zunaj mesta, l. 1861, dne 1. junija zvečer je pa ob poti na pokopališče zgorelo 7 pristav.

L. 1867, 30. maja je pogorela hiša št. 38 v Kokrškem predmestju. Zadušili so se ob požaru: posestnik Ivan Golob, žena Katarina in 20 letna hči Ivana ter mitničarjeva žena Ana Mikše, ki je bila zlezla v peč in se je spekla. Zgorelo je ta dan, je bil vnebohod, še 19 lesenih poslopij ob Cerkvški cesti. Začelo je goreti v Šmonovi pristavi. Oče Golob je hišo št. 38 na novo zgradil. Pozneje sta bila posestnika Andrej Praprotnik in Mihale Pantar, sedaj je Lovro Rebolj.

S tem se Koblarjevo poročilo o kranjskih požarih zaključuje. O požarih v 19. stol. v Kranju zlasti za l. 1811 in 1832 nam je na razpolago še drugo poročilo, katero je pisal kronist sodobnik.

Osem kolesarskih tatov pod ključem

Dober plen kamniških orožnikov

Kamnik, 28. sept.

Tatvine koles so bile v letošnjem poletju v kamniškem okraju na dnevnem redu. Poročali smo že o organizirani družbi mladih kolesarskih tatov, ki so kradli kolesa po Kamniku in okolici in jih potem prodajali naprej. Orožnikom se je posrečilo, da so tatinski družbi prišli na sled. Pri nekem aretirancu so našli pismo, iz katerega je bilo razvidno, da ima družba sestanek na določenem kraju v Kamniku. Res so orožniki na označenem kraju ob napovedani uri presenetili nič hudega sluteče prijatelje tujih koles in jih izročili sodišču. Orožniki so tudi izsledili večino ukradenih koles in jih vrnili lastnikom.

Kamniški okraj je kakor nalašč pripraven za udejstvovanje kolesarskih tatov. V industrijskem koridorju od Kamnika do Domžal ima skoro vsak delavec kolo, zato se kolesarski tatovi najraje zatečejo v te kraje, da izmaknejo kako kolo ali pa ukradeno kolo vnovčijo. V zadnjem mesecu so kamniški orožniki aretirali kar 8 kolesarskih tatov in jim zaplenili kolesa, ki so bila povečini ukradena v drugih krajih.

Na zadnjem promenadnem koncertu v Kamniku je orožniški kaplar Napotnik, ki je stal na trgu, opazil, da se ga je mlad kolesar ognil v velikem loku. Stopil je za njim, ker se mu je zdelo, da ima kolesar slabo vest. Ni se motil, kajti izkazalo se je, da je bilo kolo, ki ga je kolesar peljal poleg sebe, pred kratkim ukradeno sinu nekega cestarja na Vranskem.

V soboto je isti orožnik na Duplici opazil dva sumljiva moška, ki sta se umaknila v gostilno, kolesi pa pustila pred vrati. Pri legitimiranju je prvi pokazal motociklistično legitimacijo, glasečo se na ime Stane Cuderman, pri drugem pa je orožnik našel v italijanskem jeziku pisan krstni list. Drugih dokumentov nista imela. Trdila sta, da sta kolesi kupila v Ljubljani v starinarnici Prekuh na sv. Jakoba nabrežju. Pokazala sta kupno pogodbo s štampiljko imenovane starinarnice. Pri telesni preiskavi pa je orožnik našel štampiljko: »M. Prekuh, starinarnica, Ljubljana«, katero sta najbrž tam ukradla. Pod težo dokazov sta končno priznala, da sta kolesa ukradla v vasi Knape pri Železnikih. V noči od 22. na 23. sept. sta vlomila v neko hišo z namenom, da bi se preskrbela za par dni s provijantom. Ker pa nista ničesar dobila, sta pobrala kolesi, ki sta bili v sobi, in se odpeljala proti Škofji Loki in naprej proti Kamniku. Oba sta komaj 24 let stara in pristojna v Gorico.

V soboto je pripeljal v kamniške zapore podnarednik Praprotnik še tretjega kolesarskega tata, ki je v Šmarci prav poceni prodajal kolo. Orožniku se je prodaja kolesa zdela sumljiva in je mladeniča aretiral. Mladi, komaj 22 let stari prijatelj tujih koles je izpovedal, da je doma nekje od Trbovelj in je kolo prejšnji večer ukradel nekemu delavcu v Št. Pavlu pri Preboldu. Tako so se v soboto znašli v kamniških zaporih kar trije kolesarski tatovi, ki imajo najbrž tudi druge grehe na vesti. Orožniki so jih aretirali še prej, predno so v kraju tatvine odkrili kako sled za tatovi.

V Kamniških planinah, v Suhi dolini pod Veliko planino pa so pred kratkim kamniški orožniki zasledili 6 divjih lovcev, ki so streljali srne v dvornem lovišču. V globoki jami so našli na ledu še par kg divjačine, pri divjih lovcih — drvarjih, ki sekajo les v Suhi dolini, pa so našli kože in rogovje.

Obnova Sremske Rače

Sremska Rača, 27. septembra.

Ob zadnji poplavi je od vseh naselbin največ utrpela velika vas Sremska Rača. Ozemlje, na katerem je stala vas, ni bilo zavarovano in voda je imela popoln dostop v vas. Novo Sremsko Račo pa gradijo sedaj cele tri kilometre proč od stare. Dela vodi državni odbor za pomoč in obnovo poplavljenih krajev, kateremu predseduje dr. Miroslav Stojadinović. Mesto, na katerem bo zgrajena nova Sremska Rača, je terensko višje in zavarovano pred poplavo. Sedaj gradijo 200 hiš, v katere se bodo vselile družine, katerih hiše so se za časa povodnji podrle. Vendar do zime hiše ne bodo vse dodelane, dasi je na terenu precej strokovnih ljudi in tudi vojska pomaga pri obnovi kot je lani v južni Srbiji, ko so gradili hiše po potresu poškodovanim. Onim, ki jih povodenj ni toliko oškodovala in ki so ostali v starih zgradbah, se delijo posebne podpore.

Državni odbor ima v načrtu (tudi v drugih krajih, ne samo v Rači) v celoti graditev 561 hiš. Doslej je odobrena posameznikom denarna pomoč v znesku 524.110 Din-, dočim znaša vsota, ki jo je ministrski svet odobril za pomoč poplavljencem 6,000.000 Din, ali sem je treba računati tudi stroške za zidanje. Razen tega so izvršeni delni popravki na 754 hišah.

Z jabolki naložen avto v jarku

Maribor, 28. septembra.

V Košakih se je pripetila danes popoldne nevarna avtomobilska nesreča, ki je zahtevala kot žrtev dva ranjenca in poleg tega znatno materialno škodo. V smeri od Št. Lenarta proti Pesnici je privozil tovorni avto, naložen z jabolki. Ko je zavozil pod železnico je malo pred zavojem na državno cesto zdrčalo vozilo iz neznanega vzroka s ceste po strmem obronku ter je obležalo v globini prevrnjeno. Zaboji z jabolki so se pri nesreči zakotalili po tleh ter se razbili. Na avtomobilu je bilo več oseb. Od teh sta se ponesrečila mlad mehanični vajenec, ki si je zlomil nogo, in neki delavec, ki pa je dobil le lažje odrtine na rokah. Vajenca je prepeljal zasebni avto, ki je ravno v trenutku nesreče privozil mimo po cesti, v mariborsko bolnišnico. Tovorno vozilo je last mehanika Komolje iz Košakov. Ker je vozilo znatno poškodovano in se jabolka radi obtolčenja ne bodo mogla več prodati na trgu, trpi prevoznik znatno škodo.

Kakšna bo trgatev v Slov. Krajini?

Slovenska Krajina, 27. septembra.

Med vinorodne kraje se Slovenska Krajina sicer ne more prištevati, vendar pa je na hribčkih ob severni meji od Doljne Lendave čez Dobrovnik, Srehovce, Bogojino, Martjance gor na Goričko toliko vinogradov, da se v polni meri sme govoriti o trgatvi odnosno »bratvi«, kakor se trgatev tu imenuje.

Vinogradniki so stavili spočetka na letošnjo bratvo mnogo upanja. Trsje je bilo rodno in sušno, toplo vreme je dajalo upanje, da bo mošt izredno sladek. Danes pa prevladuje splošno mnenje, da bratva od daleč ne bo tako dobra, kakor se je mislilo. Trta je res bolj rodna, kakor je bila lani, toda grozdje zdaleka ni tako sočno. »Dosti bo tropin in malo mošta,« pravijo vinogradniki. In res bo tako. — Razen tega grozdje zadnji čas močno gnije, se suši in odpada. Do začetka bo odpadlo precej grozdja, od katerega ne bo mnogo koristi. Mošt kljub toplemu poletju ne bo tako sladek, kakor se je mislilo. Grozdje je radi suše in vročine, ki je bila v Slovenski Krajini dosti hujša kakor v ostalih krajih, prenaglo zorelo. Razen tega pa zoritev ni bila istočasna. Precejšen odstotek je še sedaj nerazvit. Mnogo grozdja je napol razvitega.

Splošno se računa, da bo trgatev podobna lanski. Le kakovostno bo morda toliko boljša, v kolikor bo za pol meseca poznejša, kakor je bila lani.

1. oktobra izide

prvi slovenski fotografski list »Foto amater«. Urednika profesorja Hrovat Bogomil in Mušič Rudolf. Izdajatelj drogist Benon Gregorič, Ljubljana. Uredništvo: Fotografska posvetovalnica, Ljubljana, Prešernova ul. 5.

Zahtevajte,

da se Vam pošlje prva številka brezplačno na ogled!

Beg preganjanega otroka

Ljubljana, 28. septembra.

Nekje na robu mesta živi vdova s svojim sinom. Mati je delavka, sinu pa še ni 10 let. Ne živita pa v tisti idili, kakor žive po navadi vdove s svojim edincem. Prav nasprotno: mati postopa s svojim otrokom tako, kakor more le najbolj trdosrčna mačeha postopati z omrzenim pastorkom. Čez dan mati sinčka zapira v drvarnico, kjer živi ob kruhu in vodi, za vsak najmanjši prestopek — sicer pa niti prestopka ni treba — je sinček kruto tepen. Sosedje so se že dostikrat zgražali nad tem postopanjem in so opozorili tudi že oblasti. Prišle so celo komisije, pisali so sē celo akti — ostalo pa je pri obojem.

Ta nesrečni otrok je v soboto od doma pobegnil. Pripetila se mu je nova nesreča: šel je iz šole in videl, kako se njegovi tovariši razposajeno obešajo na voz, ki je peljal po cesti. Nekaj te otroške razposajenosti si je zaželel tudi ta deček. Obesil se je še on na voz in ko je vozník potegnil, so vsi malčki srečno poskakali z voza, le temu ubožčku, se je suknjica zapletla med lojtrnice in obvisela. Otroci so kričali vozniku, naj ustavi voz, toda voznik jih ni razumel in je pognal konja v dir. Malček je prijokal k svoji materi brez suknjiča. Vedel je, kaj ga čaka, toda najhujše njegovo pričakovanje, ki bi ga bil pripravljen še prenesti, je bilo preseženo. Na ubožčka sta se spravili mati in njena sestra. Tepli sta ga na vso moč in nista gledali, kam je padlo. Tedaj se je deček uprl — bilo je morda prvič, da se je uprl materi. Iztrgal se ji je iz rok in stekel po cesti. Ob ženski sta tekli za njim in kričali: »Primite ga, ušel je! Primite ga!« Nihče od ljudi ni hotel ustaviti dečka. Niti stražnik ne, ki je prišel mimo. Najbrže je uganil, kaj se je zgodilo in je spoznal obe ženski. Deček je tekel brez sape, tekel, tekel, še vedno, ko sta ga obe ženski prenehali že davno zasledovati, tekel, kakor bi ga preganjala divja zver. Prvi kraj, kjer se je zasopel ustavil, je bila cerkev v Rudniku. Tedaj je bilo v cerkvi ravno več ljudi in deček je ljudi prosil, naj bi mu dovolili — v cerkvi prenočiti. Ljudje so ga začudeno pogledali: »Kaj se nič ne bojiš strahov, da hočeš spati po noči v cerkvi?« Malih otrok je namreč ponavadi že v temi vedno strah, kaj šele v cerkvi. Ali naš malček je bil vajen že drugih strahot. Dejal je: »Prav nič, samo pustite me, da se naspim v klopi!«

Za dečka se je pričel zanimati rudniški gospod župnik, ki je že vedel nekaj o tem dečku. Dobrosrčno je dečka povabil k sebi in mu dal večerjo. Potem ga je pa kar pridržal. Deček se je izkazal tudi hvaležnega. Kakor je pravil g. župnik v Ljubljani, uboga deček na vsak mig, se za vsako stvar vljudno zahvali, je tih in plah, pa odkrit. Le ko mu je g. župnik dejal: »Z menoj greš v Ljubljano!« se je deček pričel upirati in braniti. Stokaje je prosil: »Ne! Ne!« Vprašali so ga: »Kaj nimaš nič rad svoje matere?« Deček je odgovoril: »Ma-ter i-mam že rad, sa-mo, sa-mo — — — o-na me nima! Bratrančke rada poboža, mene pa nima rada!« Deček, ki pogreša ljubezni svoje matere, se je vsem zasmilil.

G. župnik je odšel na okrajno sodišče v Ljubljano, da bi tam dosegel kaj za dečka. Dejali so mu, naj se obrne na socialni urad. Na socialnem uradu pa so ga prosili: »Gospod župnik, kar vi obdržite dečka! Kar boste imeli stroškov, vam povrnemo, dokler ga ne spravimo v kakšen zavod!« Župnik pa je odvrnil: »Pri nas bo pri skledi še vedno za enega dečka žlica, ne bo se poznalo, kar bo snedel. Kar mislite dati za tega dečka, dokler je pri meni, dajte kakšnemu drugemu otroku. Vem, da jih je v Ljubljani dovolj potrebnih.« Tako je deček ostal pri rudniškem g. župniku. Župnik, ki je tudi katehet, ga je pomešal med svoje učence v rudniški šoli. Tako hodi deček sedaj s svojimi sovrstniki na Rudniku v šolo, za drugo mu skrbi g. župnik. Kako dolgo bo trajalo to, nihče ne ve, zakaj morda zna mati izposlovati, da se deček vrne k njej. To pa je edini strah, edina velika skrb, ki jo ima sedaj ubožček na Rudniku.

Slomšek in duhovniki

»Dne 24. septembra l. 1837 je bila nedelja. Na željo g. župnika je imel Slomšek prvo sv. opravilo na Ponikvi. Ko je stopil na prižnico, so vpraševali ljudje: Kdo je ta?« (Kosar.)

To vprašanje je danes še bolj upravičeno. Slomškova osebnost je tako vsestranska, da je spominske razpravice ne morejo prikazati v celoti. Naj podam drobce morda o najiskrenejšem razmerju, ki je bilo med Slomškom in njegovimi duhovniki. Čudovito je škof Slomšek ljubil svoje duhovnike. Kot goreč apostol jih je imel za svoje najboljše pomočnike. Duhovski naraščaj je v veliki meri vzgajal sam in jim bogato delil od svojega srca in duha. Poznal je dobro obojno bridkost, ki je kot Damoklejev meč visela tedaj nad slovenskimi duhovniki. Prvo je bil jožefinizem in febronizem, ki je cvetel v avstrijskih osrednjih semeniščih in je grozil z uradnim vmešavanjem države v cerkvene zadeve uničiti vse versko življenje med ljudstvom. Drugo pa je bil šolski sistem germanizacije, ki je slovenskemu šolarčku v prvem razredu vsiljeval isto nemško slovnico, kakor nemškemu v Gradcu. Učitelji so bili mučitelji slovenske mladine...« Obojno je odstranil genialni duh katoliško-narodnega voditelja A. M. Slomška v letih 1830 do 1862.

Kot deček je doživljal ob svoji materi besedo in zgled, kako naj spoštuje duhovnika; ob ljubeznipolni skrbi kaplana Prašnikarja je zazrl v njem vzor duhovnika; kot bogoslovec pa se je poglabljal v sv. pismo in spise sv. očetov in zajel je vekoviti lik Kristusa velikega duhovnika in dognal je svojo duhovniško nalogo in rastlo in kipelo je v njem: *toliko si, kolikor delaš za Boga in za svoj narod.* Njegovo škofovsko geslo je bilo: »Vse v slavo božjo in za blagor duš.«

Mali šolarček, ki pridiguje tovarišem pri podružnici sv. Ožbolta, očituje bodočega besednika svojega teptanega naroda. Mladi bogoslovec že poučuje tovariše v slovenščini, kot spiritual v Celovcu ustanovi učne tečaje za slovenščino tudi za lajike; skupno prevajajo povesti i. dr. na slovenski jezik. Njegov smoter je: vzgojiti za slovensko ljudstvo slovenske duhovnike. Na lastne stroške izda prvo mašno knjigo v 4000 izvodih; izpod njegovega peresa rastejo rokopisi, za katere se založniki kmalu že trgajo. Rastel je tudi krog duhovnikov, izdal je »Evangeljsko« in »Apostolsko hrano«. Slovenska nedeljska pridiga je bila omogočena.

Javna skušnja pod lipo na Slomu ni bila pozabljena. Slomšek je visoko cenil duhovnikovo delo v nedeljski šoli, ki je vzcvetela po letu 1830. To je bila narodna šola, ki je v enem letu dosegla večje uspehe kot državne v 50 letih. Nosivci teh šol so bili večinoma duhovniki. Manjkalo je šolskih knjig. Slomšek je postal šolski pisatelj. »Blaže in Nežica«, 52 odstavkov = 52 nedelj, začneta hoditi v šolo, in ž njima stotine in tisoči slovenskih otrok. Glavno skrb je vedno polagal na mladino: »Kriva odgoja otrok je slabih časov mati. Iz dobre šole prirastejo boljši, iz slabe pa slabi časi, ker časi so takšni, kakršni so ljudje.« Sledijo učbeniki, da prekosijo še nemške šolske knjige.

Vsestranski izobraženi ljudski buditelj vodi zarje verskega in narodovega vstajenja. Pred seboj gleda vrsto gorečih in sposobnih duhovnikov. Njim se posveti, da bodo oni popolnoma njegovih misli in tako dovršili njegov načrt. Resnično, to so bili Slomškovi duhovniki. Ko je bil škofijski sedež še v Sv. Andražu do l. 1859, je četrti letnik bogoslovja premestil iz Celovca v svoj dvorec, da je zadnje leto imel popoln vpliv na svoje bodoče duhovnike. Predaval jim je vzgojeslovje in nauk o govorništvu. Živo besedo je cenil visoko, saj je sam veljal za najboljšega govornika. Po dve uri so prihajali ljudje preje v cerkev, da slišijo Slomška. Njegov življenjepisec ga opisuje: »Njegova veličastna postava, plemenite, resnobne, a mehke in izrazite poteze na obrazu, ognjevito oko, živalna kretnja, obsežen, poln in srebrnojasen pojoči glas, v mladostnem navdušenju prednašani govor, pesniška domišljija, velika načitanost v delih najslavnejših cerkvenih govornikov starega in novega časa, izredno poznanje srca in čuvstev, sončnih in senčnih strani slovenskega ljudstva, temeljita izobraženost v slovenskem jeziku, to ga je vsposobilo za prvega govornika njegovega časa.« (Kosar.)

Bogoslovce je nagovarjal najraje: Vi ste moje veselje! Za vzornika si je izbral Slomšek sv. Frančiška Saleškega. Sam je dejal: »Duhovnik, ki ni prebral Saleškega Filoteje in si ni osvojil njenih načel, naj ne gre v spovednico.« Veliko si je že kot vuzeniški dekan prizadeval za duhovne vaje in so se prve vršile l. 1847 v Sv. Andražu. Vsi duhovniki so bili tedaj njegovi gostje. Pozneje so bile duhovne vaje v Brežicah in končno v Rogaški Slatini. Največjo skrb pa je škof Slomšek posvečal velikemu in malemu semenišču. Semenišče je oko škofije. »Dobri duhovniki se ne rodijo, ampak se morajo vzgojiti.« (Slomškove besede.) Ustanovil je oboje v Mariboru in sam največ prispeval. Ko se je l. 1858 poslavljal od svoje duhovščine, ki je ostala v krški škofiji, je dejal: »Mene pozabite, mojih naukov pa ne pozabite!« S takim duhom prežeti so odhajali duhovniki širom njegove škofije in izvrševali škofova navodila. »Naj ljudje govorijo, kar hočejo, to stori, kar je prav,« je bil Slomškov nauk. Dobri duhovniki so posnemali svojega apostolskega škofa. Versko in narodno življenje se je poglobilo in obogatilo. Bili so to posebno ljudski misijoni, ki jih je škof Slomšek 14 izvršil sam in povzdignil tam misijonski križ. V škofijo so prišli slovenski lazaristi l. 1852. Duhovniki so se oprostili mračnjaškega jožefinskega duha in rastle so bratovščine, razne pobožnosti, ki so zbrale ljudstvo v cerkvi pred oltarjem. Med njimi so bile zlasti Marijine kongregacije za vse stanove l. 1857. Slomšek je izdal istega leta Marijine pridige. Oskrbel je tudi navodilo za prvo sv. obhajilo, kar je bila duhovnikom zopet prilika, da so svoje vernike privedli v najtesnejše življenje s Kristusom. V šestnajstih letih škofovanja je Slomšek posvetil dvajset novih cerkva.

Najtesnejše sodelovanje škofa Slomška z duhovniki je preobrazilo duhovni zemljevid njegove škofije. V zasidranosti v božjem je Slomšek večkrat ponavljal: »Škof nima nič dobrega na tem svetu.« Zato je bil neumoren za razširjenje božjega kraljestva na zemlji. Njegovo vsestransko delavnost pa je spremljala čudovita skromnost. Ako je izvedel, da je obolel župnik, je takoj naznanil, da bo v nedeljo prišel pridigat in maševat. Njegova dobrotljivost in radodarnost je spremljala njegove največje načrte in ako se bile zgolj denarne ovire, je prevzel stroške sam, kar se je v veliki meri zgodilo ob premestitvi škofovskega sedeža v Maribor. Asketična osebnost Slomškova, ki je služila le Bogu, je pospeševala vsak napredek v kulturi, v gospodarstvu ali drugje. Njegovo geslo je bilo: »Bodimo prijatelji napredka!« To je videl Slomšek kot velevažno činjenico za katoliški verski in kulturni napredek. Od svojih duhovnikov je zahteval temeljito znanje teologije, zlasti sv. pisma, ki ga je sam čudovito dobro poznal. Kot je bil istodobno v Ljubljani na škof. sedežu velik mecen slovenske knjige Anton Alojzij Wolf, tako je škof Slomšek sam in po svojih duhovnikih storil največ, da je dobra slovenska knjiga zavzela prvo mesto v šoli in v družini. »Drobtinice« in »Mohorjeva družba« sta njegovo delo in je njuno kulturno delo še vedno premalo ocenjeno in vpoštevano. Zamisliti se moramo v dobo 60 let nazaj in najdemo že tedaj te velikanske narodne zamisli, ki si jih lastijo danes majhni ljudje.

Škof Slomšek je velik v vsakem svojem delu. Njegova ljubezen do duhovnikov, sodelovanje z njimi in velike ustvaritve Slomškove duhovščine pa so spomenik, ki stoji in kljubuje časovnim menam, in ostane sonce borcem za Slomškove ideale.

Akord.

Ljubljana

Socialni proračun mestne občine

Ljubljana, 28. sept.

Snoči je bila seja socialno-političnega odseka mestne občinske uprave. Seji je predsedoval predsednik odseka obč. sv. prof. dr. Gosar. Na seji so v glavnem razpravljali o proračunskem predlogu socialnega skrbstva, ki ga je predlagal socialno-politični urad.

Po novem predlogu bi znašali izdatki za socialni urad sam 339.000 Din, izdatki za ustanove 16.000 Din, **starostna preskrba** bi znašala prihodnje leto **2.968.000 Din,** medtem, ko je letos znašala 2.606.000 Din. Do tega povišanja je moralo priti ker so letos bolnišnice in zavodi odpustili mnogo starih bolnikov, ki prav za prav niso bolni temveč le zaradi starosti oslabeli in onemogli. Vsi ti starčki so prišli sedaj na novo v breme mestni občini. Pod starostno oskrbo so največji izdatki: redne podpore, ki zahtevajo 1.018.000 Din izdatkov (2000 Din več, kakor letos), zavetišče za onemogle 1,303.000 Din (letos 1.100.000 Din), izredne podpore Din 300.000 (280.000 Din) in oskrba v zavodih Din 396.000 (260.000 Din).

Izdatki za **mladinsko skrbstvo** so znašali letos 1.002.000 Din, za l. 1933 pa je predlagano 1.149.000 Din. Ta izdatek se je moral povišati, ker je do lani za mladinsko skrbstvo mnogo pomagala banska uprava, ki pa je sedaj podpore ustavila, ker so ji pošli finančni viri. Največji izdatki mladinskega skrbstva so redne podpore 382.000 Din (letos 377.000 Din), dnevna zavetišča 217.000 Din (180.000 Din), počitniške kolonije 60.000 Din (60.000 Din), oskrba v zavodih 221.000 Din (190 tisoč Din), rejnina Din 162.000 (95.000 Din).

Izdatki za **delavsko skrbstvo** so se tudi morali povišati, pač zato, ker smo pred katastrofalno bedo pozimi, ko bo najhujše in ko bo brezposelnost ter revščina v Ljubljani najbrže takšna, kakor je še nismo doživeli. Leto so ti izdatki znašali 236.000 Din, za prihodnje leto pa so predlagani 287. 000 Din. Glavni izdatek bodo seveda podpore za brezposelne, ki so letos znašale 200.000 Din, za prihodnje leto pa so predlagane v znesku 250.000 Din. Že letos je odpadla iz proračuna cela vrsta nujno potrebnih postavk, na primer za poklicno izbiro — le kdaj doživimo v Ljubljani poklicno posvetovalnico, ki jo imajo že vsa večja evropska mesta — za nadaljno izobrazbo delavstva, za strokovno izobrazbo dijakov itd.

Med drugimi predlaganimi izdatki so še večji: zdravila za uboge 60.000 Din (letos 30.000 Din), razne podpore 100.000 Din (70.000 Din) in drugo.

Skupno znaša proračunski predlog mestnega socialnega skrbstva za l. 1933 4,996.000 Din, letošnji proračun pa je znašal 4.322.000 Din. Do tega povišanja je moralo priti iz razlogov, ki jih navajamo zgoraj. Seveda je to šele **predlog,** bogve kaj pa tudi višje instance na tem proračunu ne bodo mogle črtati in krčiti, — zakaj sila je velika in bo pozimi še hujša.

Za pomožno akcijo.

Druga točka, o kateri se je socialno politični odsek tudi mnogo posvetoval, je bila velika pomožna akcija, ki jo namerava socialni urad tudi letos izvesti. Lanska pomožna akcija mestne občine je, kakor znano, razmerno še kar dobro uspela. Odsek se je posvetoval, na kakšen način bi podporno akcijo še energičnejše izvedli, da bi imela letos že večji uspeh, kakor lani. Treba bo odločno apelirati na javnost, naj na zimo priskoči v znatni meri na pomoč najbolj revnim, zlasti stradajoči mladini. Tudi mestna občina bo morala letos seči po svojih izrednih sredstvih ter podpreti pomožno akcijo iz svojih rezerv. Glavni delež pa bo moralo imeti pri tej akciji socialno čuvstvovanje in usmiljenje vsakega posameznika.

Kaj bo danes?

Drama: Zaprta.

Opera: »Hlapec Jernej in njegova pravica.« — Premijera. Slavnostna predstava v proslavo 40 letnice otvoritve opernega gledališča. Izven.

Salezijanski mladinski dom: Predavanje misijonarja Kereca o notranjem položaju na Kitajskem. Nato film: »Boj za Mandžurijo.« Ob 8.

Nočno službo imata lekarni: mr. Sušnik, Marijin trg 5, in mr. Kuralt, Gosposvetska cesta.

Krasne in divne so cvetne girlande in lepe so rože v vrtičku. Še lepše pri Slamiču onkraj verande je v kmetsko-gorenjskem kotičku.

⊙ **Poslovitev dr. Rogine.** Upokojeni predsednik višjega deželnega sodišča v Ljubljani dr. Anton Rogina se je včeraj poslovil od vseh apelacijskih sodnikov. V zborni dvorani je bila slavnostna seja pod predsedstvom novega predsednika g. Ivana Vrančiča. Seji so prisostvovali vsi sodniki in šef drž. tožilstva dr. Mirko Grasselli. G. predsednik Ivan Vrančič je otvoril sejo. V izbranih besedah je očrtal delovanje in zasluge odhajajočega dr. Rogine za sodstvo in njega organizacijo v Sloveniji. Dr. Anton Rogina se je iskreno zahvalil in poudarjal, da je bil vedno srečen v sredi med sodniki in svojimi sodelavci, ker je med njimi vedno vladala kolegijalnost in harmonija.

⊙ **Iz kronike ljubljanskih župnij.** Zanimiva je kronika o porokah, ki so bile sklenjene avgusta v ljubljanskih župnijah. Bilo je poročenih 52 parov, in sicer: v stolni cerkvi sv. Nikolaja 2, v cerkvi Marijinega Oznanenja 19, pri Sv. Petru 15 (julija 12), pri Sv. Jakobu 8 in v Trnovem 8. Pri očetih frančiškanih v Šiški 8 in na Viču 2.

⊙ **Umrla** je zvesta članica kongregacije učiteljic pri Sv. Jožefu, strok. učiteljica gdč. Marija Deržajeva. Pogrebni sprevod gre iz mrtvašnice v hiralnici na Vidovdanski cesti v četrtek 29. sept. ob dveh popoldne. Predstojništvo kongregacije vabi vse članice, da se udeleže pogreba in da molijo za pokoj njene duše.

⊙ **Gledališki list.** Za otvoritveno operno predstavo »Hlapec Jernej«, izide povečana številka Gledališkega lista, ki bo prinesla razno interesantno gradivo, nanašajoče se na premijero pa tudi na našo 40-letno udejstvovanje v opernem poslopju prejšnjega Deželnega gledališča. Priobčene bodo tudi slike raznih oseb, ki so v ozki zvezi z delom v našem gledališču. Ta številka obsega 20 strani in stane 3 Din. Dobi se pri blagajni in pri bilijeterjih.

⊙ **Pumparce, obleke, trencheoat** najceneje **A. Presker,** Sv. Petra cesta 14.

⊙ **Gob ni.** Poročali smo, da je to jesen na trgu prav malo gob. Včeraj pa jih na trgu skoraj ni bilo nič. Pravijo, da jih tudi po gozdovih ni nikjer, celo po takih krajih, kjer so dosedaj vedno rastle vsako jesen in vsako pomlad. Strokovnjaki si ta redki pojav razlagajo s tem, da je suša tudi gobe vzela. Dolga in neusmiljena suša je namreč preveč posušila trose gob, ki sedaj niso mogli vzkliti. Morda bodo letos zrastle gobe po dežju kvečjemu na severnih straneh pobočij. Na vsak način pa bo letos malo gob — in drage bodo.

⊙ **Osrednje društvo nižjih p. t. uslužbencev,** krajevna skupina Ljubljana, se cenj. občinstvu iskreno zahvaljuje za naklonjenost ob priliki tombole. Posebno se zahvaljuje našemu trgovstvu za krasne dobitke. Hvala tudi uradnim organom, ter sploh vsem, ki so s svojo naklonjenostjo pripomogli, da je prireditev lepo uspela. — Odbor.

⊙ **Tečaj za Esperanto** bo otvoril Klub esperantistov v Ljubljani v torek dne 4. oktobra ob 19.30 v šentjakobski šoli. Učnina 20 Din, za dijake 10 Din mesečno. Priglase sprejema vodstvo kluba v šoli navedenega dne.

⊙ **Gospodinjska šola »Mladika«.** Vpisovanje se vrši 29. in 30. septembra od 9 do 12 v poslopju »Mladike«. Pouk prične 1. oktobra ob 8.

⊙ **Hodnik v Prešernovi ulici** na desni strani so pričeli včeraj s kompresorji razkopavati. Kakor smo poročali, bo mestna elektrarna pod tem hodnikom položila kabel za tok v nova poslopja Pokojninskega zavoda. Cestišče Prešernove ulice same je namreč že dosedaj preveč polno vseh mogočih napeljav, kablov in raznih cevi, tako da je bilo treba razkopati ta hodnik. Lastniki trgovin ob tem hodniku pa malo s kislimi obrazi gledajo v jarek, ki nastaja pred njihovimi trgovinami.

⊙ **Čudno zlato.** Neka delavka je prijavila policiji, da ji je neki 20-letni fant ponujal na trgu razne predmete, češ, da so zlati: »Mamica, kupite to rinko, iz čistega zlata je, za tri kovače vam jo pa dam. Ali pa to uro, ali pa to verižico? Za smešne denarje. No, koliko pa daste?« Ženska pa se je spomnila, da je njena prijateljica tudi pred kratkim kupila tak »zlat« prstan, ki pa je hitro počrnel. Zato tudi ni hotela nič kupiti. Ti okraski, ki jih ponuja omenjeni fant, so najbrže iz najbolj priproste medenine ali pa iz podobne kovine, zlata pa še povohali niso. Goljufivega fanta išče policija in upa, da ga bo kmalu imela v svojih rokah.

⊙ Prvovrstna postrežba, znižane cene v česalnem salonu **E. & H. Fettich-Frankheim.**

⊙ **Trgovina Ign. Žargi** Sv. Petra cesta št. 3 se je **preselila** v lastno hišo na **Sv. Petra cesti 11,** ter se priporoča cenj. odjemalcem za nadaljno naklonjenost.

Zadnja poročila:

Preosnova angleške vlade

London, 28. sept. tg. Že danes zvečer so oficielno naznanili imena treh novih ministrov. Kot notranji minister stopi na mesto sira Herberta Samuela sedanji kmetijski minister sir **John Gilmour,** njegovo mesto pa dobi dosedanji državni podtajnik v finančnem ministrstvu škot **Walter Elliot.** Mesto sira Arhibalda Sinclaira pa prevzame njegov rojak sir **Gotfred Collins.** On je edini mož v kabinetu, bil pa je že med vojno v tedanjem municijskem ministrstvu in pripada Simonovi skupini liberalcev, dočim pripadata ostala dva konservativni frakciji. Mesto lorda Snowdena kot čuvarja pečata, ki je samo častno mesto, se zaenkrat še ni zasedlo. S tem, da sta se zasedli dve prazni ministrski mesti z možmi, ki so že preje pripadali ožjemu in širšemu kabinetu, dokazuje angleški javnosti, da izstop Samuelovih liberalcev ne pomeni nobene spremembe kurza.

Masaryk za odkritosrčno politiko srednjeevropskih držav

Pariz, 28. sept. tg. Predsednik Masaryk izjavlja v intervjuju v »Petit Parisienu« o vprašanju nove prilagoditve srednjeevropskih držav današnjemu položaju ,da ta nova prilagoditev ni samo možna, temveč tudi potrebna in nujna. Zadostna je že dobra volja in previdnost. **Srednjeevropski narodi bodo živeli toliko bolj brez skrbi, kolikor bodo sodelovali miroljubno in brez zahrbtnih misli.** Nobeden izmed njih ne more prezreti ali pozabiti te interesne skupnosti. Bilo bi nekoliko prezgodaj, misliti na takojšnje in splošno sodelovanje teh držav, bodisi v obliki centralne unije bodisi pod vidikom juridične konfederacije. Možen in zaželjen je sporazum od naroda do naroda, morda na podlagi preferenčnega režima. Mi smo s svoje strani na to pripravljeni. Zato bi bilo tem neprevidneje, mešati v take gospodarske stvari kako politično akcijo, ker bi bil neuspeh take akcije veliko hujši, kakor je sedanji položaj. Glede razvoja v Nemčiji je rekel, da nima nič oporekati kulturni ekspanziji Nemčije. Okoli in okoli Nemčije bi mnogi pristali na ekspanzijo gotovega kulturnega germanizma. Nesebični duhovni vpliv bi ugled Nemčije v očeh nemško govorečih narodov mnogo bolj povzdignil, kakor bi to moglo storiti prizadevanje brutalnega pangermanizma, katerega žalibog skušajo trdovratno širiti oni, za katere narodi niso nič drugega kot armade.

Požar v elektrarni

Bruselj, 28. sept. tg. V tukajšnji elektrarni se je proti večeru vnela turbina radi kratkega stika. Vsi gasilci so bili poslani na gašenje. Listi najbrže ne bodo mogli iziti. Veliki deli mesta so brez luči. Škoda znaša 50 milijonov frankov.

Maribor

☐ **Slomškov prosvetni teden** priredi v dneh od 2. do 9. oktobra tukajšnja Katoliška mladina. Vsak večer bo ob pol 8 poučno predavanje, ki ga bodo imeli znani mariborski prosvetni delavci. Vsak večer so na sporedu tudi deklamacije in godbene točke. Vstopnine ne bo nobene, pač pa se bodo s hvaležnostjo sprejemali prostovoljni prispevki. Teden se prične v nedeljo ob 5 z akademijo, ki se vrši v povečanem in prenovljenem Omladinskem domu. Razen deklamacij in slavnostnega govora je na sporedu tudi šaloigra »Nagrada« in špevoigra »Sree in denar«.

☐ **Občina tožena za pol milijona.** K včerajšnji notici pod tem naslovom smo prejeli pojasnilo, da tožitelja veterinarskega nadsvetnika Hugona Hinterlechnerja ni zastopal dr. Ferjančič, dvorni svetnik v p. iz Ljubljane kot odvetnik, nego le kot koncipijent odvetnika dr. Brenceta Ludovika v Ljubljani.

☐ **Požar na Jelovcu.** V torek zvečer je izbruhnil na Jelovcu št. 36 požar na stanovanjskem poslopju posestnika Ivana Kodriča. Na mesto požara so hiteli mariborski gasilci, zaradi hribovitega terena pa niso mogli do gorečega objekta z avtomobilom. Primanjkovalo pa je tudi vode, tako da so se morali ljudje omejiti le na obrambo ostalih poslopij, dočim je hiša pogorela do tal. Škoda je znatna, zavarovalnina pa nizka.

☐ **Pri Kmetijski eksportni zadrugi prizadeti.** Upravitelj konkurzne mase Kmetijske eksportne zadruge r. z. z o. z. v Mariboru dr. Makso Šnuderl nas naproša za sledečo objavo: Ker je bila pritožba bivših članov uprave Krištofiča, Žunkoviča in Kende zoper otvoritev konkurza zavrnjena, se opozarjajo vsi, ki hočejo doseči kako plačilo, da prijavijo terjatve do 30. t. m. okrožnemu sodišču v Mariboru. Neprijavljene terjatve ne bodo pri razdelitvi upoštevane. Ugotovitveni narok se ne bo vršil 6. oktobra, ampak 24. oktobra 1932 ob pol 10 v sobi 84 okrožnega sodišča v Mariboru. — Dr. Makso Šnuderl, odvetnik v Mariboru.

☐ **Na Taboru raste nova stavba.** Temelje starodavnega Tabora na desnem bregu Drave zopet razkopavajo. Poleg Beraničeve hiše bo zgradil novo trinadstropno stanovanjsko poslopje elektrotehnik Rečnik. Z zgradbo se prične v najkrajšem času ter bo še letos pod streho. Z novim poslopjem bo desni dravski breg zopet mnogo pridobil.

☐ **Drzen vlom v Studencih.** V dr. Krekovi ulici so obiskali drzni vlomilci gostilno Ludvika Špureja. Vlomili so v gostilniške prostore na ta način, da so z drogom odpahnili vrata v dvorano. Skozi notranje okno so se nato splazili iz dvorane v točilnico. Vlom so izvršili med 3 in 4 zjutraj, ko je bilo v hiši vse v globokem snu, tako da so imeli za svoje delo dovolj varnosti in časa. Iz točilnice so se podali tudi v kuhinjo ter pobrali tam shranjene namizne prte, aluminijasto posodo, krožnike in nekaj obleke. Ker so bili lačni, so si privoščili tudi v izobilju dobrot, ki so jih našli v jedilni shrambi. Iz gostilniške sobe so pa odnesli 40 gramofonskih plošč. Rokovnjači so nato izginili povsem brez sledu, kakor kafra. Morali pa so biti z razmerami v gostilni dobro znani ter so očividno iz domačega revirja.

Atelje **Sušnik**
obleke po meri za gospode
Miklošičeva 14/I.

Celje

⊸ **Osebna vest.** K sreskemu načelstvu v Celju je bil premeščen iz Kočevja sreski veterinarski referent gosp. M. Šribar, ki je že nastopil svoje mesto.

⊸ **Iz odvetniških krogov.** Odvetniški koncipijent pri dr. Ogrizku dr. Čampa Lojze je zapustil Celje in se preselil v Ljubljano, kjer je vstopil v odvetniško pisarno dr. Benkoviča. V odvetniško pisarno dr. Ogrizka pa je vstopil odvetniški koncipijent g. Franc Špendel.

⊸ **Čez 3000 otrok na celjskih šolah.** Celje kot tretje največje mesto Dravske banovine se lahko ponaša tudi z velikim številom šolske mladine. Gimnazijo obiskuje 761 dijakov, na vseh treh meščanskih šolah (drž. deška in dekliška ter šolske sestre) je 617 dijakov(-inj), dalje imamo v Celju 4 ljudske šole (mestno deško in dekliško, deško okoliško in dekliško šolskih sester), kjer obiskuje pouk 1752 učenca(-ki), v Celju sta tudi dve strokovni šoli in sicer trgovska, na katero se je letos vpisalo 74 dijakov(-inj) in rudarsko šolo, ki ima 44 gojencev. Poleg tega imamo v Celju tudi otroški vrtec pri šolskih sestrah, kjer se uči prvih modrosti 48 »slušateljev« ozir. »slušateljic«. Tako da obiskuje vse celjske šole 3296 otrok. Poleg navedenih šol je v Celju še trgovska nadaljevalna šola, šola glasbene Matice, orglarska šola ter vse polno različnih jezikovnih tečajev. Največji naval je na tukajšnjo gimnazijo, kjer se posebno občuti pomanjkanje učnih moči. Veliko število dijakov se vozi v celjske šole iz bližnjih krajev.

⊸ **Higijena na celjskem trgu.** V našem ljubem mestu pač morajo gospodinje in kuharice zgodaj na noge, ako hočejo dobiti čista in nedotaknjena živila na trgu. Tista, ki se je zamudila zaradi raznih domačih opravkov in pride na trg po 8, dobi živila že vsa premečkana. Kupovalka sledi kupovalki in pretiplje vsako salato do srca, nato jo pa mirno vrne prodajalki. V zaboj z grozdjem se pogrezne kar več rok na enkrat, grozd se nato v roki dodobra pregelda, nekaj zrn se poskusi, nato pa z grozdom mirno nazaj v zaboj. Enako se godi breskvam, slivam itd. Uboga kmetica pa stoji vsa obupana zraven in si ne ve pomagati. Ker bi rada prodala blago, si ne upa karati kupovalk. Te grde razvade sedaj, ko je toliko blaga naprodaj, ne bi bilo treba. Na mestu bi bilo pač malo več strogosti s strani nadzornih organov.

⊸ **Zopetna tatvina kolesa.** V torek okrog 6 zvečer se je mudil v trgovini g. Jakšeta g. Jože Podpečan, uslužbenec pri Vehovarju. Svoje kolo je pustil v veži hiše, v kateri se nahaja omenjena trgovina. Niti dve minuti ni porabil za razgovor s trgovcem, a je ta kratek čas že izrabil neznan prijatelj koles in s Podpečanovim kolesom urno ušel neznano kam. Kolo je še v precej dobrem stanju in je vredno okrog 800 Din.

⊸ **V celjski javni bolnišnici sta umrla:** 27. t. m. Turk Ivan, 58 let stari dninar pri raznih posestnikih, z Gomilskega 48. 28 . t. m. Neža Sadar, 27 letna žena rudarja od Sv. Krištofa nad Laškim. Bog jima daj večni mir!

Kulturni obzornik

Dr. MAGAJNA BOGOMIR † BRATJE IN SESTRE

Novele in črtice. — Mohorjeva knjižnica 51. — Založila družba sv. Mohorja v Celju, 1932.

Zbirka novel in črtic »Bratje in sestre« je za »Primorskimi novelami« in romanom iz zagrebškega dijaškega življenja »Gornje mesto« (oboje v isti knjižnici Mohorjeve družbe) tretja Magajnova knjiga. — Med našimi mladimi pisatelji je Magajna eden najbolj plodovitih, če ne najbolj plodovit. Piše z neverjetno lahkoto v tem času, ko je pisatelju tako težko najti sploh kakšnih tal za delo. Magajna si je ustvaril svoj svet, v katerem se počuti kakor riba v vodi. Ničesar mu ni mar. Ne da bi živa in težka vprašanja našega časa ne bila prodrla do Magajne — nasprotno, če samo snovno gledaš njegove novele, zapaziš, da odsevajo v njih skoraj brez izjeme vsa težka vprašanja naše dobe in še zlasti naše domovinice. Najprej seveda bridkost našega Primorja, ki nudi Magajni skoraj največ snovi, potem socialna bednost našega časa, ki jo Magajna neprestano vnaša v svoje delo, prepletanje hrvatskega in srbskega in italijanskega elementa z našim slovenskim, celo vprašanje ruske emigracije pri nas se ga je doteknilo in nešteto drugih stvari, ki tvorijo aktualnost našega sodobnega življenja. Vendar — Magajna nudi v svojih spisih samo odsev teh vprašanj, služijo mu za okvir ali tudi samo za melanholični okras v svetu, ki si ga je stvoril.

Dobro, pisateljeva naloga ni, da bi reševal zagonetke in probleme časa; dovolj je, da jih prikaže. A Magajna — narobe: ne prikazuje zagonetk in problemov našega časa, marveč jih samo po imenu in po obleki uvršča v red svojih prividov sveta in življenja, zakaj on si je ustvaril, kakor že ves čas ponavljam, svoj svet in svoje življenje. Gibalo in duša tega sveta je erotizem, s katerim se naš avtor omamlja. Nobena stvar ne obstoji drugače kakor kot izraz erotizma, s katerim je sleherna beseda, sleherna podoba, sleherni človek, sleherni dogodek — nebo in zemlja, vse vidno in vse nevidno, — prepojeno. Takšen je svet Magajne in on v njem neodvisno gospodari, po svoji simpatiji deli solnce in nesorazmerno pičlo senco (zakaj etos tega erotizma je nekakšna slepa in vse objemajoča dobrota, ki zmerom najde sebe vrednih in dostojnih predmetov, da bi se čez nje razlila). Ljudje so mu bratje in sestre in plemenitost je njih osnovna lastnost; poljubljajo in objemajo se vsevprek, dekleta so vsa lepa, fantje vsi po svoje simpatični, a najbolj simpatičen je pač vsem a samemu sebi ljubi pripovedovavec, kateremu nikakor ne moreš zameriti njegove širokogrudnosti, pri čemer seveda moraš najprej občudovati prav njegove široke grudi, potem šele vse drugo, kar na njih najde zavetje. V skladu s tem pravljičnim svetom, v katerem je najbolj črna beda in najbolj bridka žalost ožarjena z neizčrpnim reflektorjem dobrote omame in ljubezni, še sama smrt nekaj prekrasnega, je tudi Magajnova dikcija. Patos. Mestoma učinkovit in plemenit, maziljen patos; krasnoslovje z omamnimi besedami, četudi penasto in v ponavljanjih se gubeče; verna rezonanca zgoraj opisanim čuvstvom v besedah in stavkih. Magajna je srečen v svoji omami erotizma, samo eno je škoda: prepričevalen ni. Sam sebe je omamil tako, da bi mu skoraj zavidal, čitatelja le redkokdaj omami.

Eno samo resnično odliko ima njegovo delo, in ta je, ki ga dela vrednega tiste simpatije, s katero objema ves svet in samega sebe: iskrenost. Kakor je v primeri z resničnostjo Magajnov svet samo pena in prevara, tako je Magajnov svet v primeri z Magajno resničen in iskren. Da se ni premaknil niti za ped s tistega koščka trdnih tal, ki si ga je že od vsega početka osvojil — kaj mari, če tudi samo v oblakih! — je pa tragično za Magajno kot pisatelja. Tja, odkoder mu je imel izvor prvi stavek, ki ga je napisal, se steka še danes po kratkem kroženju potoček njegovega življenjskega impulza. Kljub izredni pestrosti motivov, kljub izdatnemu številu imed ljudi, nam je v resnici dal Magajna en sam motiv: erotizem, enega samega človeka: sebe. Ni opisal ničesar konkretnega, kljub neštetim, do najmanjše podrobnosti pripovedovanim prizorom, ni dal, razen sebe, enega človeka, ki bi imel svoje lastno lice.

Po treh knjigah, ki jih je Magajna do danes izdal, je bila ta označba njegovega književnega dela potrebna. Morda je nekoliko površna in zlasti še nepodprta s konkretnimi dokazi. Zato bi bilo želeti, da bi nam kdo skušal izčrpneje prikazati tega nenavadnega viteza ljubezni in lepote, tega simpatičnega, a neutajljivo donkihotskega trubadurja, ki nam neprestano ponavlja: ljubimo se, ljubimo se! in si ustvarja, da se ljubimo; ki kliče: bodimo dobri, bodimo dobri! in v najbolj nemogočih barvah slika našo dobroto, ki je ni nikjer.

s. š.

*

* **»Lepa Vida«** št. 2. — Nič kaj lepo izdanje! Žurnalistični stolpec na vsaki strani naj bi bil originalna domislica, pa je le pokazal, da so tu na delu ambicije, ki ne vedo, kakšen obraz naj dado ubogi »lepi« Vidi, ki straši na naslovnem listu. V ostalem pa menimo, da s kakšno redko izjemo sodi vse, kar prinaša »Lepa Vida«, v podlistek dnevnega časopisa. Kar pa je boljšega gradiva, bi bilo bolje spravljeno v eni ali drugi naši reviji; saj se naše revije nič kaj ne pritožujejo radi preobilice dobrega gradiva. Velja zabeležiti: med najslabše lastnosti Slovencev moramo šteti njih strast za ustanavljanje novih listov, ki jih ne rodi obča potreba, marveč potreba nekaterih književnikov itd., ki se ravnajo po geslu, da je bolje biti prvi na vasi nego drugi v Rimu...

Št. Ilj v Slov. goricah

V petek, dne 23. septembra t. l. je obhajala gospa Terezija Vračko, nadučiteljeva vdova, 75 letnico svojega rojstva. Gospa je še čila in vedra, da bi ji niti ne prisodil 60 let. Vsak dan jo vidiš v domači cerkvi pri sv. maši in sv. obhajilu. Noč in dan moli za svoje otroke. In Bog jo tudi očitno uslišuje. Ima lahko veselje s svojimi otroci. Eden je ugleden duhovnik, drugi profesor v Celju, dva sta odlična, daleč znana trgovca, edina hčerka pa ima za moža znanega narodnjaka in hišnega posestnika, učitelja v pok. gosp. Šerono v Ptuju. Dobri mamici, ki razdeli vse, kar ima, siromakom, tudi mi iz srca čestitamo. Še na mnoga leta!

Dnevna kronika

Našim najstarejšim naročnikom!

Gotovo je med našimi naročniki še nekaj takih, ki so naročeni na »Slovenca« že, odkar izhaja. Vse te, kakor tudi tiste naročnike, v katerih družino prihaja »Slovenec« že od svojega začetka, lepo prosimo, da nam pošljejo svoje naslove vsaj do prihodnje nedelje. UREDNIŠTVO.

Koledar

Četrtek, 29. septembra: Mihael, nadangel; Evtihij, mučenec iz Trakije.

Novi grobovi

† V Novem mestu je v torek umrl g. Ivan Škerlj, višji sodni svetnik v pokoju. Pogreb bo danes ob pol 4 popoldne iz Kandije na pokopališče v Šmihelu. Blag mu spomin! Žalujočim naše iskreno sožalje!

† V Krškem je včeraj zjutraj po kratki bolezni nepričakovano na hitro umrl g. Milan Mencinger. Pokojni — sin znanega pisatelja Mencingerja, brat vladnega svetnika g. Antona in stavbnega ing. g. Leona ter advokata g. Janeza — je bil rojen 15. septembra 1872 v Kranju ter nazadnje kot profesor upokojen v Kočevju. Kot tak je kazal, živeč na domu svojega pokojnega očeta, prav do zadnjega veliko zanimanje za grške in latinske klasike, pa tudi njih Sovretove slovenske prevode. Zelo rad je prebiral zadnja leta tudi sv. pismo v grškem originalu, oziroma prevodu. Bog bodi milostljiv njegovi duši! Preostalim naše sožalje!

† V Češnjicah pri Moravčah je predvčerajšnem umrl posestnik g. Franc Kos, oče akad. kiparja g. Tineta Kosa. Star je bil 83 let. Naj počiva v miru! Preostalim naše sožalje!

Osebne vesti

= **Imenovanje v prometni službi.** Z rešenjem ministra za promet je bil imenovan za oblastnega upravnika humanitarnih fondov pri direkciji drž. železnic v Ljubljani svetnik direkcije, Julij Bučar.

Zadrege ob nenadnem obisku ni več!

Kličite telefon 28-63, ali pošljite služkinjo takoj Vam dostavimo zendviče, hors d'oeuvre slaščice, vino in likerje. Na razpolago smo z nasveti za aranžman za čajanke, godovanje, domače zabave itd.

Automatični buffet RIO, Šelenburgova ulica 4

Ostale vesti

— **Zadnja pot duh. svet. in župnika Janeza Grobelška.** Z Gomilskega v Savinjski dolini nam pišejo: Danes 27. sept. se je vršil pogreb obče priljubljenega domačega župnika. Vsa župnija se je istega udeležila, gasilno društvo mu je dalo častno spremstvo ter je vzdrževalo red. 41 duh. sobratov je spremilo dragega sobrata v cerkev, kjer je imel g. kanonik in ravnatelj bogoslovja dr. Fr. Čukala, domačin, poslovilni govor, poln prisrčnosti, spremljan od glasnega ihtenja vernikov. Sv. mašo zadušnico je opravil ožji prijatelj pokojnika vseuč. prof. dr. Fr. Lukman, sprevod od cerkve na pokopališče je vodil domači dekan g. K. Presker. Dva pevska zbora sta zapela žalostinke, en šolar se je ob grobu ganljivo poslovil od pokojnega kateheta. — V grob je legel mož, poln dobrote in ljubezni, gotovo ni imel nobenega sovražnika. Bog ljubezni mu bodi bogat plačnik, njegovim sorodnikom iskreno sožalje.

— **Izpremenba v sokolstvu.** AA. Z odlokom ministra za telesno vzgojo naroda je sprejeta ostavka načelnika Sokola kraljevine Jugoslavije Ivana Bajžlja, učitelja telovadbe v Ljubljani. Z istim odlokom je postavljen za načelnika Sokola kraljevine Jugoslavije ravnatelj Delniške tiskarne v Ljubljani Miroslav Ambrožič, dosedanji tretji namestnik načelnika Sokola kraljevine Jugoslavije, za tretjega namestnika pa je imenovan Josip Jeras, učitelj telovadbe na učiteljišču v Ljubljani.

— **Akademski poklici — v drugi izdaji.** Te dni je izšla dr. Sušnikova knjiga »Akademski poklici« v drugi izdaji. Ko se je letos ob koncu šolskega leta pojavila na knjižnem trgu, je takoj vzbudila po svoji tehtnosti, aktualnosti, lepi opremi in nizki ceni splošno zanimanje. Kupovali je niso z veseljem le dijaki, katerim je v prvi vrsti namenjena, ampak tudi starši, vzgojitelji in izobraženci sploh, saj je po svoji smotreni sestavi in vsestranskem gradivu vsakemu imela povedati kaj koristnega. Nič čudnega, da je v par mesecih pošla. Splošna sodba o njej je bila nadvse pohvalna in kritike, kolikor jih je že izšlo, so vse zelo priznalne. Pozna se tudi sicer njen odmev v javnosti, ne le pri nas, temveč tudi pri Hrvatih in Srbih, ki še niso imeli podobnega dela. — Nova izdaja, ki je bila spričo vrednosti knjige in njene praktičnosti vsekakor potrebna, prinaša ob koncu nekaj dopolnitev glede na nekatere nove zakonske določbe in druge izpremembe, ki so se v tem času izvršile. Osnove knjige ni bilo treba spreminjati, saj je tako premišljeno in temeljito sestavljena, da bo ohranila trajno vrednost. — Cena knjigi s ca. 400 stranmi je kljub dopolnitvam ostala do nadaljnjega ista: v platno vezana, umetniško opremljena stane še vedno le 40 Din (po pošti 5 Din več). Naroča se pri Slov. kat. akad. starešinstvu v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7. Opozarjamo nanjo posebno abiturijente, ki dobe v njej vsestranska navodila za izbiro poti skozi življenje.

— **Skrivnosten požigalec na Vrhpolju pri Kamniku.** Nedavno smo poročali o požaru, ki je uničil kozolec-dvojnik g. Ferdinandu Novaku. Požigalec je isto noč, preden je zažgal, pokvaril prej tudi vodnjak s tem, da je vrgel v cevi vodnjaka dva predmeta, s katerima je onemogočil delovanje ventila in s tem dobavo vode. Ko je požar izbruhnil, so ljudje razumljivo vsi planili k vodnjaku, da obvarujejo pred požarom sosednje objekte. Kar naenkrat je vodnjak popolnoma odpovedal. Vse je sočilo, da je zmanjkalo vode. Šele naslednji dan se je ugotovilo, kaj je bil vzrok, da je vodnjak odpovedal. Tako je požigalec popolnoma preračunjeno delal, da bi napravil čim več škode. Le izredno ugodnemu vetru, ki je ogromne plamene odnašal v nasprotno stran od Škofičeve in Novakove hiše in gospodarskih poslopij, je pripisati, da niso postale žrtve požara. V slučaju, da bi se vnela imenovana poslopja, bi bila v veliki nevarnosti vsa vas Nevlje, ki šteje čez 30 hiš s še enkrat toliko gospodarskimi poslopji. Ljudje so pred novimi požari v tolikem strahu, da poleg redne nočne straže, ki je odrejena od županstva, vse noči še sami stražijo, da bi bili v slučaju požara čimprej na mestu. Želeti je, da bi brezvesten zločinski požigalec prišel čimprej v roke pravici.

Lutz peči edino v Šiški

— **Zagrebški Slovenci.** Zadnje dni meseca septembra je obletnica smrti Ivo Severja, slovenskega kritika in pisatelja. Poznan je po svojih literarnih delih, po organiziranih kulturnih prireditvah v celi Sloveniji; njegovo plemenito srce, ljubezen do domovine in do bližnjega pa vedo posebno ceniti njegovi zagrebški prijatelji in znanci. Njemu v spomin so sklenili slovenski pevci zapeti 30. t. m. ob pol 5 popoldne na njegovem grobu nekaj žalostink, da se na ta način oddolže zasluženemu Slovencu. Vabljeni so da pridejo vsi, ki so ga poznali in tudi ljubitelji slovenske pesmi. Zbirališče ob 16.15 pred novo kapelico na pokopališču. Slovesna zadušnica pa bo v ponedeljek 3 t. m. ob pol 7 zjutraj v cerkvici sv. Roka.

Kaj je novega v Ljubljani?

Domači proizvodi sukna za moška oblačila, volne in volnenih odej, ki si jih lahko nabavite po tovarniških najnižjih cenah v naši detajlni prodajalni

TEOKAROVIĆ - Gradišče 4

Neobvezno si oglejte zalogo, da se prepričate o kvalitetah, ki dosegajo najboljše inozemske izdelke, če so tudi do 50% cenejše od slednjih.

— **Na progi Ljubljana—Vodice—Cerklje—Kranj** in obratno se spremeni s 1. oktobrom dosedanji vozni red v toliko, da je ob nedeljah in praznikih odhod **iz Kranja** namesto ob 9.30 ob devetih, popoldne namesto ob 15.35 ob 15.45; **iz Ljubljane** pa namesto ob 17.30 ob 17.45. Ves ostali dosedanji vozni red ostane neizpremenjen.

— **V Službenem listu** kraljevske banske uprave dravske banovine št. 77 od 28. t. m. je objavljeno »Pojasnilo k tarifni postavki 47. zakona o taksah in k členu 56. zakona o zadrugah državnih uslužbencev«, dalje »Odpoved trgovinske in plovitvene pogodbe po Nemčiji«, »Odredba o imenovanju komisij za pregled in razredbo sadja« in »Objave banske uprave o pobiranju občinskih trošarin v letu 1932«.

— **Pri revmi v glavi, ledjih in plečih,** živčnih boleznih, bolečinah v boku, trganju v križu se z velikim pridom uporablja naravna **»Franz-Josef«** grenčica za dnevno čiščenje prebavnega kanala. Vseučiliške klinike dokazujejo, da je **»Franz-Josef«** voda, posebno v srednji in starejši življenjski dobi, izborno čistilo za želodec in črevo. **»Franz-Josef«** grenčica se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

V Ljubljano vsak hiti,
da tam napase si oči,
Da pa telo si okrepča,
ga v „Daj-Dam" prva pot pelja!

— **Povratek v domovino iz Argentine.** V zadnjem času vlagajo razne stranke, ki nimajo sredstev za pot iz Argentine v domovino, same ali po svojcih v domovini prošnje na različna ministrstva in celo na dvorno pisarno Nj. Vel. kralja, da bi se jim omogočil povratek in naj bi domače oblasti plačale prevozne stroške. — Kraljevo poslaništvo v Buenos Airesu opozarja vse prizadete, da je edini možni način, če hoče kdo spraviti svojega rojaka iz Argentine nazaj v domovino, ta, da mu kupi vozni listek in ga pošlje v Buenos Aires. Prevozne karte za pot iz Argentine (od Buenos Airesa do potnikovega bivališča) se morejo kupiti pri glavnih zastopstvih, (ki imajo svoj sedež v Zagrebu) sledečih konces. parobrodnih društev: »Chargeurs Reunis«, »Cosulich Line«, »Kr. Holandski Lloyd«, »Italia«, »Norddeutscher Lloyd«, »Royal Mail Line«, »Societe Generale des Transports Maritimes«.

Kuriva 33%, jeze 100% Ti prištedi Lutzovka!

— **Zveza živinorejskih društev** za svetlolisasto govedo s sedežem v Beltincih razpisuje mesto molznega nadziratelja. Plača po dogovoru. Reflektanti, absolventi kmetijskih šol zlasti oni, ki so že delovali pri rodovniških organizacijah, naj pošljejo svoje prošnje na gori imenovano zvezo z ostalimi osebnimi podatki do 10. oktobra 1932.

— **Obsojena detomorilka.** Sodnik-poedinec ljubljanskega deželnega sodišča je včeraj obsodil 43-letno posestnikovo ženo M. F. z Moravške gore pri Moravčah na 1 mesec zapora, pogojno za 1 leto. Prvotno je bila F. obsojena na 2 meseca, toda brezpogojno. Pritožila se je na višje deželno sodišče, ki je prvo sodbo razveljavil. Njen slučaj odkriva vso družinsko tragedijo. Njen mož je že 2 leti v Kanadi, kjer trdo dela in služi vsakdanji kruh. Ona je ostala sama na posestvu. Nedovoljeno intimno znanstvo je rodilo posledice. F. je 10. maja letos porodila nezakonsko žensko dete, ki ga je zadušila na ta način, da mu je vtaknila v usta prst. Otoženka je dejanje v bistvu priznala. Prvotno se je zagovarjala, da je dete stoje prezgodaj porodila, da ji je otrok padel na tla in se ubil. Sodna obdukcija pa je ugotovila, da je bil otrok zadušen.

— **Srbohrvatska vadnica** III. letnik, sestavil dr. Mirko Rupel s sodelovanjem Ivana Lesica, je ravnokar izšla v zalogi Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani. Cena vezani knjigi 40 Din.

— **Mladi junak,** leto VIII. št. 1. — Med mladinskimi listi zavzema »Mladi junak« še vedno odlično mesto. Ne bi smelo biti osnovne šole brez »Mladega junaka«. Njegova naloga je slej ko prej najnujnejša: **vzgojiti trezno mladino,** ki ne bo uživala alkoholnih pijač. Vsebina lista je pestra, saj pišejo v »Junaka« naši najboljši mladinski pisatelji: Ivan Albreht, Mirko Kunčič, Gustav Strniša in drugi. Želeli bi si še več pisem mladih junakov. Ilustracije v listu so izvirne (B. Grad). List izdaja »Sv. vojska« in urejuje šol. upr. Janko Grad, Moste pri Ljubljani; naroča se na naslov: Uprava »Mlad. junaka«, Ljubljana, Mestni trg št. 19/III.

Preklic!

Podpisana Helena Lotrič, posestnica v Dražgošah na Pečeh št. 53, preklicuje svojo obdolžitev, ki jo je izrekla meseca avgusta t. l. na naslov Rozalije Berce, posestnice v Dražgošah, da ji je vzela njeno uro, in se ji zahvaljuje, da je odstopila od kazenskega postopanja. **Lotrič Helena.**

Trbovlje

Izolirnica se bo že letos začela graditi. Občina je razpisala tozadevna dela, da se bo zgradba v najkrajšem času oddala. Da se ni že prej začelo, je bil vzrok v tem, da niso mogli dvigniti v to svrho naloženega denarja.

»Za pravdo in srce«, znano Medvedovo igro uprizori naš dramatični odsek v Društvenem domu za otvoritev letošnje sezone prihodnjo nedeljo.

Novi grobovi. Umrli so: Jazbinšek Terezija, žena rudarja, stara 74 let, Jager Martin, sin posestnika, 11 let, radi vnetja slepiča, Godec Marija, žena rudarja, stara 32 let, radi srčne napake, na isti bolezni je umrla Mlakar Berta, stara 18 let. Umrli so dalje otroci rudarjev: Zalaznik Katarina, Pišek Josip, Pavlič Ivan in Razoršek Ivan. N. v m. p.!

Ptuj

Svedrovci strašijo. V ptujskem okraju se je zasidrala še neizsledena tolpa rokovnjačev, ki vznemirjajo mirno okoliško prebivalstvo. Sedaj so neznani storilci vlomili v stanovanje posestnika Matevža Pepelnika na Planjskem, občina Sv. Bolfenk v Halozah. Vrata in omare so odprli s sekirami. Odnesli so razno obleko in 300 Din gotovine. Skupna škoda znaša nad 1200 Din. Vlom je bil izvršen ob času, ko je bil Pepelnik odsoten od doma. Orožniki so pridno na delu, da izsledijo krivce.

Računski zaključek mestne občine. Mestni magistrat razglaša, da je računski zaključek mestne občine za upravno leto 1931 do 8. oktobra t. l. pri mestnem knjigovodstvu javno razgrnjen.

Brezposelne osebe, ki so že vložile prošnjo na Borzo dela v Mariboru za podporo, pa niso prejele izplačane podpore, oziroma ne v polnem znesku, naj se čimprej v lastnem interesu prijavijo pri mestnem magistratu.

Ukinitev pasjega zapora. Poostreni pasji zapor v ptujskem okraju je ukinjen, toda le na desnem bregu, dočim ostane v občinah na levem bregu Drave tozadevna odredba o poostrenem pasjem zaporu v veljavi.

Ruše

Ni je več, dobre mamice, ge. Julijane Škerbinjek, po domače Hlebičeve matere. Pobrala jo je nemila smrt. Pred dvema mesecema jo je zadela kap; pa zaradi skrbne postrežbe je okrevala toliko, da je za silo že hodila po sobi. Prišla pa je pljučnica in jo je iztrgala iz rok ljubečih otrok. Od blizu in daleč so jo hodili kropit, ko je ležala na mrtvaškem odru. Naravnost veličasten pa je bil njen pogreb. Pet duhovnikov, med njimi tudi žalujoči sin Roman, in dolga vrsta žalujočih jo je spremljalo na njeni zadnji poti. Saj je bila potomka odlične Grizoldove družine iz Smolnika in nepretrgoma od leta 1871. do novejšega časa skrbna gospodinja na Hlebičevem domu. Devet otrok je v dvojnem zakonu darovala slovenski domovini, eden je duhovnik, eden knjigovodja, hčerke so vse dobro preskrbljene. Na grobu se je poslovil od drage pokojnice v imenu vseh žalujočih domači gosp. župnik. Težko smo se ločili od njene gomile, saj smo pokopali v njej lep kos starega Smolnika, kos smolniške vernosti, pridnosti, poštenosti, skromnosti. Počivaj mirno v Bogu blago srce!

Tudi naše Prosvetno društvo se je oddolžilo velikemu buditelju in pospeševatelju slovenske prosvete škofu Slomku z ljubko proslavo. Slavnostni govor je imel gosp. tajnik Kolenc iz Maribora. Z ozirom na narodni pomen cele proslave se je vstopnina zelo znižala. — V ponedeljek je bila pri Sv. Archu poroka g. Edvarda Sernca, sina iz znane Maroltove hiše na Smolniku, z gdč. Miciko Kirbiš, posestnikovo hčerko iz Frama. Poročal je ruški gospod župnik. Novemu paru, ki je določen, da prevzame obširno Maroltovo posestvo, kličemo: Na mnoga in prav srečna leta!

Novo mesto

Vpisovanje v gremijalno trgovsko nadaljevalno šolo je v nedeljo 2. oktobra. Vpisnina je 50 Din. Vpisovanje se vrši dopoldne od 9—12 v pisarni upraviteljstva meščanske šole. Pouk ob istih dneh kot lani. Letos bo otvorjen I. razred. Na razne dopise in vprašanja ugotavljamo, da ni v Novem mestu nobene druge **trgovske šole. Bivše dvorazredne trgovske šole ni že več let.** — Vodstvo.

Ambrus

Šola. Imamo trirazredno osnovno šolo s štirimi oddelki, otrok je s ponavljavci 200. Začetkom šolskega leta sta odšli dve učni moči, ostala je samo ena. Skoro bo že mesec, kar je šola, pa ni od nikoder nove učne moči. Lani je šola trpela radi škrlatinke in hude zime, letos pa radi pomanjkanja učnih moči. Kako naj ena učiteljica vspešno poučuje toliko otrok v štirih oddelkih?

Suša. Imeli smo silno sušo, vse se je sušilo, pridelki so silno pičli, vode v vodnjakih je zmanjkalo. Zadnji teden smo dobili parkrat dež, pa premalo. Premočena je samo brazda. Sejemo pšenico, pa kdor hoče orati, pride še do suhe plasti. Vode smo tudi dobili komaj za dober teden v vodnjake. Če ne bo hitro zopet dežja, bomo zopet suhi na polju in v vodnjakih.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA

Začetek ob 20

Četrtek, 29. septembra: Zaprto.
Petek, 30. septembra: ROKSI. Red C.
Sobota, 1. oktobra: Zločin in kazen. Red D.

OPERA

Začetek ob 20

Četrtek, 29. septembra: HLAPEC JERNEJ IN NJEGOVA PRAVICA. Premijera. Slavnostna predstava v proslavo 40 letnice otvoritve opernega gledališča. Izven.
Petek, 30. septembra: Zaprto.
Sobota, 1. oktobra: Fra Diavolo, premijera. Izv.

Abonente reda D opozarjamo, da imajo prvo predstavo v letošnjem abonmaju v soboto, dne 1. oktobra. Vprizori se Dostojevskega roman: Zločin in kazen, v dramatizaciji Krasnopoljskega.

Naše dijaštvo

Tudi letos bo Slovenska dijaška zveza poslala svoje izmenjance med Slovake in Poljake. Morda tudi na Češko. Interesenti naj najkasneje do 3. oktobra vložé tozadevne prošnje. Vendar naj prošnje vlagajo samo absolvirani slušatelji ljubljanske univerze, člani v Slovensko dijaško zvezo včlanjenih društev. V prošnji naj navedejo motive, radi katerih žele v inozemstvo in svoje dosedanje delovanje, ki jim govori za to v prilog. Navede naj se tudi kam žele. Točnejše informacije daje Slovenska dijaška zveza, Miklošičeva 5 (Akademski dom).

Slovenska dijaška zveza.

Varujte vašo deco

če je prehlajena, da si še kaj hujšega ne nakoplje. Dajte jim

Panflavin-PASTILE

BAYER

Dovoljeno od Min. socijalne pol. in narodnega zdravlja S. Št. 15011 od 26. 8. 1932.

Radio

Programi Radio-Ljubljana:

Četrtek, 29. septembra: 12.15 Plošče — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, plošče, borza — 18.00 Salonski kvintet — 19.00 Herfort: Slike iz narave (Zimske noči zlovešči ptič, beli jezdec) — 19.30 Gospodarske krize in karteli (prof. F. Pengov) — 20.00 Akademski poklici — 20.30 Muzika 40. p.p. dirigira višji kapelnik Wimer — 22.30 Čas poročila

Petek, 30. septembra. 12.15 Plošče — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, plošče, borza — 18.00 Plošče — 18.30 »Tristan in Isolda«, opera. Prenos z Dunaja — 22.30 Čas, poročila.

Drugi programi:

Petek, 30. septembra.

Zagreb: 20.30 Prenos koncerta iz Belgrada. — 22.40 Plošče. — **Milan:** 20.30 Simfonični koncert. — **Stuttgart:** 20 Donski kozaki pojejo. — 22.45 Radio-orkester. — **Berlin:** 22.30 Prenos iz Amerike, nato zabavna glasba. — **Belgrad:** 20.30 Orkestralni koncert. — 21.30 Plesna glasba. — 21.50 Operni dvospevi. — 22.30 Plesna glasba. — **Rim:** 20.45 Pester koncert. — **Beromünster:** 20.30 Radio-orkester. — 20.45 Vokalna in instrumentalna glasba iz časov Sheakespeara in kraljice Elizabete. — 21.40 Baladni koncert. — **Langenberg:** 20 »Wallenstein«, dramatična pesnitev. Schiller. — 22.15 Poročila. — 22.30 Prenos iz Amerike. — 22.45 Koncert. — **Praga:** 20 Moravska Ostrava. — 21 Brno. — 22.20 Plošče. — **Dunaj:** 18.55 »Lohengrin«, rom. opera v 3. dej. (R. Wagner). — 23.10 Koncert, prenos iz kavarne. — **Budimpešta:** 20 Madjarske pesmi. — 20.35 Fantazije iz Puccinijevih oper. — 22.15 Ciganska glasba.

Naznanila

Združenje ljubljanskih konservatoristov ima svojo redno letno skuščino v ponedeljek 3. oktobra 1932 ob 20 v poslopju Glasbene Matice (Hubadova dvorana).

Zveza bivših salezijanskih gojencev na Rakovniku ima svoj redni letni občni zbor v nedeljo, dne 2. oktobra t. l. ob 9. Vabljeni tudi vsi oni tovariši, ki še niso včlanjeni.

Zahvala

Povodom nesreče v Stavčivasi, ko je požar uničil naše domačije, se podpisani javno zahvaljujemo Vzajemni zavarovalnici v Ljubljani, ker je takoj in brez vsakega odbitka izplačala zavarovalnino. Priporočamo jo vsakomur.

Stavčavas pri Žužemberku, dne 16. sept. 1932.

Franc Špec, Franc Fabjan, Franc Lavrič, Franc Hrovat, Jože Vidmar, Martin Travnik, Julijana Kužnik.

✚

Zapustil nas je predobri soprog, ozir. oče, stari oče, stric, tast in svak, gospod

Franc Kos

posestnik

sinoči po kratki mučni bolezni, previden s svetimi zakramenti, v 83. letu starosti.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v petek zjutraj iz hiše žalosti na farno pokopališče v Moravčah.

Češnjice pri Moravčah, 28. sept. 1932.

RODBINA KOS
in sorodniki.

Zahvala

Ob priliki prebridke izgube našega ljubljenega sinčka in bratca

Petrčka

šolarčka osnovne šole na Viču

nam je došlo od vseh strani mnogo iskrenih izrazov sočutja; zato nam ni mogoče se vsakomur posebej zahvaliti. Tudi pogreba se je udeležilo lepo število občinstva, zlasti pa mnogo malih Petrčkovih prijateljčkov in prijateljic, šolskih otrok osnovne šole na Viču. Vsem tem naša najprisrčnejša zahvala. Posebno zahvalo pa izrekamo učiteljskemu zboru osnovne šole na Viču, gg. duhovnikoma ter vsem, ki so darovali vence in šopke na krsto našega malčka. Prav prisrčno se zahvaljujemo Petrčkovim tovarišem in tovarišicam, ki so ga ob v srce segajočem petju položili k zadnjemu počitku. Prisrčna hvala zlasti gospodu učitelju, ki je učil male pevce peti. Še enkrat hvala vsem!

Vič, dne 29. septembra 1932.

Globoko žalujoča rodbina
MATIJE JEREBA.

TEKMA Z BALONI

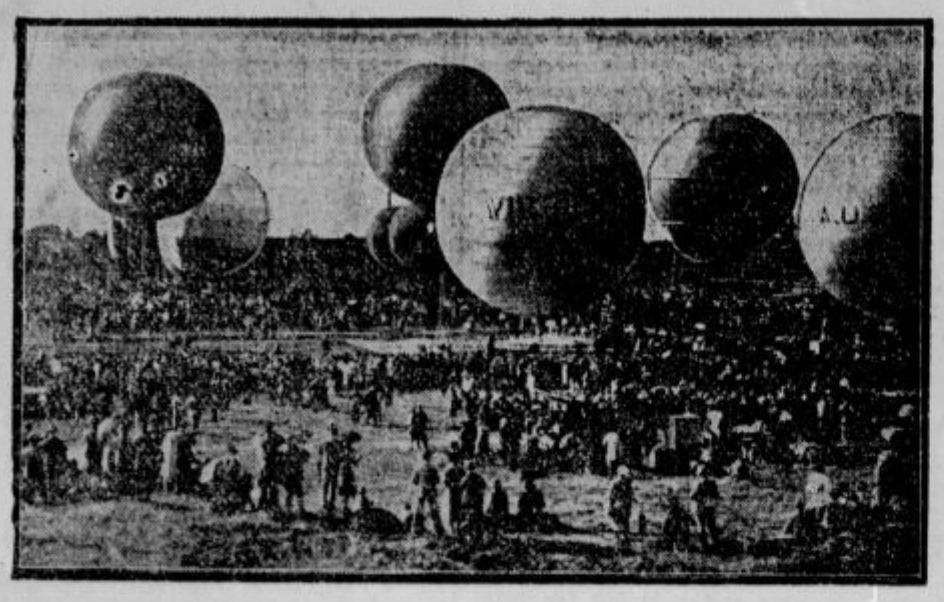

Baseiski start za Gordon-Benettovo tekmo. V nedeljo zjutraj so startali v Baslu pred tisočimi gledalci baloni za Gordon-Benettovo tekmo. Polnjenje 17 balonov je trajalo toliko časa, da se je prvi balon, »Deutschland«, dvignil v zrak šele ob štirih popoldne. Balon je pristal 26. septembra dopoldne ob 10 v Češkoslovaški. Letalci so se morali celo noč boriti proti dežju in so v ponedeljek zjutraj dosegli višino 7000 m; drugi nemški balon je 3 ure kasneje pristal na severni nemško-češki meji; tretji je bil poljski balon »Gdynia«, ki je pristal ob enajstih pri Varšavi, a za njim švicarski balon v okolici Kaličevo.

Mislili bi, da je po slavi »Zeppelina« interes za balon odnehal. Če pa pomislimo, da se je v nedeljo spustilo v višavje sedemnajst balonov iz osmih držav na tekmo, nam bo jasno, da ima balon še zmerom izvestno privlačnost. Od držav, ki so tekmovale, so dale Francija, Švica, Amerika in Nemčija po tri, Poljska po dva, Španija, Belgija in Avstrija po en balon.

Basel so izbrali za start le zato, ker so tamkajšnji vetrovi izredno ugodni. Tudi profesor Piccard si je radi zračnih sil izbral Švico za izhodno točko v višine. Pri vsem tem pa ostane taka vožnja še zmerom — pot v neznano. Belgijski pilot, Demuyter, ki je bil že večkrat zmagovalec pri podobnih tekmah, se je izrazil, da bodo topot gnali balone jugozapadni vetrovi iz Basla proti južni Nemčiji, Severni Avstriji, Čehoslovaški, Poljski in eventuelno proti Rusiji.

Prva Gordon- Bennettova tekma je bila leta 1906. James Gordon Bennett, navdušen športnik z balonom in avtomobilom, je leto prej ustanovil vsakoletno nagrado za balonsko tekmo. On je bil tudi tisti, ki je Stanleya poslal z veliko ekspedicijo v Centralno Afriko, a leta 1879 je opremil polarno ekspedicijo »Jeannette«, ki pa je pozneje tako žalostno končala. Ta mož je ustanovil nagrado tudi za letalske tekme.

Pogoj za Gordon-Bennettovo nagrado je, da jo šele država, ki to nagrado trikrat zaporedoma dobi, obdrži za zmerom. Leta 1906 je zmagal Amerikanec Lahm, naslednjega tudi, nato pa se je zmaga prenašala z države na državo, a povsod le po enkrat. Po svetovni vojni šele je zmagala Belgija trikrat zapored, tako da je nagrada prešla v last belgijskega aero-kluba.

Leta 1928, je razpisal belgijski kralj točno pod prejšnjimi pogoji novo nagrado, da bi vzpodbudil mlade letalce. To je dobila Amerika, na kar je trgovska zbornica v Detroitu razpisala novo nagrado, ki še danes teče. Nihče seveda ne pomisli, kako velike telesne napore mora prestati tekmovalec, ki po tri dni in noči presedi v košari. Pristanek je prečestokrat težak in je balon čisto odvisen od vetrov. O nekem takem slučaju piše tekmovalec (ki se je tudi letošnje tekme udeležil), Otto Bertram. Njegov balon je imel l. 1928. že takoj v začetku nesrečo. Močni vrtinci so ga vrgli z vso močjo k tlom in bili z njegovo košaro ob drevesa in skale tako dolgo, dokler ni balon obvisel, se raztrgal in je začel uhajati plin. Razpraskana in potolčena letalca nista našla iz zaraslega gozda poti. Že sta mislila v gozdu prenočevati, ko prideta dva kmeta, ki sta jima pokazala pot v vas.

Vrednost takih tekem pa ni le športnega značaja, temveč je zlasti za znanstvo važna. Višinski poleti Piccardovi se ne bi mogli vršiti, če ne bi bilo pred njim toliko balonskih preizkušenj. Ravno za raziskovanje meteoroloških pojavov ima balon veliko vlogo. Tudi najmodernejše višinsko letalo ne more nadomestiti balona, ker se balon počasi in mirno dviga ter omogoči človeku s tem nemoteno opazovanje. Strukturo ogromnih oblačnih plasti moremo opazovati tudi v navpični smeri. Višinski zračni toki, razširjenje električnih in zvočnih valov — so področja, ki jih ne moremo drugače preiskovati kakor z balonov. Ako so in kaj so ti balonski poleti odkrili z višinskega sveta, bomo šele zvedeli, ko bodo letalci poročali.

Prenos ostankov Bourboncev. Med svetovno vojno so prenesli sarkofage šestih bourbonskih knezov, med njimi je bil tudi zadnji franc. Bourbonec Karl X., iz Kostanjevice pri Gorici na Dunaj, ker je bil kostanjeviški samostan med svetovno vojno v frontni liniji. Začasno so jih sprejeli na Dunaju karmeličani. Zdaj je samostan na Kostanjevici popravljen, pa bo znova sprejel krste francoskih Bourboncev. Slika nam kaže transport Karla X.

Gladovni stavkarji

Gandhi je gladoval topot sedem dni. Že so se bali za njegovo življenje, zakaj prva poročila so govorila, da mu že pešajo moči. No, prestal je in zmagal. Gandhi ni več pri tolikih močeh, kot je bil leta 1924., ko je vzdržal post celih 21 dni, da bi ganil Hinde in Muhamedance k spravi. Šele ko je oklical voditelj Muhamedancev, Muhamed Ali, spravno konferenco, na kateri se naj bi uredilo vprašanje indijskega volivnega prava, je Gandhi nehal s postom, katerega je mislil že takrat držati do smrti.

No, pa Gandhi ni bil prvi in edini, ki je uporabil gladovno stavko v dosego svojih ciljev. Vemo namreč, da je bil že leta 356. škof Evzebij vržen v palestinske ječe. Ker pa se je njegov sovražnik bal, da ne bi Evzebij vsled posta, katerega je trdovratno držal, umrl, kar bi vzbudilo ogorčenje ljudstva, ga je izpustil. — Kralj Edvard III. je zaprl l. 1357. neko žensko, ker so jo osumili umora. Ko pa je zvedel, da se že 40 dni posti, je mislil, da je tu božja roka vmes, pa jo je izpustil. — V angleških ječah so v 17. stoletju mnogoštevilni kvekerji umrli radi gladovne stavke. Le en slučaj je znan, da je bil kveker po dvajsetdnevnem postu izpuščen. Tudi v najnovejši zgodovini so znane take stavke

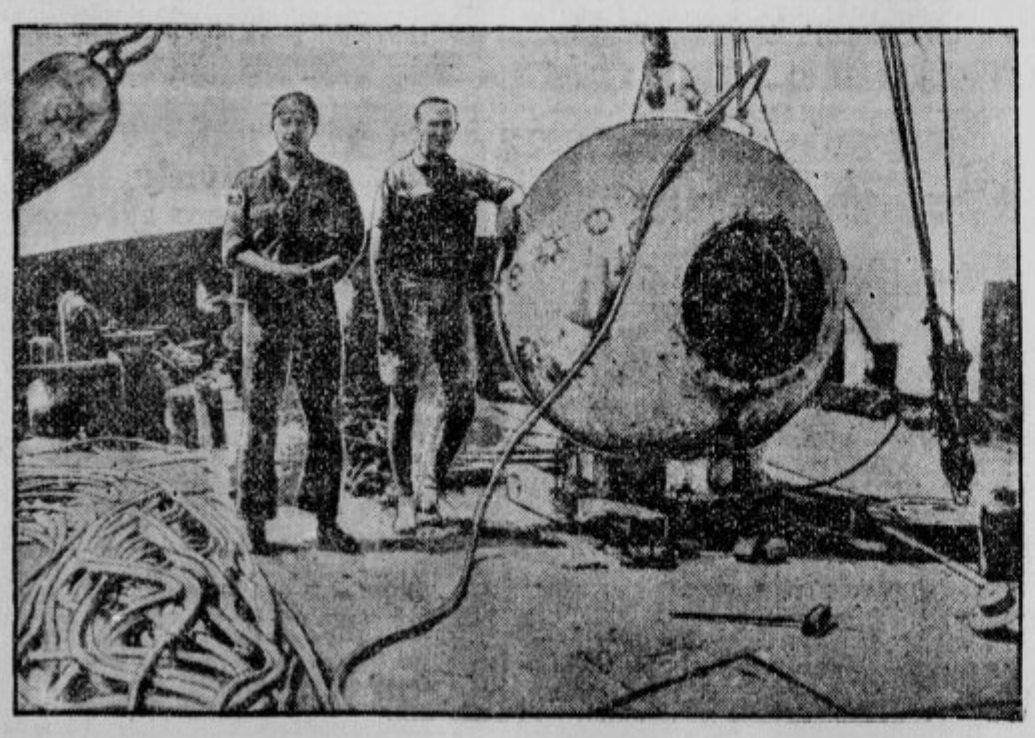

Radio-predavanje iz 750 m morske globine. Prof. Beebe (desno) in njegov asistent Atis Barton pred kroglo, v kateri sta se spustila v morje. Ameriški raziskovalec, prof. Viljem Beebe, se je pri otočju Bermudas (kakor smo že poročali) spustil v jekleni krogli na morsko dno, 750 m globoko. Zaradi tega ga imenujejo tudi »Piccarda globine«. Pri tej vožnji je opazoval skozi debele steklene šipe izredna življenjska bitja in je obenem poročal svoja opazovanja skozi mikrofon milijonom ameriškim radioposlušalcem. Potapljaška krogla ima enako obliko kakor Piccardova stratosferska gondola.

Nove žrtve faraonskih grobnic

Usoda, ki se je z angleškimi raziskovalci egipčanskih grobov neusmiljeno poigrala, še zmerom ni sita. Še imamo v spominu usodo lorda Carnarvona, ki je odkril grob faraona Tutankhamona: pičila ga je muha in je umrl. Tudi njegovi nasledniki so umrli nenaravne smrti. Med egiptskim ljudstvom živi že stoletja legenda, da sleherni, ki se bo dotaknil z zločinsko roko svetih, prastarih grobov, bo moral umreti strašne smrti. Ta ljudska vera je zadnje dni našla odmev v dveh novih žrtvah.

Grobove faraonov so iskali pred nekaj leti v okolici Teb ali ob gornjem Nilu, kjer so imele najstarejše dinastije svoje grobnice. Šele v zadnjem času sta prišla dva Angleža inženir Hess iz Glasgowa in londonski trgovec Duffil na to, da bi tudi po libijski puščavi v neposredni bližini Rdečega morja pogledala za starimi grobovi. Domnevala sta namreč, da leže v tej pokrajini grobnice egiptske dinastije Hykos, ti so namreč pred približno 1500 leti pred Kristusom pridrli nad Egipt in več sto let vladali.

V letu 1927 sta oba pristala v Aleksandriji, nato pa z letalom poletela v puščavo Attalah, kjer sta s pomočjo domačinov začela z izkopavanjem grobov. Leto dni sta zaman grebla. Grobnic dinastije Hykos ni bilo nikjer. Lansko leto pa sta zadela na prastaro zlato jamo, katero pa so po znamenjih še stari egiptski faraoni odkrili. Celo leto sta se mučila Hess in Duffil, da bi zlato žilo izkopala.

Pred nekaj dnevi pa nenada zboli inženir Hess, bile so to čudne bolečine: ni mogel ne jesti ne spati in je postal končno pravi okostnjak. Njegov zvesti prijatelj Duffil je skrbel zanj, kolikor je mogel in mu svetoval, da bi za nekaj časa prenehal z delom; ta čas bi on pohitel k nekemu profesorju za medicino v Londonu in ga vprašal za svet. Toda Hess ni pristal na to, saj je bil vendar pred končnim uspehom, katerega naj zdaj pusti?!

Njegovo stanje pa se je slabšalo iz dneva v dan in pred nekaj dnevi je umrl v naročju svojega prijatelja. — Duffil je bil nad smrtjo Hessovo tako zdvojen, da se je cele dni branil pokopati prijateljevo truplo. Sedel je tih in smrtnobled ob truplu in strmel v bledi obraz dragega mrliča. Ko pa je končno začelo truplo širiti neznosen duh po okolici, so ga prisilili domačini, da je pristal na pogreb. Nekaj minut za tem, ko je poslednje prgišče pesti padlo na sveži grob, so domačini-pogrebci zaslišali strel. Deset korakov od groba si je Duffil pognal kroglo v sence. Angleška vlada bo oba raziskovalca prepeljala domov in ju na domačih tleh pokopala. — Legenda o maščevanju duhov, ki si ne puste jemati pokoja, se torej nadaljuje. Vendar prihajajo zmerom novi raziskovalci, nekateri radi zgodovinske resnice, drugi radi gole časti. In vsaj prvim naj duhovi prizaneso!

Prva nemška obrambna klet. Mesto Lübeck je zgradilo klet, kjer se ljudje lahko skrijejo pred plinom in bombami. Na tem mestu je prostora za 30 ljudi. Proti bombam je zavarovana klet tudi z močnimi tramovi. Živil in pitne vode imajo notrj za dva dni. Še druge rešilne naprave čakajo težkih dni.

Reka Rubicon

List »Giornale d'Italia« je pred nedavnim poslal posebne poročevalce v mestece Savignano v Romaqui, kjer se pne starodavni most nad rekico Rubicon; ta je bila nekoč mejna reka med rimsko državo in cisalpinsko Galijo. Po odredbi Mussolinijevi je namreč antični Rubicon spet dobil svoje prvotno ime. Že nekaj stoletij je namreč nosil ime Fiume Fiumicino. Tri mesta v Romaqui so se prepirala med seboj (Rimini, Cesana in Savignano), ali je vodni tok, ki gre skozi njihova mesta oni stari Rubicon. Rubicon je postal slaven v stari zgodovini, ko se je vračal iz Galije zmagovalec Julij Cezar 705. leta po ustanovitvi Rima. Prihajal je iz Ravene, prekoračil most preko mejne reke Rubicon in korakal proti Rimu, da bo na mesto republike postavil cesarstvo. V tej odločilni uri, ko so ob strani Cezarjevi korakali odločni veterani 10. legije, je izgovoril vojskovodja one znane besede: Alea iacta est! Zgodovina je ta pohod zavila v tenčico pravljice. Sodobni zgodovinar Suetonius poroča, da Cezarjeva vojska ni korakala po cesti Riginia, ki danes kot elegantna avtomobilska cesta veže Rimini z Raveno, marveč da je šel po stranski poti, ki se konča na cesti Emilia pri mestu Compitum. Compitum je bil takrat rimski center. Njegova cerkev ima še danes rimske stebre in marmorne ostanke. Tam je baje Cezar razprostrl šatorišče, predno je prekoračil Rubicon.

Mesto Savignano di Romaqua je zdaj poslalo državnim oblastem ponudbo, da bi se imenovalo poslej Savignano al Rubicone. Mussolini hoče pač vse, kar je starega, vzbuditi in današnjo Italijo čim bolj približati velikemu rimskemu imperiju — pa le v brutalnih osvajanjih, nikakor pa ne v kulturi...

Predsednik zborovanja Zveze narodov. Na zborovanju Zveze narodov v Ženevi je bil izvoljen za predsednika s 44 proti 6 glasovom grški poslanik Politis.

★

Gospa pokaže obiskovalcu sliko, ki jo je predstavljala še kot majhno deklico: »Taka sem bila pred dvajsetimi leti.«

Obiskovalec: »Krasna! Čigava pa je deklica, ki jo držite v naročju?«

Knjiga o Eskimih

Velik uspeh je to leto dosegla knjiga češkoslovaškega avtorja v Ameriki, katero je newyorški literarni klub izbral za najboljšo knjigo, kar jih je izšlo meseca julija. To je delo Čeha Jana Welzla, ki je preživel 30 let na Alaski in v severni Sibiriji, kjer je postal celo načelnik nekega eskimskega plemena. Napisal jo je po svojem povratku na Češkoslovaško, a v njej je razkril svoje spomine: »Trideset let na zlatem severu«. Ta knjiga je prevedena že skoraj na vse jezike, tudi na japonski in esperanto. V Newyorku je prejel avtor za knjigo 10.000 dolarjev nagrade.

Smrtni padec v letečem avtu. Mesto nesreče po katastrofi. Ko je pri Budapešti hotel neki leteči avto s pogonom na propeler prevoziti neko oviro, je motor eksplodiral. Oba moža sta bila na mestu mrtva. Iznajditelj motorja pa je bil aretiran.

Sovjetske šole v Perziji

Prosvetno ministrstvo v Teheranu je podpisalo zakon, da perzijski otroci ne smejo obiskovati ljudskih šol, ki jih na perzijskih tleh vzdržujejo tujci. Ta zakon je vstopil v veljavo ob začetku šolskega leta. Velja pa ne le za novince, marveč tudi za učence, ki so že obiskovali imenovane šole.

Večina teh inozemskih šol je namreč pod vodstvom Sovjetske Rusije, ki si je izbrala pač najboljše sredstvo za širjenje svojih idej. Kakor znano, steza boljševiška Rusija roko preko vseh azijskih držav, posebno onih, ki so v bližini angleških sosedov. S to prepovedjo pa je Perzija dala učinkovit udarec na boljševiški vpliv.

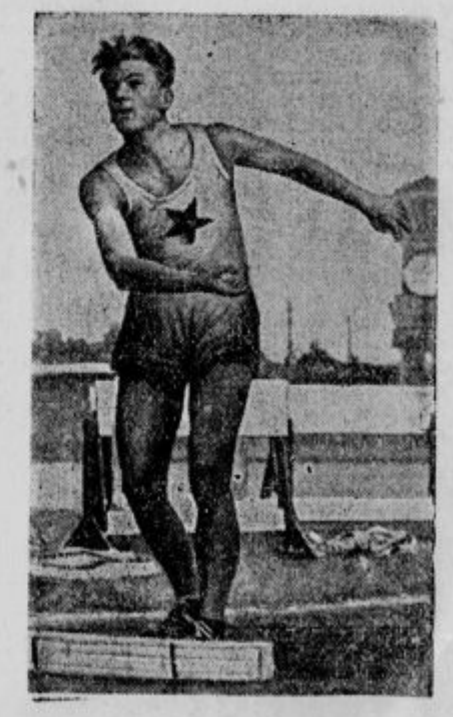

Nov svetovni rekord v metanju krogle. Nov rekord v metanju krogle je v lahko-atletskem državnem tekmovanju med Poljsko in Čehoslovaško dosegel Čeh Douda, ki je vrgel kroglo 16.20 m daleč. Ta rekord presega za 4 cm prejšnjega, ki je bil postavljen na olimpijadi v Los Angelosu.

Ing. Jos. Skubic:

Sadjarstvo ob Kolpi

Obkolpski kraji slove po svoji lepoti, zelo na slabem pa so po prometnih zvezah in zaradi tega so po večini prebivalci teh krajev zelo revni. Les je v teh krajih največjega pomena. Zadnje čase pa se to blago ne da vnovčiti po primernih cenah in je zaradi tega prebivalstvo teh krajev zelo prizadeto. Tudi s krošnjarjenjem ni več pravih zaslužkov. Poljedelstvo in živinoreja donašata le prav skromne dohodke. Poleg tega je živinoreja zelo zanemarjena in tudi poljedelstvo nikakor ni na višku.

Zadnje čase se vedno bolj množe prometne zveze z avtobusi med temi kraji, gospodarskimi centri v naši banovini in hrvaškimi kraji. Gospodarsko so najpotrebnejše zveze s kraji ob morju, ki so znani kot letovišča. Hrvati so te kraje krstili za svojo Švico. Mnogo zagrebške gospode je že sedaj ob letnih mesecih reden gost teh krajev. Kdor hoče mir, ceni kopanje v kristalno čisti rečni vodi in rabi sicer mil, vendar pa čisti gorski zrak, ta bo našel vsega tega in še mnogo drugega v teh lepih obkolpskih krajih.

Obkolpski gorski kraji pretežno niso posebno rodovitni. Južni obronki slovenskih gora so večinoma precej goli in porasli le z raznim grmičevjem in redkim drevjem. Gozdna tla so to, a še ta zelo zanemarjena. Zaradi tega se spreminjajo vedno bolj v kraške goličave brez kake gospodarske vrednosti. Mnogo boljši pa so nižje ležeči obronki, vmesne dolinice in doline Kolpe same. Ta svet je po večini precej bogat in tudi padavin je v teh krajih precej. Kjerkoli je zemlja dovolj močna in globoka, običajno ne trpi še preveč vsled suše, ki stočasno mnogo bolj škoduje drugim krajem. Baš te lege in zemljišča so prava dobrota za te siromašne kraje. Če se razvijejo dovolj prometne zveze, bo mogoč izvoz pridelkov, ljudje bodo vnovčevali pridelke tudi doma pri tujsko prometni industriji in vsled lažjega vnovčevanja bolj stremeli za naprednejšo produkcijo, kot pa jo poznajo dandanes. Tudi sadjarstvo bo vsled tega moglo mnogo bolj napredovati.

Za sadjarstvo pridejo predvsem v poštev glavna dolina s številnimi stranskimi dolinami in dolinicami, neštetimi pobočji in obronki ter značilnimi kraškimi gorskimi planotami in terasami. Na teh pobočjih in ravninah sadno drevje naravnost izvrstno uspeva, kjerkoli je zemlja dovolj globoka in ne prepusta. Sadnega drevja pa je nasajenega le dosti premalo in sadjarstvo sedaj zaradi tega ni v stanu dajati takih pridelkov, da bi moglo priti v poštev za kak večji izvoz. Ljudje ne pridelajo dovolj niti za dom, razen redkih posameznikov. Sadno drevje se tudi le prav malo oskrbuje in še o tej skrbi se more trditi, da ni niti strokovno na višku. Tudi niso pri napravi sadovnjakov in pri podsajanju seveda postopali po kakem načrtu glede oblike, velikosti, intenzitete sadnih plemen in sort. Sadjarstvo, kar ga je, je tedaj skrajno ekstenzivno. To velja prav za celo dolino Gor. Kolpe od Čabra do Kostela. Zaradi tega seveda sadjarstvo ne more donašati kakih posebnih dohodkov in ljudje sadjarstva ne cenijo posebno. Močno pa cenijo sadje samo za dom. Le žal, da ga cenijo samo jeseni, ko ga pospravljajo lastniki in nelastniki, drugače pa se zanj prav malo ali nič ne brigajo.

Področje Gor. Kolpe ima za sadjarstvo ugodno zemljo, lege in vsled razvijajočih se zvez na razpolago tudi vedno bolj trge za vnovčevanje sadja. Ugodna klima omogoča pridelovanje najraznovrstnejšega žlahtnega sadja, saj uspeva celo vinska trta. Visoki gorski obronki varujejo pokrajino pred mrzlimi severnimi vetrovi in večinoma tudi proti burji. Pripeka pa prav močno solnce in y pokrajino prihajajo vetrovi z juga, katerih sila pa se lomi na višavah sosednjega hrvatskega Gorskega Kotara. Ker v teh krajih tudi zaradi tega precej rado dežuje, so za ugodno uspevanje sadnega drevja pač dani vsi potrebni naravni predpogoji. Zaradi tega bi se moglo v tej dolini razviti sadjarstvo, ki bi moglo uspešno tekmovati z mnogimi drugimi sadjarskimi pokrajinami. Pridelovati je mogoče najfinejše pečkasto, lupinasto in jagodičasto sadje vseh vrst, kakor tudi jagodičje.

Ker je kraj velikega pomena za tujski promet, ima v bližini obmorska tržišča in sam za sadjarstvo zelo primeren, bi bilo prav, da bi se za to sadjarstvu v teh krajih posvečalo malo več pažnje. Prepričan sem, da bi se kraji ob Kolpi naglo postavili na krepke noge potom sadjarstva, obenem pa bi pridobili še na pokrajinski lepoti. Obilica sadja v zvezi z lepoto nasadov pa bi brez dvoma tudi mnogo pripomogla k razvoju tujskega prometa in s tem v zvezi prinesla nove dohodke.

Kakor so glede sadjarstva v velikem znane doline Adiže, Rene in Labe, tako bi mogla v malem obsegu zasloveti tudi dolina Gor. Kolpe. Cela dolina od Kastela preko Fare in Osilnice do Papežev in Čabra, teh naših lepih krajev, bi se mogla odeti v zelenje sadnega drevja.

Lepota krajev in dober nepokvarjen ljudski značaj teh krajev zasluži vso pozornost in podporo. Kdor bo izvedel ureditev gospodarstva v tej lepi dolini, ta bo tako malo znano dolino na mah postavil v isto vrsto, kot jo danes v gospodarstvu zavzema v večjem obsegu Gorenjska, Savinjska dolina ali Slovenske gorice.

Kraji ob Kolpi nimajo doslej dosti organizacij, najmanj pa še gospodarskih. In vendar razmere kar kriče po teh organizacijah. Pravijo sicer, da ljudje niso dosti navdušeni za take »novotarije«, da jim manjka vztrajnosti in podjetnosti, da so se razvadili s krošnjo. Prepričan pa sem, da bi baš organizacija podrla kar po vrsti razne predsodke. Seveda ne bi smele biti te organizacije le zato, da bi se v njih navduševali za lepote bodočih dni, ampak bi bilo potrebno v njih res pametno in gospodarsko delati. Proučiti bi kazalo takoj natančno vse okoliške trge in na podlagi tega napraviti pameten gospodarski program glede dviga sadjarstva in splošnega kmetijstva. Najprimernejša bi bila produktivna in prodajna kmetijska zadruga, ki bi se naj razvila na področju cele doline. Za začetek bi zadostovala tudi navadna društva, n. pr. podružnica sadjarskega društva. Vendar bi ta organizacija ne smela biti samo zato, da bi pomnožila število članov, ampak je pozvana, da res izvaja določen načrt, kakor ga nujno zahtevajo gospodarske razmere doline. Program bi seveda člani morali tudi obvezno izvajati, sicer nima pomena, da bi jih organizacija morda zaradi števila trpela v svoji sredini. Komur bi bilo res za pravi in pametni napredek lastnega gospodarstva in doline, ta bi tudi v lastnem interesu prav rad izvajal določeni gospodarski program.

Da bi se to delo dejansko izvedlo, bi kazalo pošiljati v te sicer oddaljene, a lepe kraje, tudi tako službeno osebje, ki je zainteresirano v resnici za interes ljudstva in bi bilo pripravljeno pri tem gospodarskem delu tesno sodelovati. Seveda bi moralo uživati tudi zaupanje ljudstva in biti na mestu tudi stalno, kar velja sploh za gospodarsko pospeševalno osebje, ki se je obneslo in je kvalificirano.

Prav bi tudi bilo, da bi glede tega podali svoja mnenja tudi posamezniki iz teh krajev, da bi bilo mogoče sproženo gospodarsko vprašanje tudi v zvezi z drugimi zadevami obkolpskih krajev spraviti v primeren zaokrožen gospodarski program, ki bi ga kazalo ob primernem času realizirati. Takih vprašanj je vse polno: pogozdovanje goličav, ureditev obstoječih gozdov, izrabo Kolpe za namakanje, ugodnejšo cestno zvezo z morjem, vprašanje elektrifikacije, izboljšanja poljedelstva in živinoreje, pospešitev železniške zveze z morjem, kratko malo — cel gospodarski program za obkolpske kraje.

———

Trgovci postajajo zadružniki

Zadnji »Službeni list« prinaša registracijo zadruge »Splošna nabavljalna zadruga«, r. z. z o. z. v Mariboru. Namen zadruge je nabavljati življenjske potrebščine in druge predmete za osebno porabo zadružnikov proti gotovini ali na osebni kredit. V upravnem odboru so: Hohnjec Mihael, tovarnar (načelnik), Bračič Maks, trgovec, Welle Karel, trgovec, Poheim Alojz, trgovec, Kočevar Ivo (ravn.), Glaser Franc, knjigovodja, Bračič Hubert, špediter, Kugy Josip, posestnik, vsi v Mariboru.

★

Izpremembe glede deviznih plačil. Iz Belgrada poročajo, da se odlok o plačevanju na začasno vezane dinarske račune izpremeni v toliko, da velja samo za države, s katerimi nimamo klirinskega prometa. Ta odredba velja, dokler ne bo s posebnim odlokom ukinjena. Doslej se je vsak mesec podaljševala.

Poravnalna postopanja so uvedena o imovini naslednjih tvrdk: Horvat Urban, trgovec v Novem mestu, narok za sklepanje poravnave 27. okt., oglasiti se je do 22. okt., Kresal Ivanka, roj. Beseničar, trgovka z meš. blagom v Rožni dolini IV/4, p. Vič pri Ljubljani, roka 5. in 1. novembra, Ogrizek Josip, elektrotehnik in trgovec v Novem mestu, roka 29. in 24. oktobra. — Končani sta pa poravnavi: Ivan Krajc, trgovec z meš. blagom v Dol. Logatcu, Mihelič Konrad, kroj. mojster v Mariboru, Jarčičeva ul., H. J. Turad, konfekcija itd., Maribor.

Konkurz je razglašen o imovini Štefeta Cirila, trgovca z meš. blagom v Kranju, prvi zbor upnikov 8. okt., oglasiti se je do 10. nov., ugotov. narok 17. nov., nadalje o imovini Zupanca Antona, trgovca z lesom v Stari Fužini, rok: 6. okt., 10. nov. in 17. novembra.

Splošna maloželezniška družba v Ljubljani ima občni zbor 17. oktobra ob 18 na magistratu (bilanca 1931, volitve petih članov uprave in treh nadzorstva).

Borza

Dne 28. septembra.

Denar

V današnjem prometu so ostali neizpremenjeni tečaji Berlina, Curiha, Newyorka in Prage, dočim so se vse ostale devize z izjemo Londona, ki je bil nižji kot včeraj, učvrstile.

Ljubljana. Amsterdam 2309.29—2320.65, Berlin 1365.41—1376.21, Bruselj 797.74—801.68, Curih 1108.35—1113.85, London 198.30—199.90, Newyork 5730.47—5758.73, Pariz 225.29—226.41, Praga 170.12—170.98, Trst 294.46—296.86.

Promet na zagrebški borzi je znašal brez kompenzacij 55.046 Din.

Curih. Pariz 20.325, London 17.90, Newyork 518.87, Bruselj 72.025, Milan 26.60, Madrid 42.45, Amsterdam 208.35, Berlin 123.425, Stockholm 92, Oslo 90.10, Kopenhagen 92.90, Sofija 3.73, Praga 15.35, Varšava 58.13, Atene 3.12, Carigrad 2.47, Bukarešta 3.06, Helsingfors 7.72.

Vrednostni papirji

Tendenca za državne papirje je nadalje slaba in so tečaji večinoma popustili. Čvrstejši so 7% invest. pos. in 7% Bler. Promet ni bil znaten in je znašal na zagrebški borzi: vojna škoda 650 kom., 7% inv. pos. 50.000, agrarji 50.000 in 7% Bler. pos. 1000 dol.

Ljubljana. Vojna škoda 180 bl., 8% Bler. pos. 46 bl., 7% Bler. pos. 42 bl., Stavbna 40 den., Ruše 125 den.

Zagreb. Narodna banka 4200 den., Priv. agrar. banka 220 den., 7% inv. pos. 59—52 (50.50, 55), vojna škoda 177—178 (178), 10. 174—178 (178), 12. 177—178 (178), 6% begl. obv. 33—33.50, 8% Bler. pos. 43—46, 7% Bler. pos. 41.50—41.75 (42), 7% pos. DHB 46.50—48.

Belgrad. Narodna banka 4000—4100, Priv. agr. banka 224—225(225), 7% invest. pos. 50.50 denar (50.50), 6% begl. obv. 33.50—33.75 (33.75, 33.50), vojna škoda 174—175 (179, 175), 10. 173 den. (174), 7% Bler. pos. 41—42, 7% pos. DHB 46 den.

Žitni trg

Novi Sad. Koruza bač. 90—92, okol. Sombor 91—93, ban. 87—89, srem. 91—93, par. Vršac, Šid 92—94. Ostalo neizpremenjeno. Tendenca slaba. Promet: 41 vagonov.

Budimpešta. Tendenca slabša. Promet živahen. Pšenica okt. 12.48—12.49, zaklj. 12.49—12.50, marec 13.86—13.92, zaklj. 13.92—13.93, maj 14.45—14.50, rž okt. 7.64, zaklj. 7.66—7.68, marec 9.08—9.10, zaključek 9.06—9.07, koruza maj 8.77—8.92, zaklj. 8.82—8.84.

Chicago. Pšenica maj 59.375, dec. 54.25, koruza marec 33.50, dec. 28.375, oves dec. 17.875, rž dec. 36.

Winnipeg. Žito okt. 50.25, dec. 62.375, januar 57.375.

Hmelj

XII. poročilo Hmeljarskega društva za Slovenijo

Žalec v Sav. dolini, 27. sept. 1932. Od našega zadnjega poročila je vnovič oživel naš trg in se za ostalih 20—25% letošnjega pridelka ponuja — po kakovosti — do 19 Din za 1 kg. Naši hmeljarji — posebno večji — pa ne oddajajo blaga po navedeni ceni in upajo navzlic odlične kakovosti hmelja še na izboljšanje istih. — V Javni oznamovalnici so se do danes signirale 803 težke bale po 150 kg. — Društveni odbor.

Žalec, 28. septembra. Pri prav živahnem povpraševanju se nadaljuje nakupovanje po nespremenjenih čvrstih cenah. Zaključna tendenca je zelo čvrsta. Že prej nakupljene zaloge hmelja se prevzamejo sedaj dnevno in so v teku današnjega dne bile zopet prevzele prav znatne množine letošnjega pridelka. Računajo, da je iz prve roke prodanega že okoli 80% letošnjega pridelka ter so zaloge pri producentih že zelo redke.

Nürnberg, 28. septembra. tg. Po železnici je bilo pripeljanih 100 bal, z vozovi pa 20. Prodanih je bilo 100 bal. Cene: hallertauski 110—150 M, gorski 80—135 M, spalterski 140—150 M, tetnandski 170—175 M. Nakupovanje je zelo živahno, tendenca zelo čvrsta.

V Žatcu ni bilo borze radi praznika svetega Vaclava.

Dunaj. Dov. sav. jadr. 71.65, Alpine 13.25, Trboveljska 23.50, Leykam 1.70.

Dunaj. Dinar notira: valuta 11.

Svežo, čisto polt in bele, mehke roke

dobite z redno vporabo

NIVEA-CREME

Obraz in roke dobe svežo, negovano polt, če jih nadrgnete in na lahko masirate redno zvečer in predno se podaste na prosto z Nivea-creme. Nivea-creme nadomešča potom eucerita maščobo kože, ki se je izgubila in hrani ter jača na ta način tkivo, aktivira delovanje celic, tako da postane koža zopet čista, mehka, gladka in mladostno sveža.

Jugosl. P. BEIERSDORF & CO. d. s. o. j., MARIBOR
Gregorčičeva ul. 24

Primarij dr. Valentin Meršol:

Otroška paraliza

Začetkom oktobra t. l. bo v Zagrebu ortopedski kongres, na katerem se bo razpravljalo poleg drugega tudi o otroški ohromelosti ali paralizi. Razmotrivanje te bolezni bo letos še posebno važno zaradi tega, ker se je v zadnjem času tudi v raznih krajih Jugoslavije pojavila v večjem številu, kar je bilo objavljeno v raznih časopisih. Navadno se omenja, da je otroška ohromelost za naše kraje nova bolezen, kakor da bi se pri nas do sedaj ne bila javljala. Temu pa ni tako. **Otroška paraliza nastopa tako v drugih delih Jugoslavije kakor tudi v dravski banovini že desetletja v obliki posameznih slučajev.** Tudi v sami Ljubljani oboli vsako leto nekaj oseb na tej bolezni. Na ortopedskem oddelku obče drž. bolnišnice v Ljubljani se je zdravilo zaradi njenih posledic v zadnjih 10 letih nad 120 oseb; posamezni slučaji so se nahajali tudi v otroški bolnišnici (trije sveži slučaji iz ljubljanske okolice se zdravijo ravno v teh dneh) in na živčnem oddelku. Pač pa je res, da v zadnjih letih nismo imeli nobene epidemije, čeprav je lani ne daleč od nas — na Koroškem — vladala ta bolezen v epidemični obliki.

Otroška ohromelost ali paraliza (v svetu znana pod imenom poliomyelitis) **je infekcijska bolezen centralnega živčevja s sledečo ji ohromelostjo mišic.** Opazili so jo prvič že v 18. stoletju, v obliki epidemij pa je začela nastopati v preteklem stoletju posebno na Švedskem in Norveškem. V zadnjih letih se javlja v epidemični obliki v raznih državah po vsem svetu, tako je n. pr. lani v New Yorku bilo nad 3000 slučajev, od katerih jih je umrlo približno 10%.

Povzročitelj otroške ohromelosti je izredno majhen (mnogo manjši kakor n. pr. bacil tuberkuloze) in spada med tako imenovane filtrabilne viruse. Nahaja se predvsem v sluzi nosa in ust, kakor tudi v črevesju bolnikov in klicenoscev, pri bolnikih seveda tudi v centralnem živčevju. Ker je večina laboratorijskih živali neobčutljiva za to bolezen, zato se v poizkusne namene uporabljajo opice, pri katerih lahko umetno povzročimo podobno bolezen kakor pri človeku.

Način prenosa. Pri kašlju, kihanju in govorjenju se razpršujejo male kapljice sline, sluzi, v kateri se nahajajo velike množine povzročiteljev. Čim manjše so kapljice, tem delj časa lahko vise v zraku in tako jih direktno vdihavajo ljudje v okolici bolnika. Večji del kapljic pa pade na tla, na obleko in na razne predmete, katerih se ljudje dotikajo z rokami. Tako posredno ali neposredno prej ali slej pridejo povzročitelji na sluznico nosa, ust in grla, kjer bolezen najbolj pogosto pride v telo.

Bolezen prenašajo seveda predvsem osebe, ki so bolne na težki ali lahki obliki ohromelosti, dalje rekonvalescenti in pa klicenosci. Zdravnik, ki ugotovi tipičen slučaj bolezni, mora pregledati tudi druge osebe v okolici bolnika. Skoraj vedno se najdejo med sorodniki ali sosedi obolelega druge osebe, ki so se počutile slabo včasih samo par ur ali pa dan, dva, malo kašljale ali kihale ali pa imele lahek črevesni katar, kar je pa zelo hitro minulo. Te osebe so zbolele na tako zvani lahki (abortivni) obliki ohromelosti in predstavljajo prave klicenosce, ki širijo bolezen. Večkrat je cela serija takih lahkih, neopaženih slučajev, ki so se medsebojno okužili, dokler zopet ne nastopi nov tipičen slučaj, včasih daleč proč od prvega. Večina prebivalstva navadno na ta način preboli lahko obliko bolezni ter se tako aktivno zaščiti ali imunizira za vse življenje.

Poleg klicenoscev igra pri širjenju bolezni precejšnjo vlogo včasih tudi hrana, posebno okuženo mleko.

Otroška paraliza je v večini držav endemična, to se pravi, da obstoja vedno nekoliko posameznih slučajev. Od časa do časa pa izbruhnejo epidemije, v katerih umre 5 do 30% obolelih. Zanimiva je ugotovitev ameriških avtorjev, da je ta bolezen večinoma endemična v večjih mestih in v teh zopet v onih delih mesta, ki so najbolj gosto naseljeni. Tu ima prebivalstvo zaradi vednega stika z boleznijo priliko se imunizirati. Nasprotno pa, ako se bolezen zanese v dele mesta, kjer prej ni obstojala, posebno pa na deželo, kjer je velika večina prebivalstva še nezaščitena, tedaj nastopi epidemija.

Starost. V mestih, kjer je bolezen endemična, se večina obolenj javlja pri otrocih od 2 do 5 let, redkeje do 15 let, medtem, ko so slučaji, stari nad 15 let, zelo redki. Nasprotno pa je na deželi in v krajih, kjer dolgo ni bilo nobenega slučaja, do 10% obolelih starih več kot 15 let.

Spol. Opazili so pri raznih epidemijah, da v splošnem oboli več dečkov kot deklic.

Letna doba. Največje število slučajev otroške ohromelosti se navadno javlja koncem poletja in začetkom jeseni. Seveda se najdejo sporadični slučaji tudi pozimi.

Higijenske razmere nimajo nobenega vpliva na nastop bolezni. Slučaji v bogatih družinah so relativno prav tako pogostni kot pa v revnih.

Kdor je enkrat prebolel otroško paralizo v lahki ali težki obliki, ta je v splošnem zaščiten ali imun za vse življenje.

Inkubacija ali doba od dneva okuženja do prvih znakov bolezni traja 5—10 dni.

Bolezenska slika.

Tipičen potek bolezni se deli v več razdobij:

1. **Znaki splošnega obolenja.** Začetek bolezni ni prav nič značilen ter je precej podoben influenci ali pa želodčno-črevesnemu katarju. Bolnik kašlja, boli ga grlo ali pa ima lahek nahod. Večkrat ima tudi bolečine v črevesju in drisko. Pri tem se telesna toplota zviša na 38 do 39 stopinj Celzija. To stanje traja 24—48 ur, včasih pa komaj par ur.

2. **Predparalitična doba.** Po kratko trajajočih splošnih znakih začno nastopati simptomi obolenja centralnega živčevja. Bolnik zopet dobi zvišano temperaturo (38—40° C), začne ga boleti glava, večkrat tudi bljuva. Zvišana toplota traja 2—3 dni in nato zopet pade na normalno. Značilna za to dobo je prevelika občutljivost in razdražljivost (hyperaesthesia). Bolnik čuti bolečine v križu in udih, vsak dotik hrbtenice in nog ga večkrat močno zaboli. Ako otroka posadimo na postelju, tedaj opazimo, da drži hrbet trdo in ga nikakor noče ali ne more upogniti, tudi ne prikloniti glave. Večkrat ne prenaša luči. Tuintam se javlja tresenje ali krč posameznih mišic. Mnogokrat so taki otroci zaspani in nekam pijani. Včasih nastopa po telesu tudi neznačilen izpuščaj. V tem stadiju je bolezen močno podobna vnetju možganskih open ali pa možgan. — Po nekoliko dneh bolezen lahko preneha brez ohromelosti in tedaj govorimo o neparalitični obliki ali pa preide v 3. dobo.

3. **Doba ohromelosti.** (Paralitična doba.) V teku bolezni oboli siva snov centralnega živčevja, posebno sprednji deli hrbteničnega mozga, od koder izhajajo motorični (gibalni) živci za posamezne mišice ali njihove skupine. Ako živec zaradi bolezni središča, od katerega izhaja, ne more izvrševati svoje funkcije, tedaj je umevno, da se ne morejo gibati tudi odgovarjajoče mišice, ki zaradi tega otrpnejo in ohrome. Ohromelost se navadno pojavi tekom prvih 4 dni bolezni, večkrat pa že drugi dan. Večinoma ohromelost doseže maksimum že po nekoliko urah, včasih pa se širi bolj polagoma. Temperatura z nastopom ohromelosti polagoma v teku nekoliko dni pade na normalo. Tudi bolečine v glavi in udih počasi prenehajo. Ohromelost nastopa navadno najprej v mišicah nog, nato sledi mišičevje trupa, šele nato pridejo gornje okončine na vrsto. Pri tem ohromijo večinoma samo posamezne mišice ali skupine; na nogah posebno pogosto mišice na sprednji strani piščali ter zaradi tega noga v členku visi navzdol, tako da dobimo tako imenovano šilasto ali kepasto nogo. Na gornjih okončinah navadno ohromi deltovidna mišica ali pa mišice pleča.

Vzrok smrti je navadno paraliza dihalnih mišic, včasih odpove tudi srce ali pa se pojavi pljučnica.

4. Takoj po stadiju ohromelosti nastopi **doba okrevanja** ali reparcije. Včasih gre že po par dnevih, večkrat pa po nekaj tednih otrplost in ohromelost mišic zopet nazaj. Mišice se polagoma zopet začno gibati in prej ali slej nastopi popolno ozdravljenje. V drugih slučajih traja otrplost mišic nekaj mesecev, nato pa se vendarle stanje vsaj deloma zboljša. Šele po preteku pol do enega leta se da ugotoviti, katere mišice bodo ostale vedno hrome.

5. Sledi **končni stadij.** Mišice, ki so stalno hrome in se ne gibljejo, se posuše in atrofirajo. Vsled tega nastopijo težke **deformiranosti** telesa, ki se dajo odstraniti ali vsaj zboljšati samo s pomočjo kirurga-ortopeda.

Poleg te tipične oblike nastopa otroška paraliza tudi v raznih drugih oblkah. Od teh je posebno pogosta lahka **abortivna oblika,** pri kateri se potek bolezni s prvim stadijem splošnih znakov konča in bolnik ozdravi. Umevno je, da je take slučaje bolezni, posebno, ako so posamezni, zelo težko ugotoviti.

Zdravljenje.

Pri vsakem sumu na otroško paralizo je potrebno čimprej **poklicati zdravnika.** Važno je zgodaj ugotoviti bolezen, da se lahko začne s terapijo že v predparalitični dobi. Tu se z dobrim uspehom uporablja rekonvalescentni serum ali pa kri odraslih.

V paralitičnem stadiju je serum brez koristi. Poskrbi naj se, da bo bolnik imel **popolni duševni in telesni mir.** Bolnik z ohromelostjo spada v posteljo in naj leži vodoravno na hrbtu. Pod križ naj se mu da mala blazina, zato pa naj bo zglavje čisto ravno. Vse ostalo zdravljenje bo odredil zdravnik. Pomniti je, da se s pravilno nego o pravem času dajo preprečiti marsikatere deformiranosti in komplikacije.

Preprečevanje širjenja infekcije.

1. Bolnika je treba **oddeliti** (izolirati) od zdravih oseb in najbolj pametno poslati ga na infekcijski oddelek bližnje bolnišnice, kjer bo deležen že v samem začetku bolezni pravilnega zdravljenja in nege. Ako ostane doma, ga je treba izolirati vsaj 6—8 tednov.

2. Prav tako se priporoča v okolici bolnika izolirati 10—14 dni vse osebe, ki so sumljive, da imajo ali so nedavno prebolele abortivno obliko bolezni.

3. Ker bolnik in klicenosci izločajo povzročitelje, zato je potrebno, da se vsaj za časa akutnega stadija vrši dezinfekcija sluzi nosa in grla in ostalih izločenin bolnika (blata, urina, izbljuvka itd.), kakor tudi vseh predmetov, ki pridejo s tem v stik, posebno perila.

4. Osebam, ki imajo posla okrog bolnikov, se priporoča nositi na obrazu platneno masko, ki preprečuje infekcijo nosne in ustne sluznice. Po stiku z bolnikom je seveda potrebno razkužiti roke.

5. Otroci iz hiš, kjer se nahaja bolnik, ne bi smeli obiskovati šole ves čas, dokler se bolnik nahaja doma. Ako je poslan v bolnišnico, pa vsaj 14 dni.

6. Splošne mere: Vsakdo naj se varuje prehlajenja in želodčno-črevesnih katarjev, ker to pripravlja pot infekciji. Ne priporoča se uporabljati preventivno dezinfekcijska sredstva za nos, ker zdrava nosna sluznica predstavlja že sama po sebi prirodno zaščito, ki se pa z dezinfekcijo lahko zmanjša ali celo uniči.

7. V slučaju epidemije se morajo seveda omejiti vsa nepotrebna zbiranja ljudi, eventuelno zapreti šole, kjer so se pojavili slučaji, in sploh podvzeti vse druge mere, da se bolezen čimprej omeji.

Poizvedovanja

Našel se je blok voznih listkov elektr. cestne železnice. Dobi se v upravi »Slovenca«.

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1·—; ženitovanjski oglasi Din 2·—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10·—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petitna vrstica po Din 2·50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Fant

poštene kmečke družine, vajen konj in vsega kmetijskega dela, želi kako zaposlitev takoj ali pozneje. Vprašati pri bratu: A. Z., Grajska planota 1, 56. (a)

Službo dobe

Pletilje in šivilje

sprejme takoj tovarna pletenin J. Kušlan, Kranj. (b)

Čevljar. pomočnika

mlajšega, za mešano delo takoj sprejme A. Juntes, Dunajska 15, dvorišče. (b)

Vajenci

Fant

15 let star, pošten, se želi izučiti kovaške ali ključavničarske obrti. - Cenj. ponudbe pod zn. »Kovač« 14.030 na upravo. (v)

Pouk

Ga. Orthaberjeva

sprejme še nekaj otrok za dopoldanski pouk nemščine. Gosposvetska 12, dvorišče. 10—12; 14—20. Istotam vodijo kompetentne moči tečaje francoščine, nemščine, angleščine za odrasle. (u)

Kuharski tečaji

ob nedeljah dopoldne in ob delavnikih popoldne na Krekovi gospodinjski šoli Zg. Šiška, se pričnø prvi teden v oktobru. Vpisovanje 1. in 2. okt. Pojasnila daje upraviteljstvo šole. (u)

Oblastv. koncesijonirana šoferska šola
J. Gaberščik
bivši komisar za šoferske izpite
Ljubljana. Dunajska c. 31
Prihodnji redni tečaj se prične 1. oktobra.

Vpisovanje

na Krekovi gospodinjski šoli v Zg. Šiški, Ljubljana, bo 1. in 2. oktobra t. l. Pouk se prične dne 3. oktobra. Mesečnina za vso oskrbo in prvovrstno hrano 800 Din: s priprosto hrano in vso oskrbo 600 Din. Zunanje plačajo mesečno 450 Din. Prospekti za gospodinjsko šolo in za kuharske tečaje se dobe brezplačno pri upraviteljstvu šole. u

Z malimi oglasi v »Slovencu«!

Kdor i če strojepisko, kdor hoče kaj vzeti v najem ali dati v najem, kupiti ali prodati, posoditi, zamenjati ali sprejeti koga v službo, najde vse, kar išče, z malimi oglasi v »Slovencu«!

Miklošičeva 7/II.

(vogalna vrata). Predavatelji z višjo strokovno izobrazbo vodijo tečaje francoščine, angleščine, nemščine in ruščine. — Uspeh zajamčen. Prijave: 10—12, 18—20. (u)

Dijaki

Vsaka beseda 1 Din

Dijaka

sprejmem na stanovanje. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 14.035. (D)

Stanovanja

IŠČEJO:

400 Din

plačam za enosobno stanovanje s pritiklinami v strogem centru. Ponudbe pod »Dve priletni gospe« na upravo »Slovenca«. (c

ODDAJO:

Trisobno stanovanje

s kopalnico oddam 1. novembra. Dunajska c. 99. č

Dvosobno stanovanje

krasno — ter opremljena soba se ugodno odda. — Einšpilerjeva 25. (č)

Dve mesečni sobi

opremljeni, se oddasta. - Mirje, Lepi pot 18. (s)

Lepa soba

novo opremljena, poseben vhod, elektrika, parket, kopalnica, pranje perila, zajutrek s hrano ali brez, se poceni odda 2 boljšima osebama. - Poizve se pri Stani Avsenak, Emonska cesta 2. (s)

Mala sobica

se poceni odda. Kersnikova 5/II., levo (ulica poleg Slamiča). (s)

Soba

z elektriko se odda solidnemu gospodu. Poljanska cesta 31/I. (s)

Opremljeno sobo

v novi palači pri glavnem kolodvoru oddam gospodu. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14.049. (s)

Čitajte in širite »Slovenca«!

Vnajem

Vsaka beseda 1 Din

ODDAJO:

Tri lokale

za delavnico ali skladišče oddam v mestu. - Naslov v upravi »Slovenca« pod 14.064. (n)

Denar

Vsaka beseda 1 Din

100.000 Din

posojila dam na trgovsko hišo. Kupim tudi hišo. — Ponudbe pod »Gotovina« št. 14.061 na upravo »Slovenca«. (d)

100.000 Din posojila

išče za takoj solidno industrijsko podjetje, proti popolnoma sigurni garanciji. Plača dobre obresti. Ponudbe pod »Industrija 1923« št. 14.025 na upravo »Slovenca«. (d)

Kdo posodi

za štiri mesece 5000 Din. 15% obresti in garancija, dam mu zastopstvo Dravska. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Takoj - resen« št. 14.063. (d)

Za prevzem posestva

v Južni Srbiji iščem kompanjona ali gospodinjo s 15—20.000 Din. - Pogoji zelo ugodni. Ponudbe pod »Srbija« 14.065 na upravo »Slovenca«. (d)

Razno

Vsaka beseda 1 Din

Loterija

za pomoč brezposelnim. Žrebanje loterije za pomoč brezposelnim z velikim številom dragocenih dobitkov se vrši nepreklicno 12. oktobra 1932. Vse osebe, ki imajo srečke še v razprodaji, naj intenzivno delajo na tem, da jih prodajo ter do 7. oktobra t. l. pošljejo administraciji Loterije, Beograd, Kosmajska 53, denar za prodane srečke, a neprodane vrnejo. Jugoslovensko društvo za čuvanje narodnog zdravlja. (r)

Pohištvo

Vsaka beseda 1 Din

Orehova spalnica

popolnoma nova, poceni naprodaj. Naslov v upravi »Slovenca« 14.033. (š)

Posestva

Vsaka beseda 1 Din

Droben oglas v »Slovencu« posestvo ti hitro proda; če že ne z gotovim denarjem pač kupca ti s knjižico da.

Nova hiša

štiristanovanjska, ugodno naprodaj. Naslov v upravi »Slovenca« 14.032. (p)

Gostilno, mesarijo

in nekaj posestva pri farni cerkvi proda za 100.000 Din Zagorska, Maribor - Frančiškanska ul. 21. (p)

Enonadstropno hišo

z vrtom in ca. 2000 m gozda proda Franjo Gerkman, Laško. (p)

Kupimo

Vsaka beseda 1 Din

Bukova drva

kupujemo večje in manjše množine. Ponudbe posebej za prvo, drugo in tretjo vrsto na »Korotan« i Münzer, Zagreb, Maksimirska 117. (k)

Jabolka

kanadke, zlate parmene, kupimo po najvišji dnevni ceni. - Vprašati v restavraciji »Roža«, Maribor, Koroška cesta 3. (k)

Milan Mencinger

Brez posebnega obvestila

Po dolgi in mučni bolezni nam je danes umrl naš dobri, blagi brat

Milan Mencinger

gimnazijski profesor v pokoju

Pogreb bo v petek 30. septembra ob 16 na domače pokopališče v Krškem.

Prosi se tihega sožalja.

Krško-Ljubljana, dne 28. septembra 1932.

Bratje: JANKO, ANTON in LEON.

Vsakovrstno **zlato kupuje** po najvišjih cenah ČERNE, juvelir Ljubljana, Wolfova ulica št. 3.

Auto-motor

Vsaka beseda 1 Din

Mehaniki, pozor!

Nudimo Vam na znižane cene rezervnih delov Renault avtomobilov še 15 odstotkov popusta. Prodaja le Zastopstvo »Renault«, Cesta na Rožnik št. 19. (f)

Prodamo

Vsaka beseda 1 Din

Volna, svila, bombaž

stalno v bogati izbiri v vseh vrstah, za strojno pletenje in ročna dela, po najnižjih cenah pri tvrdki Karl Prelog, Ljubljana — Židovska ul. in Stari trg.

Naprodaj

dva nova levoročna čevljarska stroja, posamezno 3000 Din. - Alojz Ussar, Maribor, Trg Svobode 2.

Cvetje v najhujši zimi

boste imeli, ako naročite že sedaj gomolje hiacint, katere nudi tv. Sever & Komp., Ljubljana. Zahtevajte cenik! (l)

115 Din

1 m³ žaganih bukovih drv, prvovrstnih, franko hiša, nudi Velepič, Sv. Jerneja cesta 25. Telefon 27-08. (t

Nogavice, rokavice, robce, perilo, torbice, kravate nizke cene, samo pri **PETELINC-u** Ljubljana, ob vodi blizu Prešernovega spomenika.

Ia bos. suhe češplje

vreče po 50 kg 195 Din. Češpljeva marmelada, pasirana, zaboj 10 kg 70 Din franko vsaka pošta in postaja, razpošilja G. Drechsler, Tuzla. (l)

Konfekcija — moda!

Najcenejši nakup. Anton Presker, Sv. Petra cesta št. 14. Ljubljana. (l)

Breskve prima

po 2.50 Din kg razpošilja vsako množino Postržin, Krško. (l)

Obrt

Portugalko

prvovrstno, toči gostilna pri »Jerneju« — Rozman, Sv. Petra cesta. (t)

Trboveljski premog, suha drva, angleški koks dobavlja na dom **KURIVO d. z o. z.** Dunajska cesta št. 33 **Telefon 34-34**

Tvrdka A. VOLK Ljubljana, Resljeva cesta 24, nudi najceneje vse vrste pšenično moko in druge mlevske izdelke. Zahtevajte cenik!

Ivan Škerlj

V svojem in v imenu ostalih sorodnikov naznanjamo, da je naš blagi oče, gospod

Ivan Škerlj

višji sodni svetnik v pokoju

dne 27. septembra 1932 v Novem mestu umrl. Pogreb bo v četrtek, dne 29. septembra ob pol 4 popoldne od domače hiše v Kandiji na pokopališče v Šmihelu.

Sv. maša zadušnica bo 30. septembra ob 7 zjutraj v šmihelski župni cerkvi.

Novo mesto, dne 28. septembra 1932.

Milan, Ivan, Stanko, sinovi.

Lorna Doone

34

Roman iz Exmoora

Večkrat bi ji bil rad to omenil in jo posvaril pred Tomom Faggusom, toda sam nisem vedel, kako naj bi pričel, da ne bi razrahljal najinega prijateljstva. Vedel sem, da moje besede ne bodo nič zalegle, če se je že odločila, temveč da jo bodo zgolj žalostile. Pri tem mi je prihajal na misel stari rek »kotel se vsaja nad loncem«, in Anka bi nemara res smatrala svojo ljubezen za nedolžnejšo od moje. Saj je Tom Faggus tedaj živel povsem mirno in pošteno in se je ukvarjal s svojim nepoštenim poslom samo izjemoma, kadar je bil iz tega ali onega vzroka v to prisiljen.

Menda mi ni treba omenjati, da sem se ves ta počasni mesec vsaj enkrat na dan in dvakrat na nedeljo skrbno razgledovani, da bi dobil kak znak od Lorne. Od tega me ni zadrževala ne skrb za polje in živino, ne oziri do matere ali sestre. Srce mi je bilo neprestano trudno in težko. Najsi sem taval s težkimi koraki po dolini ali ob kristalnočisti reki, najsi sem gledal janjčke v ovčarni ali žrebeta na pobočju, bodisi da sem se v potu obraza trudil na njivi ali na polju, ko se je dvigalo solnce izza zlatomeglenih slemen, od zore do poznega večera, ko sem si hladil znojno čelo, podnevi in ponoči, pri delu in v snu mi je ležala misel nanjo ko mora na prsih in nisem se mogel iznebiti sladkega strahu.

Drugi so se veselili krasne pomladi, drugi so zrli pred seboj dobro letino, zame pa ni bilo niti enega žarka upanja, niti ene oživljajoče kapljice nade; nobena lahna sapica ni zavela, da bi odnesla uvelo listje, ki se je osipalo na pomlad mojega srca.

Tri in dvajseto poglavje.

Kraljevsko povabilo.

Dasi sem imel po navadi večjidel izboren tek za jed in me ni bilo treba nikoli siliti k skledi, sem se v času, ki o njem govorim, komaj enkrat na dan pošteno najedel. Mati je spričo tega obupavala in je hotela že poslati po zdravnika v Porlock, kamor je dvakrat na teden prihajal. Anka je morala ves svoj čas žrtvovati kuhi, a Lizika, ki je imela zelo sladek glas, mi je popevala pesemce, da bi me razvedrila. Meni je pa vest govorila, da ima še najbolj prav stara Betty, ki se je vedno rada sklicevala na pregovore: »Glad je z medom stric« ali »lakota ne izbira« itd.

Toda mati je bila drugačnega mnenja. Povabila je celo soseda Snowea in njegove tri hčerke na kolač in pivo. Mene je silno jezilo, da sem moral radi njih ostati ves večer doma, namesto da bi šel oprezovat za Lorno. V svoji nejevolji sem se tako daleč spozabil, da sem ga vprašal, čemu ni popravil lesenega omrežja na razvodju, kjer teče reka Lynn z našega sveta na njegovega, kar je bila njegova dolžnost. On me je pa samo zviška pogledal in opomnil: »Sejmari se na semanji dan, dečko.«

Toda še neko zadevico sem moral rešiti s sosedom Miklavžem. Ljudje so namreč že dalj časa šušljali, da gleda preveč prijazno mojo mater. Razen tega je nekam sumljivo govoril o naših čebelah in racah, pa o strti pogačici našega vola. Ko sem potemtakem posvetil njegovim trem gospodičnam s hlevsko svetilko domov in se je hotel sosed posloviti od mene, sem ga malo zadržal, da bi se pomenil z njim o zadevi, ki o njej vpričo svoje matere nisem hotel govoriti.

»Z veseljem, sinko,« se je odzval nadvse uslužno, kajti najbrž je mislil, da ga nameravam vprašati za njegovo Sally.

»Ne smete mi zameriti, sosed Miklavž,« sem pričel nekam nerodno, »kar vam bom sedaj povedal.«

»Zameriti tebi, dečko! Ne, tega pa ne. Predolgo se že poznava. In tvoj oče mi je bil najboljši prijatelj. Nikomur ni storil nič žalega, nikogar ni razžalil z neprijazno besedo. Zmerom je govoril odkrito in pošteno. Oh, nikoli več ga ne bom videl. Slednji kup gnoja je znal ceniti ko nihče v naši deželi.«

»Lepo od vas, sosed, da govorite tako o njem. Tudi jaz bi mu bil rad podoben, zato bom sedajle govoril odkrito kakor on.«

»No, prav, prav. To bo zadostovalo za uvod!«

»Hotel sem vam samo reči, da ne trpim vaše prevelike prijaznosti do moje matere.«

»Prevelike prijaznosti do tvoje matere, dečko?« je vzkliknil kmet Snowe tako začudeno, ka da bi bilo to popolnoma nemogoče. »No, kdo je pa zakrivil kaj takega?«

»Vi pač najbolje veste, kdo, sosed!«

»Dobro, dobro! Kaj si današnja mladina vse ne umišlja! Po mojem mnenju bi morala o tem soditi tvoja mati sama. Hvala ti, dečko, ne potrebujem tvoje svetilke. Bom že sam našel pot do svojih vrat.« S temi besedami mi je pred nosom zaprl duri, ne da bi mi ponudil čašico sadjevca.

Ko smo se drugi dan popoldne vrnili z dela, sem moral sam popaziti na konje, kajti na Johna Fryja, ki je imel tako številno družino, se nisem mogel zanesti. Ko sem baš dejal sam pri sebi, da bo čez pet dni konec dolgega meseca in bom lahko zopet obiskal Lorno, jo je zavil od pregazišča Lynna proti nam neki jezdec. Ker sem mahoma sprevidel, da ni Tom Faggus, se nisem več brigal zanj.

Tujec je obstal s konjem pred vrati našega dvorišča, se zravnal v sedlu in pričel klicati, mahajoč po zraku z neko belo stvarjo:

»V imenu kralja! V imenu našega gospoda kralja! Pridi semkaj, ti kmečki butelj, sicer boš kaznovan z globo in zaporom.«

To mi ni nič prijetno zvenelo, vendarle sem se počasi odpravil proti njemu.

»Kmetija Plover Barrows!« je zakričal. »Moj Bog, kako sem truden. Ali res ni nikjer v naši grofiji te preklicane kmetije? Dvajset milj sem že prepotoval, pa mi pravijo vsake pol milje: ša malo naprej ali pa takoj za prvim ovinkom. Če mi boš tudi ti tako povedal, te denem iz kože, to se pravi, odrl bi te, da nisi trikrat večji od mene.«

»Gospod,« sem odvrnil, »ta trud si lahko prihranite. To je kmetija Plover Barrows. Dobrodošli. Koštrunove ledvice boste dobili za večerjo in sveže pivo iz vrčka. Toda čemu mislite tako slabo o nas? Zakaj nas tako grdo preklinjate?«

»Ne, nič slabega ne mislim,« je odvrnil jezdec, »koštrunove ledvice imam zelo rad, če le niso prismojene. Že deset dni sedim na sedlu, pa nisem še nič toplega zaužil. Kakor hitro zvedo ljudje, da prihajam v kraljevem imenu, mi postrežejo z najslabšim, kar imajo. Vse od Londona se je podil pred menoj na črni kobili neki nepridiprav, ki je vse krivilo hrbet pred njim. Tri milje je predirjal na eno mojo in mi pred nosom požrl slednji dobri prigrizek. Nedvomno bi me bil tudi oropal, če bi se mu bilo vredno zdelo. Zlomek je pač zaslužil, da bi ga obesili.«

Sobno slikarstvo
Albert Špeletič
Ljubljana, Emonska cesta št. 25
Vzorci na vpogled. - Cene konkurenčne

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: France Kremžar.

Ob 100 letnici velikega požara v Kranju

Dne 25. sept. 1832 je pogorelo vse Savsko predmestje

Kranj, 28. septembra.

Nebeški priprošnjik sv. Florijan, katerega ime vpletamo v molitev s prošnjo, naj nas obvaruje časnega in večnega ognja, je Kranju močno naklonjen. S svojim mečem brani in varuje mesto pred hudimi in strašnimi požari. V resnici Kranja že dolga leta nazaj ni zadela večja ognjena nesreča, ki bi upepelila del mesta, ali sploh stanovanjske hiše. Nedvomno, da ima svoje zasluge tudi marljiva in številna kranjska gasilska armada, ki je danes moderno opremljena in pripravljena za vsak slučaj. — S svojim zaščitnikom sv. Florijanom skupaj čuvajo gasilci mesto pred požari.

V preteklih stoletjih pa Kranj ni bil vedno tako srečen. Premnogokrat je v mestu nastal silen požar, katerega nenasitni plen je včasih postalo celo mesto ali pa vsaj del. Ob takih prilikah je pogorelo kar po par sto hiš in tudi človeške žrtve so bile večkrat številne. Zato je upravičen in razumljiv strah pred ognjem, ki je včasih lesene hiše, ki so se tiščale tesno skupaj, kar požiral in je bilo težko oteti le golo življenje. — Pri današnji zidavi hiš in spričo varnostnih priprav je danes tak požar nemogoč.

Kranj pa je bil včasih malo ozko mestece, tesno stisnjeno in vklenjeno med mestno zidovje. — Kadar je gorelo celo mesto, je bilo težko ne samo viti iz gorečih hiš, marveč celo iz gorečega mesta, ker je dobro utrjeno mesto imelo le malo izhodov. Tako je n. pr. l. 1811 ob tistem strašnem požaru beguncem iz mesta dobro koristila ravno prejšnje leto popravljena peš pot s Pungrata po bregu do mlina v Lajhu in do pašnika Gmajna, ki je še danes ohranjena. V mestu Kranju je bilo na prostoru, ki se je nahajal v obzidju včasih mnogo več hiš, kot danes, ker pogorelih hiš niso obnavljali, ampak so pustili vrtove. Lahko si je predočiti strašne prizore, ki so se tesno skupaj držale, kadar je ognjeno morje poplavilo mesto in se je med gorečinni zublji dvigal proti nebu obupen krik, jok in stok. Hiše so se vnemale in gorele kot slama, vse mesto pa je bilo zavito v ognjene zublje in oblake dima, ki je segal do neba. Groza in trepet sta takrat polnila mesto, in zdelo se je,, da se je odprl vulkan, ki bruha ogenj, dim in smrad, ter seje smrt vsepovsod. Tedaj ni šlo za rešitev imetja, ampak za rešitev življenja. Po gorečih hišah so umirali in se zvijali nesrečniki, ki so zapadli ognju, mukala in tulila je živina, gasiti ni bilo mogoče veliko in skozi mestna vrata so se vsipali roji nesrečnikov, ki so hiteli iz gorečega mesta, iz ognjene Sodome in Gomore. Pod vtisom takih nesreč in nezgod se je ljudstvo rado zatekalo in prosilo pomoč iz neba, bilo je verno in boguvdano bolj kot danes.

Kranjski požari v zgodovini večji del niso pozabljeni. Marljivi in zaslužni kranjski zgodovinar pok. dekan Anton Koblar piše v svojih odlomkih o kranjski zgodovini pod naslovom: »Požari v Kranju« tole:

»Hudi požari so zelo izpreminjali lice mesta in obeh predmestij Kranja. Meseca avg. l. 1668 je pogorelo v mestu 53 hiš popolnoma in 8 hiš napol, 4 hiše so pa podrli, ko so požar lokalizirali. Ogenj je nastal v stanovanju Otilija Offredija, ritmojstra pri polku Gonzage, stanujočega v Kunsteljnovi hiši. Naredili so po požaru Kranjci vpričo župnika Ivana Mihaela Terrija zaobljubo, da bodo imeli vsako leto v nedeljo po prazniku sv. Lovrenca v čast sv. Florijanu po mestu procesijo s sv. Rešnjim Telesom in dodano prošnjo, da bi bili v prihodnje obvarovani take nesreče. Procesija pa je bila čez 4 leta prepovedana, ker nso zanjo škofijstva prosili dovoljenja.

Dne 20. avg. l. 1749 popoldne ob 4 je pokonal najstrašnejši požar mesto Kranj. Zgorelo je 290 hiš in 20 pristav ter 20 oseb, ki so bile stare od 12—70 let. Vse mrliče so zakopali na pokopališču sv. Kocijana. Zgorel je tudi mestni arhiv z listinami in izvirnimi mestnimi svoboščinami. »Imamo lepe stare listine, a jih nikomur ne pokažemo,« so rekli Kranjci Valvasorju. Da bi bili le prav storili, ako bi jih bili pokazali, bi bila vsaj njih vsebina rešena za zgodovino.

L. 1783 so Kranjci prosili cesarja, naj jim da napraviti iz državnega arhiva prepise starih mestnih svoboščin. Dobili so nekoliko prepisov iz raznih arhivov. Zgoraj je bilo omenjeno, da je l.1749 zgorelo 290 hiš. Bilo je pač mnogo hiš še lesenih, ki so vsled požara popolnoma izginile. Na njihovem mestu so meščani napravili vrtičke. Število hiš je bilo po požaru tako zmanjšano, da je l. 1758 mesto s predmestjem vred imelo samo 201 hišo.

Dne 18. maja l. 1811 popoldne ob pol 2 je nastal požar, ki je v dveh urah vpepelil mesto z vasema Huje in Klanec. Zgorelo je 184 hiš. Ostala je samo cerkev v Pungertu s sosednjimi hišami, potem Savsko predmestje in grad. Francoski intendant Baselli je dal oceniti škodo, ki je znašala 300.000 frankov in je ukazal nabirati milodare. Francoski cesar je daroval 24.000 frankov. Nabiralo se je tudi po cerkvah.

L. 1832, dne 25. sept. ob 9 zvečer je pa požar zakončal 26 hiš in 11 gospodarskih poslopij v Savskem predmestju, ki je bilo poprej požara obvarovano. Škodo so cenili na 33.128 goldinarjev. Začelo je goreti pri mlinu pred mostom.

L. 1838 19. novembra zvečer so zgorele 3 pristave zunaj mesta. l. 1861, dne 1. junija zvečer je pa ob poti na pokopališče zgorelo 7 pristav.

L. 1867, 30. maja je pogorela hiša št. 38 v Kokrškem predmestju. Zadušili so se ob požaru: posestnik Ivan Golob, žena Katarina in 20 letna hči Ivana ter mitničarjeva žena Ana Mikše, ki je bila zlezla v peč in se je spekla. Zgorelo je ta dan, je bil vnebohod, še 19 lesenih poslopij ob Cerkvški cesti. Začelo je goreti v Šmonovi pristavi. Oče Golob je hišo št. 38 na novo zgradil. Pozneje sta bila posestnika Andrej Praprotnik in Mihale Pantar, sedaj je Lovro Rebolj.

S tem se Koblarjevo poročilo o kranjskih požarih zaključuje. O požarih v 19. stol. v Kranju zlasti za l. 1811 in 1832 nam je na razpolago še drugo poročilo, katero je pisal kronist sodobnik.

Obnova Sremske Rače

Sremska Rača, 27. septembra.

Ob zadnji poplavi je od vseh naselbin največ utrpela velika vas Sremska Rača. Ozemlje, na katerem je stala vas, ni bilo zavarovano in voda je imela popoln dostop v vas. Novo Sremsko Račo pa gradijo sedaj cele tri kilometre proč od stare. Dela vodi državni odbor za pomoč in obnovo poplavljenih krajev, kateremu predseduje dr. Miroslav Stojadinović. Mesto, na katerem bo zgrajena nova Sremska Rača, je terensko višje in zavarovano pred poplavo. Sedaj gradijo 200 hiš, v katere se bodo vselile družine, katerih hiše so se za časa povodnji podrle. Vendar do zime hiše ne bodo vse dodelane, dasi je na terenu precej strokovnih ljudi in tudi vojska pomaga pri obnovi kot je lani v južni Srbiji, ko so gradili hiše po potresu poškodovanim. Onim, ki jih povodenj ni toliko oškodovala in ki so ostali v starih zgradbah, se delijo posebne podpore.

Državni odbor ima v načrtu (tudi v drugih krajih, ne samo v Rači) v celoti graditev 561 hiš. Doslej je odobrena posameznikom denarna pomoč v znesku 524.110 Din-, dočim znaša vsota, ki jo je ministrski svet odobril za pomoč poplavljencem 6,000.000 Din, ali sem je treba računati tudi stroške za zidanje. Razen tega so izvršeni delni popravki na 754 hišah.

Z jabolki naložen avto v jarku

Maribor, 28. septembra.

V Košakih se je pripetila danes popoldne nevarna avtomobilska nesreča, ki je zahtevala kot žrtev dva ranjenca in poleg tega znatno materialno škodo. V smeri od Št. Lenarta proti Pesnici je privozil tovorni avto, naložen z jabolki. Ko je zavozil pod železnico je malo pred zavojem na državno cesto zdrčalo vozilo iz neznanega vzroka s ceste po strmem obronku ter je obležalo v globini prevrnjeno. Zaboji z jabolki so se pri nesreči zakotalili po tleh ter se razbili. Na avtomobilu je bilo več oseb. Od teh sta se ponesrečila mlad mehanični vajenec, ki si je zlomil nogo, in neki delavec, ki pa je dobil le lažje odrtine na rokah. Vajenca je prepeljal zasebni avto, ki je ravno v trenutku nesreče privozil mimo po cesti, v mariborsko bolnišnico. Tovorno vozilo je last mehanika Komolje iz Košakov. Ker je vozilo znatno poškodovano in se jabolka radi obtolčenja ne bodo mogla več prodati na trgu, trpi prevoznik znatno škodo.

Kakšna bo trgatev v Slov. Krajini?

Slovenska Krajina, 27. septembra.

Med vinorodne kraje se Slovenska Krajina sicer ne more prišlevati, vendar pa je na hribčkih ob severni meji od Doljne Lendave čez Dobrovnik, Srehovce, Bogojino, Martjance gor na Goričko toliko vinogradov, da se v polni meri sme govoriti o trgatvi odnosno »bratvi«, kakor se trgatev tu imenuje.

Vinogradniki so stavili spočetka na letošnjo bratvo mnogo upanja. Trsje je bilo rodno in sušno, toplo vreme je dajalo upanje, da bo mošt izredno sladek. Danes pa prevladuje splošno mnenje, da bratva od daleč ne bo tako dobra, kakor se je mislilo. Trta je res boli rodna, kakor je bila lani, toda grozdje zdaleka ni tako sočno. »Dosti bo tropin in malo mošta,« pravijo vinogradniki. In res bo tako. — Razen tega grozdje zadnji čas močno gnije, se suši in odpada. Do začetka bo odpadlo precej grozdja, od katerega ne bo mnogo koristi. Mošt kljub toplemu poletju ne bo tako sladek, kakor se je mislilo. Grozdje je radi suše in vročine, ki je bila v Slovenski Krajini dosti hujša kakor v ostalih krajih, prenaglo zorelo. Razen tega pa zoritev ni bila istočasna. Precejšen odstotek je še sedaj nerazvit. Mnogo grozdja je napol razvitega.

Splošno se računa, da bo trgatev podobna lanski. Le kakovostno bo morda toliko boljša, v kolikor bo za pol meseca poznejša, kakor je bila lani.

1. oktobra izide

prvi slovenski fotografski list »Foto amater«. Urednika profesorja Hrovat Bogomil in Mušič Rudolf. Izdajatelj drogist Benon Gregorič, Ljubljana. Uredništvo: Fotografska posvetovalnica, Ljubljana, Prešernova ul. 5.

Zahtevajte,

da se Vam pošlje prva številka brezplačno na ogled!

Beg preganjanega otroka

Ljubljana, 28. septembra.

Nekje na robu mesta živi vdova s svojim sinom. Mati je delavka, sinu pa še ni 10 let. Ne živita pa v tisti idili, kakor žive po navadi vdove s svojim edincem. Prav nasprotno: mati postopa s svojim otrokom tako, kakor more le najbolj trdosrčna mačeha postopati z omrzenim pastorkom. Čez dan mati sinčka zapira v drvarnico, kjer živi ob kruhu in vodi, za vsak najmanjši prestopek — sicer pa niti prestopka ni treba — je sinček kruto tepen. Sosedje so se že dostikrat zgražali nad tem postopanjem in so opozorili tudi že oblasti. Prišle so celo komisije, pisali so se celo akti — ostalo pa je pri obojem.

Ta nesrečni otrok je v soboto od doma pobegnil. Pripetila se mu je nova nesreča: šel je iz šole in videl, kako se njegovi tovariši razposajeno obešajo na voz, ki je peljal po cesti. Nekaj te otroške razposajenosti si je zaželel tudi ta deček. Obesil se je še on na voz in ko je voznik potegnil, so vsi malčki srečno poskakali z voza, le temu ubožčku, se je suknjica zapletla med lojtrnice in obvisela. Otroci so kričali vozniku, naj ustavi voz, toda voznik jih ni razumel in je pognal konja v dir. Malček je prijokal k svoji materi brez suknjiča. Vedel je, kaj ga čaka, toda najhujše njegovo pričakovanje, ki bi ga bil pripravljen še prenesti, je bilo preseženo. Na ubožčka sta se spravili mati in njena sestra. Tepli sta ga na vso moč in nista gledali, kam je padlo. Tedaj se je deček uprl — bilo je morda prvič, da se je uprl materi. Iztrgal se ji je iz rok in stekel po cesti. Ob žensk sta tekli za njim in kričali: »Primite ga, ušel je! Primite ga!« Nihče od ljudi ni hotel ustaviti dečka. Niti stražnik ne, ki je prišel mimo. Najbrže je uganil, kaj se je zgodilo in je spoznal obe ženski. Deček je tekel brez sape, tekel, tekel, še vedno, ko sta ga obe ženski prenehali že davno zasledovati, tekel, kakor bi ga preganjala divja zver. Prvi kraj, kjer se je zasopel ustavil, je bila cerkev v Rudniku. Tedaj je bilo v cerkvi ravno več ljudi in deček je ljudi prosil, naj bi mu dovolili — v cerkvi prenočiti. Ljudje so ga začudeno pogledali: »Kaj se nič ne bojiš strahov, da hočeš spati po noči v cerkvi?« Malih otrok je namreč ponavadi že v temi vedno strah, kaj šele v cerkvi. Ali naš malček je bil vajen že drugih strahot. Dejal je: »Prav nič, samo pustite me, da se naspim v klopi!«

Za dečka se je pričel zanimati rudniški gospod župnik, ki je že vedel nekaj o tem dečku. Dobrosrčno je dečka povabil k sebi in mu dal večerjo. Potem ga je pa kar pridržal. Deček se je izkazal tudi hvaležnega. Kakor je pravil g. župnik v Ljubljani, uboga deček na vsak mig, se za vsako stvar vljudno zahvali, je tih in plah, pa odkrit. Le ko mu je g. župnik dejal: »Z menoj greš v Ljubljano!« se je deček pričel upirati in braniti. Stokaje je prosil: »Ne! Ne!« Vprašali so ga: »Kaj nimaš nič rad svoje matere?« Deček je odgovoril: »Ma-ter i-mam že rad, sa-mo, sa-mo — — — o-na me nima! Bratrančke rada poboža, mene pa nima rada!« Deček, ki pogreša ljubezni svoje matere, se je vsem zasmilil.

G. župnik je odšel na okrajno sodišče v Ljubljano, da bi tam dosegel kaj za dečka. Dejali so mu, naj se obrne na socialni urad. Na socialnem uradu pa so ga prosili: »Gospod župnik, kar vi obdržite dečka! Kar boste imeli stroškov, vam povrnemo, dokler ga ne spravimo v kakšen zavod!« Župnik pa je odvrnil: »Pri nas bo pri skledi še vedno za enega dečka žlica, ne bo se poznalo, kar bo snedel. Kar mislite dati za tega dečka, dokler je pri meni, dajte kakšnemu drugemu otroku. Vem, da jih je v Ljubljani dovolj potrebnih.« Tako je deček ostal pri rudniškem g. župniku. Župnik, ki je tudi katehet, ga je pomešal med svoje učence v rudniški šoli. Tako hodi deček sedaj s svojimi sovrstniki na Rudniku v šolo, za drugo mu skrbi g. župnik. Kako dolgo bo trajalo to, nihče ne ve, zakaj morda zna mati izposlovati, da se deček vrne k njej. To pa je edini strah, edina velika skrb, ki jo ima sedaj ubožček na Rudniku.

Osem kolesarskih tatov pod ključem

Dober plen kamniških orožnikov

Kamnik, 28. sept.

Tatvine koles so bile v letošnjem poletju v kamniškem okraju na dnevnem redu. Poročali smo že o organizirani družbi mladih kolesarskih tatov, ki so kradli kolesa po Kamniku in okolici in jih potem prodajali naprej. Orožnikom se je posrečilo, da so tatinski družbi prišli na sled. Pri nekem aretirancu so našli pismo, iz katerega je bilo razvidno, da ima družba sestanek na določenem kraju v Kamniku. Res so orožniki na označenem kraju ob napovedani uri presenetili nič hudega sluteče prijatelje tujih koles in jih izročili sodišču. Orožniki so tudi izsledili večino ukradenih koles in jih vrnili lastnikom.

Kamniški okraj je kakor nalašč pripraven za udejstvovanje kolesarskih tatov. V industrijskem koridorju od Kamnika do Domžal ima skoro vsak delavec kolo, zato se kolesarski tatovi najraje zatečejo v te kraje, da izmaknejo kako kolo ali pa ukradeno kolo vnovčijo. V zadnjem mesecu so kamniški orožniki aretirali kar 8 kolesarskih tatov in jim zaplenili kolesa, ki so bila povečini ukradena v drugih krajih.

Na zadnjem promenadnem koncertu v Kamniku je orožniški kaplar Napotnik, ki je stal na trgu, opazil, da se ga je mlad kolesar ognil v velikem loku. Stopil je za njim, ker se mu je zdelo, da ima kolesar slabo vest. Ni se motil, kajti izkazalo se je, da je bilo kolo, ki ga je kolesar peljal poleg sebe, pred kratkim ukradeno sinu nekega cestarja na Vranskem.

V soboto je isti orožnik na Duplici opazil dva sumljiva moška, ki sta se umaknila v gostilno, kolesi pa pustila pred vrati. Pri legitimiranju je prvi pokazal motociklistično legitimacijo, glasečo se na ime Stane Cuderman, pri drugem pa je orožnik našel v italijanskem jeziku pisan krstni list. Drugih dokumentov nista imela. Trdila sta, da sta kolesi kupila v Ljubljani v starinarnici Prekuh na sv. Jakoba nabrežju. Pokazala sta kupno pogodbo s štampiljko imenovane starinarnice. Pri telesni preiskavi pa je orožnik našel štampiljko: »M. Prekuh, starinarnica, Ljubljana«, katero sta najbrž tam ukradla. Pod težo dokazov sta končno priznala, da sta kolesa ukradla v vasi Knape pri Železnikih. V noči od 22. na 23. sept. sta vlomila v neko hišo z namenom, da bi se preskrbela za par dni s provijantom. Ker pa nista ničesar dobila, sta pobrala kolesi, ki sta bili v sobi, in se odpeljala proti Škofji Loki in naprej proti Kamniku. Oba sta komaj 24 let stara in pristojna v Gorico.

V soboto je pripeljal v kamniške zapore podnarednik Praprotnik še tretjega kolesarskega tata, ki je v Šmarci prav poceni prodajal kolo. Orožniku se je prodaja kolesa zdela sumljiva in je mladeniča aretiral. Mladi, komaj 22 let stari prijatelj tujih koles je izpovedal, da je doma nekje od Trbovelj in je kolo prejšnji večer ukradel nekemu delavcu v Št. Pavlu pri Preboldu. Tako so se v soboto znašli v kamniških zaporih kar trije kolesarski tatovi, ki imajo najbrž tudi druge grehe na vesti. Orožniki so jih aretirali še prej, predno so v kraju tatvine odkrili kako sled za tatovi.

V Kamniških planinah, v Suhi dolini pod Veliko planino pa so pred kratkim kamniški orožniki zasledili 6 divjih lovcev, ki so streljali srne v dvornem lovišču. V globoki jami so našli na ledu še par kg divjačine, pri divjih lovcih — drvarjih, ki sekajo les v Suhi dolini, pa so našli kože in rogovje.

Slomšek in duhovniki

»Dne 24. septembra l. 1837 je bila nedelja. Na željo g. župnika je imel Slomšek prvo sv. opravilo na Ponikvi. Ko je stopil na prižnico, so vpraševali ljudje: Kdo je ta?« (Kosar.)

To vprašanje je danes še bolj upravičeno. Slomškova osebnost je tako vsestranska, da je spominske razpravice ne morejo prikazati v celoti. Naj podam drobce morda o najiskrenejšem razmerju, ki je bilo med Slomškom in njegovimi duhovniki. Čudovito je škof Slomšek ljubil svoje duhovnike. Kot goreč apostol jih je imel za svoje najboljše pomočnike. Duhovski naraščaj je v veliki meri vzgajal sam in jim bogato delil od svojega srca in duha. Poznal je dobro obojno bridkost, ki je kot Damoklejev meč visela tedaj nad slovenskimi duhovniki. Prvo je bil jožefinizem in febronizem, ki je cvetel v avstrijskih osrednjih semeniščih in je grozil z uradnim vmešavanjem države v cerkvene zadeve uničiti vse versko življenje med ljudstvom. Drugo pa je bil šolski sistem germanizacije, ki je slovenskemu šolarčku v prvem razredu vsiljeval isto nemško slovnico, kakor nemškemu v Gradcu. Učitelji so bili mučitelji slovenske mladine...« Obojno je odstranil genialni duh katoliško-narodnega voditelja A. M. Slomška v letih 1830 do 1862.

Kot deček je doživljal ob svoji materi besedo in zgled, kako naj spoštuje duhovnika; ob ljubeznipolni skrbi kaplana Prašnikarja je zazrl v njem vzor duhovnika; kot bogoslovec pa se je poglabljal v sv. pismo in spise sv. očetov in zajel je vekoviti lik Kristusa velikega duhovnika in dognal je svojo duhovniško nalogo in rastlo in kipelo je v njem: *toliko si, kolikor delaš za Boga in za svoj narod.* Njegovo škofovsko geslo je bilo: »Vse v slavo božjo in za blagor duš.«

Mali šolarček, ki pridiguje tovarišem pri podružnici sv. Ožbolta, očituje bodočega besednika svojega teptanega naroda. Mladi bogoslovec že poučuje tovariše v slovenščini, kot spiritual v Celovcu ustanovi učne tečaje za slovenščino tudi za lajike; skupno prevajajo povesti i. dr. na slovenski jezik. Njegov smoter je: vzgojiti za slovensko ljudstvo slovenske duhovnike. Na lastne stroške izda prvo mašno knjigo v 4000 izvodih; izpod njegovega peresa rastejo rokopisi, za katere se založniki kmalu že trgajo. Rastel je tudi krog duhovnikov, izdal je »Evangeljsko« in »Apostolsko hrano«. Slovenska nedeljska pridiga je bila omogočena.

Javna skušnja pod lipo na Slomu ni bila pozabljena. Slomšek je visoko cenil duhovnikovo delo v nedeljski šoli, ki je vzcvetela po letu 1830. To je bila narodna šola, ki je v enem letu dosegla večje uspehe kot državne v 50 letih. Nosivci teh šol so bili večinoma duhovniki. Manjkalo je šolskih knjig. Slomšek je postal šolski pisatelj. »Blaže in Nežica«, 52 odstavkov = 52 nedelj, začneta hoditi v šolo, in ž njima stotine in tisoči slovenskih otrok. Glavno skrb je vedno polagal na mladino: »Kriva odgoja otrok je slabih časov mati. Iz dobre šole prirastejo boljši, iz slabe pa slabi časi, ker časi so takšni, kakršni so ljudje.« Sledijo učbeniki, da prekosijo še nemške šolske knjige.

Vsestranski izobraženi ljudski buditelj vodi zarje verskega in narodovega vstajenja. Pred seboj gleda vrsto gorečih in sposobnih duhovnikov. Njim se posveti, da bodo oni popolnoma njegovih misli in tako dovršili njegov načrt. Resnično, to so bili Slomškovi duhovniki. Ko je bil škofijski sedež še v Sv. Andražu do l. 1859, je četrti letnik bogoslovja premestil iz Celovca v svoj dvorec, da je zadnje leto imel popoln vpliv na svoje bodoče duhovnike. Predaval jim je vzgojeslovje in nauk o govorništvu. Živo besedo je cenil visoko, saj je sam veljal za najboljšega govornika. Po dve uri so prihajali ljudje preje v cerkev, da slišijo Slomška. Njegov življenjepisec ga opisuje: »Njegova veličastna postava, plemenite, resnobne, a mehke in izrazite poteze na obrazu, ognjevito oko, živalna kretnja, obsežen, poln in srebrnojasen pojoči glas, v mladostnem navdušenju prednašani govor, pesniška domišljija, velika načitanost v delih najslavnejših cerkvenih govornikov starega in novega časa, izredno poznanje srca in čuvstev, sončnih in senčnih strani slovenskega ljudstva, temeljita izobraženost v slovenskem jeziku, to ga je vsposobilo za prvega govornika njegovega časa.« (Kosar.)

Bogoslovce je nagovarjal najraje: Vi ste moje veselje! Za vzornika si je izbral Slomšek sv. Frančiška Saleškega. Sam je dejal: »Duhovnik, ki ni prebral Saleškega Filoteje in si ni osvojil njenih načel, naj ne gre v spovednico.« Veliko si je že kot vuzeniški dekan prizadeval za duhovne vaje in so se prve vršile l. 1847 v Sv. Andražu. Vsi duhovniki so bili tedaj njegovi gostje. Pozneje so bile duhovne vaje v Brežicah in končno v Rogaški Slatini. Največjo skrb pa je škof Slomšek posvečal velikemu in malemu semenišču. Semenišče je oko škofije. »Dobri duhovniki se ne rodijo, ampak se morajo vzgojiti.« (Slomškove besede.) Ustanovil je oboje v Mariboru in sam največ prispeval. Ko se je l. 1858 poslavljal od svoje duhovščine, ki je ostala v krški škofiji, je dejal: »Mene pozabite, mojih naukov pa ne pozabite!« S takim duhom prežeti so odhajali duhovniki širom njegove škofije in izvrševali škofova navodila. »Naj ljudje govorijo, kar hočejo, to stori, kar je prav,« je bil Slomškov nauk. Dobri duhovniki so posnemali svojega apostolskega škofa. Versko in narodno življenje se je poglobilo in obogatilo. Bili so to posebno ljudski misijoni, ki jih je škof Slomšek 14 izvršil sam in povzdignil tam misijonski križ. V škofijo so prišli slovenski lazaristi l. 1852. Duhovniki so se oprostili mračnjaškega jožefinskega duha in rastle so bratovščine, razne pobožnosti, ki so zbrale ljudstvo v cerkvi pred oltarjem. Med njimi so bile zlasti Marijine kongregacije za vse stanove l. 1857. Slomšek je izdal istega leta Marijine pridige. Oskrbel je tudi navodilo za prvo sv. obhajilo, kar je bila duhovnikom zopet prilika, da so svoje vernike privedli v najtesnejše življenje s Kristusom. V šestnajstih letih škofovanja je Slomšek posvetil dvajset novih cerkva.

Najtesnejše sodelovanje škofa Slomška z duhovniki je preobrazilo duhovni zemljevid njegove škofije. V zasidranosti v božjem je Slomšek večkrat ponavljal: »Škof nima nič dobrega na tem svetu.« Zato je bil neumoren za razširjenje božjega kraljestva na zemlji. Njegovo vsestransko delavnost pa je spremljala čudovita skromnost. Ako je izvedel, da je obolel župnik, je takoj naznanil, da bo v nedeljo prišel pridigat in maševat. Njegova dobrotljivost in radodarnost je spremljala njegove največje načrte in ako so bile zgolj denarne ovire, je prevzel stroške sam, kar se je v veliki meri zgodilo ob premestitvi škofovskega sedeža v Maribor. Asketična osebnost Slomškova, ki je služila le Bogu, je pospeševala vsak napredek v kulturi, v gospodarstvu ali drugje. Njegovo geslo je bilo: »Bodimo prijatelji napredka!« To je videl Slomšek kot velevažno činjenico za katoliški verski in kulturni napredek. Od svojih duhovnikov je zahteval temeljito znanje teologije, zlasti sv. pisma, ki ga je sam čudovito dobro poznal. Kot je bil istodobno v Ljubljani na škof. sedežu velik mecen slovenske knjige Anton Alojzij Wolf, tako je škof Slomšek sam in po svojih duhovnikih storil največ, da je dobra slovenska knjiga zavzela prvo mesto v šoli in v družini. »Drobtinice« in »Mohorjeva družba« sta njegovo delo in je njuno kulturno delo še vedno premalo ocenjeno in vpoštevano. Zamisliti se moramo v dobo 60 let nazaj in najdemo že tedaj te velikanske narodne zamisli, ki si jih lastijo danes majhni ljudje.

Škof Slomšek je velik v vsakem svojem delu. Njegova ljubezen do duhovnikov, sodelovanje z njimi in velike ustvaritve Slomškove duhovščine pa so spomenik, ki stoji in kljubuje časovnim menam, in ostane sonce borcem za Slomškove ideale.

Akord.

Ljubljana

Socialni proračun mestne občine

Ljubljana, 28. sept.

Snoči je bila seja socialno-političnega odseka mestne občinske uprave. Seji je predsedoval predsednik odseka obč. sv. prof. dr. Gosar. Na seji so v glavnem razpravljali o proračunskem predlogu socialnega skrbstva, ki ga je predlagal socialno-politični urad.

Po novem predlogu bi znašali **izdatki** za socialni urad sam 339.000 Din, izdatki za ustanove 16.000 Din, **starostna preskrba** bi znašala prihodnje leto **2.968.000 Din**, medtem, ko je letos znašala 2.606.000 Din. Do tega povišanja je moralo priti, ker so letos bolnišnice in zavodi odpustili mnogo starih bolnikov, ki prav za prav niso bolni temveč le zaradi starosti oslabeli in onemogli. Vsi ti starčki so prišli sedaj na novo v breme mestni občini. Pod starostno oskrbo so največji izdatki: redne podpore, ki zahtevajo 1.018.000 Din izdatkov (2000 Din več, kakor letos), zavetišče za onemogle 1.303.000 Din (letos 1.100.000 Din), izredne podpore Din 300.000 (280.000 Din) in oskrba v zavodih Din 396.000 (260.000 Din).

Izdatki za **mladinsko skrbstvo** so znašali letos 1,002.000 Din, za l. 1933 pa je predlagano 1,149.000 Din. Ta izdatek se je moral povišati, ker je do lani za mladinsko skrbstvo mnogo pomagala banska uprava, ki pa je sedaj podpore ustavila, ker so ji pošli finančni viri. Največji izdatki mladinskega skrbstva so redne podpore 382.000 Din (letos 377.000 Din), dnevna zavetišča 217.000 Din (180.000 Din), počitniške kolonije 60.000 Din (60.000 Din), oskrba v zavodih 221.000 Din (190 tisoč Din), rejnina Din 162.000 (95.000 Din).

Izdatki za **delavsko skrbstvo** so se tudi morali povišati, pač zato, ker smo pred katastrofalno bedo pozimi, ko bo najhujše in ko bo brezposelnost ter revščina v Ljubljani najbrže takšna, kakor je še nismo doživeli. Leto so ti izdatki znašali 236.000 Din, za prihodnje leto pa so predlagani 287. 000 Din. Glavni izdatek bodo seveda podpore za brezposelne, ki so letos znašale 200.000 Din, za prihodnje leto pa so predlagane v znesku 250.000 Din. Že letos je odpadla iz proračuna cela vrsta nujno potrebnih postavk, na primer za poklicno izbiro — le kdaj doživimo v Ljubljani poklicno posvetovalnico, ki jo imajo že vsa večja evropska mesta — za nadaljno izobrazbo delavstva, za strokovno izobrazbo dijakov itd.

Med drugimi predlaganimi izdatki so še večji: zdravila za uboge 60.000 Din (letos 30.000 Din), razne podpore 100.000 Din (70.000 Din) in drugo.

Skupno znaša proračunski predlog mestnega socialnega skrbstva za l. 1933 4.996.000 Din, letošnji proračun pa je znašal 4.322.000 Din. Do tega povišanja je moralo priti iz razlogov, ki jih navajamo zgoraj. Seveda je to šele **predlog**, bogve kaj pa tudi višje instance na tem proračunu ne bodo mogle črtati in krčiti. — zakaj sila je velika in bo pozimi še hujša.

Za pomožno akcijo.

Druga točka, o kateri se je socialno politični odsek tudi mnogo posvetoval, je bila velika pomožna akcija, ki jo namerava socialni urad tudi letos izvesti. Lanska pomožna akcija mestne občine je, kakor znano, razmerno še kar dobro uspela. Odsek se je posvetoval, na kakšen način bi podporno akcijo še energičnejše izvedli, da bi imela letos že večji uspeh, kakor lani. Treba bo odločno apelirati na javnost, naj na zimo priskoči v znatni meri na pomoč najbolj revnim, zlasti stradajoči mladini. Tudi mestna občina bo morala letos seči po svojih izrednih sredstvih ter podpreti pomožno akcijo iz svojih rezerv. Glavni delež pa bo moralo imeti pri tej akciji socialno čuvstvovanje in usmiljenje vsakega posameznika.

Kaj bo danes?

Drama: Zaprta.

Opera: »Hlapec Jernej in njegova pravica.« — Premijera. Slavnostna predstava v proslavo 40 letnice otvoritve operniega gledališča. Izven.

Salezijanski mladinski dom: Predavanje misijonarja Kereca o notranjem položaju na Kitajskem. Nato film: »Boj za Mandžurijo.« Ob 8.

Nočno službo imata lekarni: mr. Sušnik, Marijin trg 5, in mr. Kuralt, Gosposvetska cesta.

Krasne in divne so cvetne girlande in lepe so rože v vrtičku. Še lepše pri Slamiču onkraj verande je v kmetsko-gorenjskem kotičku.

⊙ **Poslovitev dr. Rogine.** Upokojeni predsednik višjega deželnega sodišča v Ljubljani dr. Anton Rogina se je včeraj poslovil od vseh apelacijskih sodnikov. V zborni dvorani je bila slavnostna seja pod predsedstvom novega predsednika g. Ivana Vrančiča. Seji so prisostvovali vsi sodniki in šef drž. tožilstva dr. Mirko Grasselli. G. predsednik Ivan Vrančič je otvoril sejo. V izbranih besedah je očrtal delovanje in zasluge odhajajočega dr. Rogine za sodstvo in njega organizacijo v Sloveniji. Dr. Anton Rogina se je iskreno zahvalil in poudarjal, da je bil vedno srečen v sredi med sodniki in svojimi sodelavci, ker je med njimi vedno vladala kolegijalnost in harmonija.

⊙ **Iz kronike ljubljanskih župnij.** Zanimiva je kronika o porokah, ki so bile sklenjene avgusta v ljubljanskih župnijah. Bilo je poročenih 52 parov, in sicer: v stolni cerkvi sv. Nikolaja 2, v cerkvi Marijinega Oznanenja 19, pri Sv. Petru 15 (julija 12), pri Sv. Jakobu 8 in v Trnovem 8. Pri očetih frančiškanih v Šiški 8 in na Viču 2.

⊙ **Umrla** je zvesta članica kongregacije učiteljic pri Sv. Jožefu, strok. učiteljica gdč. Marija Deržajeva. Pogrebni sprevod gre iz mrtvašnice v hiralnici na Vidovdanski cesti v četrtek 29. sept. ob dveh popoldne. Predstojništvo kongregacije vabi vse članice, da se udeleže pogreba in da molijo za pokoj njene duše.

⊙ **Gledališki list.** Za otvoritveno operno predstavo »Hlapec Jernej«, izide povečana številka Gledališkega lista, ki bo prinesla razno interesantno gradivo, nanašajoče se na premijero pa tudi na našo 40-letno udejstvovanje v opernem poslopju prejšnjega Deželnega gledališča. Priobčene bodo tudi slike raznih oseb, ki so v ozki zvezi z delom v našem gledališču. Ta številka obsega 20 strani in stane 3 Din. Dobi se pri blagajni in pri biljeterjih.

⊙ **Pumparce, obleke, trencheoat najceneje A. Presker, Sv. Petra cesta 14.**

⊙ **Gob ni.** Poročali smo, da je to jesen na trgu prav malo gob. Včeraj pa jih na trgu skoraj ni bilo nič. Pravijo, da jih tudi po gozdovih ni nikjer, celo po takih krajih, kjer so dosedaj vedno rastle vsako jesen in vsako pomlad. Strokovnjaki si ta redki pojav razlagajo s tem, da je suša tudi gobe vzela. Dolga in neusmiljena suša je namreč preveč posušila trose gob, ki sedaj niso mogli vzkliti. Morda bodo letos zrastle gobe po dežju kvečjemu na severnih straneh pobočij. Na vsak način pa bo letos malo gob — in drage bodo.

⊙ **Osrednje društvo nižjih p. t. uslužbencev, krajevna skupina Ljubljana, se cenj. občinstvu iskreno zahvaljuje za naklonjenost ob priliki tombole. Posebno se zahvaljuje našemu trgovstvu za krasne dobitke. Hvala tudi uradnim organom, ter sploh vsem, ki so s svojo naklonjenostjo pripomogli, da je prireditev lepo uspela. — Odbor.**

⊙ **Tečaj za Esperanto** bo otvoril Klub esperantistov v Ljubljani v torek dne 4. oktobra ob 19.30 v šentjakobski šoli. Učnina 20 Din, za dijake 10 Din mesečno. Priglase sprejema vodstvo kluba v šoli navedenega dne.

⊙ **Gospodinjska šola »Mladika«.** Vpisovanje se vrši 29. in 30. septembra od 9 do 12 v poslopju »Mladike«. Pouk prične 1. oktobra ob 8.

⊙ **Hodnik v Prešernovi ulici** na desni strani so pričeli včeraj s kompresorji razkopavati. Kakor smo poročali, bo mestna elektrarna pod tem hodnikom položila kabel za tok v nova poslopja Pokojninskega zavoda. Cestišče Prešernove ulice same je namreč že dosedaj preveč polno vseh mogočih napeljav, kablov in raznih cevi, tako da je bilo treba razkopati ta hodnik. Lastniki trgovin ob tem hodniku pa malo s kislimi obrazi gledajo v jarek, ki nastaja pred njihovimi trgovinami.

⊙ **Čudno zlato.** Neka delavka je prijavila policiji, da ji je neki 20-letni fant ponujal na trgu razne predmete, češ, da so zlati: »Mamica, kupite to rinko, iz čistega zlata je, za tri kovače vam jo pa dam. Ali pa to uro, ali pa to verižico? Za smešne denarje. No, koliko pa daste?« Ženska pa se je spomnila, da je njena prijateljica tudi pred kratkim kupila tak »zlat« prstan, ki pa je hitro počrnel. Zato tudi ni hotela nič kupiti. Ti okraski, ki jih ponuja omenjeni fant, so najbrže iz najbolj priproste medenine ali pa iz podobne kovine, zlata pa še povohali niso. Goljufivega fanta išče policija in upa, da ga bo kmalu imela v svojih rokah.

⊙ Prvovrstna postrežba, znižane cene v česalnem salonu **E. & H. Fettich-Frankheim.**

⊙ **Trgovina Ign. Žargi** Sv. Petra cesta št. 3 se je **preselila** v lastno hišo na **Sv. Petra cesti 11**, ter se priporoča cenj. odjemalcem za nadaljno naklonjenost.

Maribor

□ **Slomškov prosvetni teden** priredi v dneh od 2. do 9. oktobra tukajšnja Katoliška mladina. Vsak večer bo ob pol 8 poučno predavanje, ki ga bodo imeli znani mariborski prosvetni delavci. Vsak večer so na sporedu tudi deklamacije in godbene točke. Vstopnine ne bo nobene, pač pa se bodo s hvaležnostjo sprejemali prostovoljni prispevki. Teden se prične v nedeljo ob 5 z akademijo, ki se vrši v povečanem in prenovljenem Omladinskem domu. Razen deklamacij in slavnostnega govora je na sporedu tudi šaloigra »Nagrada« in spevoigra »Srce in denar«.

□ **Mariborčan bo pel novo mašo.** V nedeljo ob pol 10 poje v tukajšnji baziliki Matere Milosti prvo sveto mašo Ferdinand Kolednik, rojen Mariborčan. Pri slovesni sveti maši sodeluje na koru godba Kat. mladine. Novomašnik je sin pok. sprevodnika Blaža Kolednika in še živeče matere Cecilije roj. Zupanc. Dovršil je svoje bogoslovne študije v Splitu, kjer je bil posvečen v nedeljo 25. t. m.

□ **Občina tožena za pol milijona.** K včerajšnji notici pod tem naslovom smo prejeli pojasnilo, da tožitelja veterinarskega nadsvetnika Hugona Hinterlechnerja ni zastopal dr. Ferjančič, dvorni svetnik v p. iz Ljubljane kot odvetnik, nego le kot koncipijent odvetnika dr. Brenceta Ludovika v Ljubljani.

□ **V zakonski pristan...** V Mariboru so se poročili v zadnjem času: Franc Ferk, sobni slikar, in Amalija Kristan; Henrik Vočašek, poslovodja, in Marjeta Sojč; Franc Heinrich, pekovski pomočnik, in Matilda Perger, tov. delavka; Franc Čerič, pomožni delavec drž. žel., in Marija Krajnc, tov. delavka; Jernej Rumež, pekovski pomočnik, in Marija Čelofiga, Pobrežje; Franc Kramaršič, trgovski pomočnik, in Alojzija Dežman, zasebnica; Jožef Plha, tkalec, in Erna Lah, zasebnica; Karol Trafenik, najemnik častniškega doma, in Angela Kolman, posestnikova hčerka. Novoporočencem obilo sreče!

□ **Smrt kosi.** V Košakih je umrla v visoki starosti 72 let zasebnica Jožefa Šef. Pogreb blage pokojnice bo danes popoldne ob pol 5 iz mrtvašnice mestnega pokopališča na Pobrežju. — V splošni bolnišnici je ugrabila smrt pošlnega uradnika Franca Dolinška. Pokopan bo jutri ob 5 popoldne iz mrtvašnice mestnega pokopališča na Pobrežju. Svetila pokojnima večna luč, žalujočim naše iskreno sožalje.

□ **Nova izletna in razgledna točka se odpira.** V neposredni okolici Maribora se odpira nova razgledna točka, ki obeta postati prav tako priljubljena, kakor je danes Sv. Urban, Nad Sv Petrom niže Maribora se dviga hrib Hum, s katerega se odpira očem prelep razgled tja do Gradca in ogrskih nižin. Vidijo se s Huma štiri mesta: Maribor, Ptuj, Gradec in Slovenska Bistrica, poleg tega pa 26 večjih naselij in trgov. Na vrh Huma nameravajo speljati cesto, za katero je banovinska uprava že določila 118.000 Din kot podporo. Na najvišji točki bodo zgradili podjetni Humljani razgledni stolp, ki bo odprl razgledu še širje obzorje. Cesta se bo zgradila prihodnje leto.

□ **Požar na Jelovcu.** V torek zvečer je izbruhnil na Jelovcu št. 36 požar na stanovanjskem poslopju posestnika Ivana Kodriča. Na mesto požara so hiteli mariborski gasilci, zaradi hribovitega terena pa niso mogli do gorečega objekta z avtomobilom. Primanjkovalo pa je tudi vode, tako da so se morali ljudje omejiti le na obrambo ostalih poslopij, dočim je hiša pogorela do tal. Škoda je znatna, zavarovalnina pa nizka.

□ **Gostilničarska nadaljevalna šola v Mariboru.** Vpisovanje v vse tri razrede se vrši v soboto, dne 1. oktobra in v nedeljo, dne 2. oktobra, obakrat od 10—12 v šoli, Zrinjskega trg št. 1-I, vrata št. 31. Ponavljalni izpiti se bodo vršili dne 3. in 4. oktobra, redni pouk pa prične v sredo, dne 5. oktobra ob 17.

□ **Pri Kmetijski eksportni zadrugi prizadeti.** Upravitelj konkurzne mase Kmetijske eksportne zadruge r. z. z o. z. v Mariboru dr. Makso Šnuderl nas naproša za sledečo objavo: Ker je bila pritožba bivših članov uprave Krištofiča, Žunkoviča in Kende zoper otvoritev konkurza zavrnjena, se opozarjajo vsi, ki hočejo doseči kako plačilo, da prijavijo terjatve do 30. t. m. okrožnemu sodišču v Mariboru. Neprijavljene terjatve ne bodo pri razdelitvi upoštevane. Ugotovitveni narok se ne bo vršil 6. oktobra, ampak 24. oktobra 1932 ob pol 10 v sobi 84 okrožnega sodišča v Mariboru. — Dr. Makso Šnuderl, odvetnik v Mariboru.

□ **Pričetek glasbenih predstav** v mariborskem gledališču bo v drugi polovici oktobra. Kot prva stvar se uprizori Leharjeva opereta »Friderika«, ki je že naštudirana. Sledila bo opereta »Bocaccio«. Obeta se nam letos tudi živalnejša operna sezona. V operah bo nastopal kot gost tudi znani operni pevec g. Peter Burja.

Atelje **Sušnik**
obleke po meri za gospode
Miklošičeva 14/I.

□ **Prvi dve letošnji premijeri** bosta to soboto in nedeljo. V soboto se uprizori kot otvoritvena predstava Cankarjeva komedija »Za narodov blagor« v režiji J. Kovača. Sodeluje ves dramski ansambl, scenerijo pa je po režiserjevem navodilu naslikal Ussar. — V nedeljo 2. oktobra bo premijera Goldonijeve komedije »Zvedave žene«. Režira J. Kovič, sodelujejo razen njega Zakrajškova, Kraljeva, Starčeva, Savinova in P. Kovič, Nekrst, Furija, Tovornik, Gorinšek, Grom, Harastovič in Blaž. Cene od 2 do 35 Din.

□ **Cene sadja padajo.** Včerajšnji mali trg je bil izvrstno založen s sadjem, dočim je bilo ostalih pridelkov manj. Veliko je bilo tudi perutnine. Cene sadju so zopet nazadovale. Grozdje se je dobivalo že po 2 Din za kg, slive 1—1.50 Din, jabolka 1.50 do 2 Din, breskve 2—5, hruške 1.50—5. Ostalo blago je obdržalo običajne cene. Na trgu za živinsko krmo je bilo naprodaj 6 voz sena po 90—100 Din in dva voza slame po 60—65 Din.

□ **Zopet nova tekstilna tovarna.** Maribor dobi v kratkem zopet novo tekstilno podjetje, in sicer tovarno za svilo. Tovarna se bo naselila v Melju v Gubčevi ulici. Pri podjetju je udeležen izključno domač mariborski kapital. Podjetje se bo imenovalo »Jugosvila«.

□ **Na Taboru raste nova stavba.** Temelje starodavnega Tabora na desnem bregu Drave zopet razkopavajo. Poleg Beraničeve hiše bo zgradil novo trinadstropno stanovanjsko poslopje elektrotehnik Rečnik. Z zgradbo se prične v najkrajšem času ter bo še letos pod streho. Z novim poslopjem bo desni dravski breg zopet mnogo pridobil.

□ **Drzen vlom v Studencih.** V dr. Krekovi ulici so obiskali drzni vlomilci gostilno Ludvika Špureja. Vlomili so v gostilniške prostore na ta način, da so z drogom odpahnili vrata v dvorano. Skozi notranje okno so se nato splazili iz dvorane v točilnico. Vlom so izvršili med 3 in 4 zjutraj, ko je bilo v hiši vse v globokem snu, tako da so imeli za svoje delo dovolj varnosti in časa. Iz točilnice so se podali tudi v kuhinjo ter pobrali tam shranjene namizne prte, aluminijasto posodo, krožnike in nekaj obleke. Ker so bili lačni, so si privoščili tudi v izobilju dobrot, ki so jih našli v jedilni shrambi. Iz gostilniške sobe so pa odnesli 40 gramofonskih plošč. Rokovnjači so nato izginili povsem brez sledu, kakor kafra. Morali pa so biti z razmerami v gostilni dobro znani ter so očividno iz domačega revirja.

Celje

Osebna vest. K sreskemu načelstvu v Celju je bil premeščen iz Kočevja sreski veterinarski referent gosp. M. Sribar, ki je že nastopil svoje mesto.

Iz odvetniških krogov. Odvetniški koncipijent pri dr. Ogrizku dr. Čampa Lojze je zapustil Celje in se preselil v Ljubljano, kjer je vstopil v odvetniško pisarno dr. Benkoviča. V odvetniško pisarno dr. Ogrizka pa je vstopil odvetniški koncipijent g. Franc Špendel.

Čez 3000 otrok na celjskih šolah. Celje kot tretje največje mesto Dravske banovine se lahko ponaša tudi z velikim številom šolske mladine. Gimnazijo obiskuje 761 dijakov, na vseh treh meščanskih šolah (drž. deška in dekliška ter šolske sestre) je 617 dijakov(-inj), dalje imamo v Celju 4 ljudske šole (mestno deško in dekliško, deško okoliško in dekliško šolskih sester), kjer obiskuje pouk 1752 učenca(-ki), v Celju sta tudi dve strokovni šoli in sicer trgovska, na katero se je letos vpisalo 74 dijakov(-inj) in rudarsko šolo, ki ima 44 gojencev. Poleg tega imamo v Celju tudi otroški vrtec pri šolskih sestrah, kjer se uči prvih modrosti 48 »slušateljev« ozir. »slušateljic«. Tako da obiskuje vse celjske šole 3296 otrok. Poleg navedenih šol je v Celju še trgovska nadaljevalna šola, šola glasbene Matice, orglarska šola ter vse polno različnih jezikovnih tečajev. Največji naval je na tukajšnjo gimnazijo, kjer se posebno občuti pomanjkanje učnih moči. Veliko število dijakov se vozi v celjske šole iz bližnjih krajev.

Organizacija praktičnih elektro- in strojnih tehnikov v Ljubljani priredi dne 2. oktobra t. l. v Celju zborovanje svojega članstva o priliki petletnice obstoja in združitve organizacije absolventov elektro- in strojne delovodske šole. Slavnostni občni zbor se bo vršil ob 11 dopoldne v prostorih hotela »Evrope«.

Gasilno društvo iz Babnega vprizori v nedeljo, dne 2. oktobra t. l. ob 4 popoldne v dvorani Ljudske posojilnice v Celju burko v treh dejanjih »Trojčki«. Ker je čisti dobiček namenjen za kritje stroškov na novo nabavljenega gasilnega orodja, zato vabimo občinstvo k obilni udeležbi, da na ta način pokažemo, da znamo prav ceniti njihovo požrtvovalno delo za bližnjega.

Higijena na celjskem trgu. V našem ljubem mestu pač morajo gospodinje in kuharice zgodaj na noge, ako hočejo dobiti čista in nedotaknjena živila na trgu. Tista, ki se je zamudila zaradi raznih domačih opravkov in pride na trg po 8, dobi živila že vsa premečkana. Kupovalka sledi kupovalki in pretiplje vsako salato do srca, nato jo pa mirno vrne prodajalki. V zaboj z grozdjem se pogrezne kar več rok na enkrat, grozd se nato v roki dodobra pregelda, nekaj zrn se poskusi, nato pa z grozdom mirno nazaj v zaboj. Enako se godi breskvam, slivam itd. Uboga kmetica pa stoji vsa obupana zraven in si ne ve pomagati. Ker bi rada prodala blago, si ne upa karati kupovalk. Te grde razvade sedaj, ko je toliko blaga naprodaj, ne bi bilo treba. Na mestu bi bilo pač malo več strogosti s strani nadzornih organov.

Zopetna tatvina kolesa. V torek okrog 6 zvečer se je mudil v trgovini g. Jakšeta g. Jože Podpečan, uslužbenec pri Vehovarju. Svoje kolo je pustil v veži hiše, v kateri se nahaja omenjena trgovina. Niti dve minuti ni porabil za razgovor s trgovcem, a je ta kratek čas že izrabil neznan prijatelj koles in s Podpečanovim kolesom urno ušel neznano kam. Kolo je še v precej dobrem stanju in je vredno okrog 800 Din.

V celjski javni bolnišnici sta umrla: 27. t. m. Turk Ivan, 58 let stari dninar pri raznih posestnikih, z Gomilskega 48. 28 . t. m. Neža Sadar, 27 letna žena rudarja od Sv. Krištofa nad Laškim. Bog jima daj večni mir!

Kulturni obzornik

Dr. MAGAJNA BOGOMIR BRATJE IN SESTRE

Novele in črtice. — Mohorjeva knjižnica 51. — Založila družba sv. Mohorja v Celju, 1932.

Zbirka novel in črtic »Bratje in sestre« je za »Primorskimi novelami« in romanom iz zagrebškega dijaškega življenja »Gornje mesto« (oboje v isti knjižnici Mohorjeve družbe) tretja Magajnova knjiga. — Med našimi mladimi pisatelji je Magajna eden najbolj plodovitih, če ne najbolj plodovit. Piše z neverjetno lahkoto v tem času, ko je pisatelju tako težko najti sploh kakšnih tal za delo. Magajna si je ustvaril svoj svet, v katerem se počuti kakor riba v vodi. Ničesar mu ni mar. Ne da bi živa in težka vprašanja našega časa ne bila prodrla do Magajne — nasprotno, če samo snovno gledaš njegove novele, zapaziš, da odsevajo v njih skoraj brez izjeme vsa težka vprašanja naše dobe in še zlasti naše domovinice. Najprej seveda bridkost našega Primorja, ki nudi Magajni skoraj največ snovi, potem socialna bednost našega časa, ki jo Magajna neprestano vnaša v svoje delo, prepletanje hrvatskega in srbskega in italijanskega elementa z našim slovenskim, celo vprašanje ruske emigracije pri nas se ga je doteknilo in nešteto drugih stvari, ki tvorijo aktualnost našega sodobnega življenja. Vendar — Magajna nudi v svojih spisih samo odsev teh vprašanj, služijo mu za okvir ali tudi samo za melanholični okras v svetu, ki si ga je stvoril.

Dobro, pisateljeva naloga ni, da bi reševal zagonetke in probleme časa; dovolj je, da jih prikaže. A Magajna — narobe; ne prikazuje zagonetk in problemov našega časa, marveč jih samo po imenu in po obleki uvršča v red svojih prividov sveta in življenja, zakaj on si je ustvaril, kakor že ves čas ponavljam, svoj svet in svoje življenje. Gibalo in duša tega sveta je erotizem, s katerim se naš avtor omamlja. Nobena stvar ne obstoji drugače kakor kot izraz erotizma, s katerim je sleherna beseda, sleherna podoba, sleherni človek, sleherni dogodek — nebo in zemlja, vse vidno in vse nevidno, — prepojeno. Takšen je svet Magajne in on v njem neodvisno gospodari, po svoji simpatiji deli solnce in nesorazmerno pičlo senco (zakaj etos tega erotizma je nekakšna slepa in vse objemajoča dobrota, ki zmerom najde sebe vrednih in dostojnih predmetov, da bi se čez nje razlila). Ljudje so mu bratje in sestre in plemenitost je njih osnovna lastnost; poljubljajo in objemajo se vsevprek, dekleta so vsa lepa, fantje vsi po svoje simpatični, a najbolj simpatičen je pač vsem a samemu sebi ljubi pripovedovavec, kateremu nikakor ne moreš zameriti njegove širokogrudnosti, pri čemer seveda moraš najprej občudovati prav njegove široke grudi, potem šele vse drugo, kar na njih najde zavetje. V skladu s tem pravljičnim svetom, v katerem je najbolj črna beda in najbolj bridka žalost ožarjena z neizčrpnim reflektorjem dobrote omame in ljubezni, še sama smrt nekaj prekrasnega, je tudi Magajnova dikcija. Patos. Mestoma učinkovit in plemenit, maziljen patos; krasnoslovje z omamnimi besedami, četudi penasto in v ponavljanjih se gubeče; verna rezonanca zgoraj opisanim čuvstvom v besedah in stavkih. Magajna je srečen v svoji omami erotizma, samo eno je škoda: prepričevalen ni. Sam sebe je omamil tako, da bi mu skoraj zavidal, čitatelja le redkokdaj omami.

Eno samo resnično odliko ima njegovo delo, in ta je, ki ga dela vrednega tiste simpatije, s katero objema ves svet in samega sebe: iskrenost. Kakor je v primeri z resničnostjo Magajnov svet samo pena in prevara, tako je Magajnov svet v primeri z Magajno resničen in iskren. Da se ni premaknil niti za ped s tistega koščka trdnih tal, ki si da je že od vsega početka osvojil — kaj mari, če tudi samo v oblakih! — je pa tragično za Magajno kot pisatelja. Tja, odkoder mu je imel izvor prvi stavek, ki ga je napisal, se steka še danes po kratkem kroženju potoček njegovega življenjskega impulza. Kljub izredni pestrosti motivov, kljub izdatnemu številu imed ljudi, nam je v resnici dal Magajna en sam motiv: erotizem, enega samega človeka: sebe. Ni opisal ničesar konkretnega, kljub neštetim, do najmanjše podrobnosti pripovedovanim prizorom, ni dal, razen sebe, enega človeka, ki bi imel svoje lastno lice.

Po treh knjigah, ki jih je Magajna do danes izdal, je bila ta označba njegovega književnega dela potrebna. Morda je nekoliko površna in zlasti še nepodprta s konkretnimi dokazi. Zato bi bilo želeti, da bi nam kdo skušal izčrpneje prikazati tega nenavadnega viteza ljubezni in lepote, tega simpatičnega, a neutajljivo donkihotskega trubadurja, ki nam neprestano ponavlja: ljubimo se, ljubimo se! in si ustvarja, da se ljubimo; ki kliče: bodimo dobri, bodimo dobri! in v najbolj nemogočih barvah slika našo dobroto, ki je ni nikjer.

s. š.

*

* **»Lepa Vida«** št. 2. — Nič kaj lepo izdanje! Žurnalistični stolpec na vsaki strani naj bi bil originalna domislica, pa je le pokazal, da so tu na delu ambicije, ki ne vedo, kakšen obraz naj dado ubogi »lepi« Vidi, ki straši na naslovnem listu. V ostalem pa menimo, da s kakšno redko izjemo sodi vse, kar prinaša »Lepa Vida«, v podlistek dnevnega časopisa. Kar pa je boljšega gradiva, bi bilo bolje spravljeno v eni ali drugi naši reviji; saj se naše revije nič kaj ne pritožujejo radi preobilice dobrega gradiva. Velja zabeležiti: med najslabše lastnosti Slovencev moramo šteti njih strast za ustanavljanje novih listov, ki jih ne rodi obča potreba, marveč potreba nekaterih književnikov itd., ki se ravnajo po geslu, da je bolje biti prvi na vasi nego drugi v Rimu...

Št. Ilj v Slov. goricah

V petek, dne 23. septembra t. l. je obhajala gospa Terezija Vračko, nadučiteljeva vdova, 75 letnico svojega rojstva. Gospa je še čila in vedra, da bi ji niti ne prisodil 60 let. Vsak dan jo vidiš v domači cerkvi pri sv. maši in sv. obhajilu. Noč in dan moli za svoje otroke. In Bog jo tudi očitno uslišuje. Ima lahko veselje s svojimi otroci. Eden je ugleden duhovnik, drugi profesor v Celju, dva zta odlična, daleč znana trgovca, edina hčerka pa ima za moža znanega narodnjaka in hišnega posestnika, učitelja v pok. gosp. Šerono v Ptuju. Dobri mamici, ki razdeli vse, kar ima, siromakom, tudi mi iz srca čestitamo. Še na mnoga leta!

Dnevna kronika

Našim najstarejšim naročnikom!

Gotovo je med našimi naročniki še nekaj takih, ki so naročeni na »Slovenca« že, odkar izhaja. Vse te, kakor tudi tiste naročnike, v katerih družino prihaja »Slovenec« že od svojega začetka, lepo prosimo, da nam pošljejo svoje naslove vsaj do prihodnje nedelje. UREDNIŠTVO.

Koledar

Četrtek, 29. septembra: Mihael, nadangel; Evtihij, mučenec iz Trakije.

Novi grobovi

✝ V **Novem mestu** je v torek umrl g. Ivan Škerlj, višji sodni svetnik v pokoju. Pogreb bo danes ob pol 4 popoldne iz Kandije na pokopališče v Šmihelu. Blag mu spomin! Žalujočim naše iskreno sožalje!

✝ V **Krškem** je včeraj zjutraj po kratki bolezni nepričakovano na hitro umrl g. Milan Mencinger. Pokojni — sin znanega pisatelja Mencingerja, brat vladnega svetnika g. Antona in stavbnega ing. g. Leona ter advokata g. Janeza — je bil rojen 15. septembra 1872 v Kranju ter nazadnje kot profesor upokojen v Kočevju. Kot tak je kazal, živeč na domu svojega pokojnega očeta, prav do zadnjega veliko zanimanje za grške in latinske klasike, pa tudi njih Sovretove slovenske prevode. Zelo rad je prebiral zadnja leta tudi sv. pismo v grškem originalu, oziroma prevodu. Bog bodi milostljiv njegovi duši! Preostalim naše sožalje!

✝ V **Češnjicah pri Moravčah** je predvčerajšnem umrl posestnik g. Franc Kos, oče akad. kiparja g. Tineta Kosa. Star je bil 83 let. Naj počiva v miru! Preostalim naše sožalje!

Osebne vesti

= **Imenovanje v prometni službi.** Z rešenjem ministra za promet je bil imenovan za oblastnega upravnika humanitarnih fondov pri direkciji drž. železnic v Ljubljani svetnik direkcije, Julij Bučar.

Zadrege ob nenadnem obisku ni več!

Kličite telefon 28-63, ali pošljite služkinjo takoj Vam dostavimo zendviče, hors d'oeuvre slaščice, vino in likerje. Na razpolago smo z nasveti za aranžman za čajanke, godovanje, domače zabave itd.

Automatični buffet RIO, Šelenburgova ulica 4

Ostale vesti

— **Zadnja pot duh. svet. in župnika Janeza Grobelška.** Z Gomilskega v Savinjski dolini nam pišejo: Danes 27. sept. se je vršil pogreb obče priljubljenega domačega župnika. Vsa župnija se je istega udeležila, gasilno društvo mu je dalo častno spremstvo ter je vzdrževalo red. 41 duh. sobratov je spremilo dragega sobrata v cerkev, kjer je imel g. kanonik in ravnatelj bogoslovja dr. Fr. Cukala, domačin, poslovilni govor, poln prisrčnosti, spremljan od glasnega ihtenja vernikov. Sv. mašo zadušnico je opravil ožji prijatelj pokojnika vseuč. prof. dr. Fr. Lukman, sprevod od cerkve na pokopališče je vodil domači dekan g. K. Presker. Dva pevska zbora sta zapela žalostinke, en šolar se je ob grobu ganljivo poslovil od pokojnega kateheta. — V grob je legel mož, poln dobrote in ljubezni, gotovo ni imel nobenega sovražnika. Bog ljubezni mu bodi bogat plačnik, njegovim sorodnikom iskreno sožalje.

— **Izpremeba v sokolstvu.** AA. Z odlokom ministra za telesno vzgojo naroda je sprejeta ostavka načelnika Sokola kraljevine Jugoslavije Ivana Bajžlja, učitelja telovadbe v Ljubljani. Z istim odlokom je postavljen za načelnika Sokola kraljevine Jugoslavije ravnatelj Delniške tiskarne v Ljubljani Miroslav Ambrožič, dosedanji tretji namestnik načelnika Sokola kraljevine Jugoslavije, za tretjega namestnika pa je imenovan Josip Jeras, učitelj telovadbe na učiteljišču v Ljubljani.

— **Akademski poklici — v drugi izdaji.** Te dni je izšla dr. Sušnikova knjiga »Akademski poklici« v drugi izdaji. Ko se je letos ob koncu šolskega leta pojavila na knjižnem trgu, je takoj vzbudila po svoji tehtnosti, aktualnosti, lepi opremi in nizki ceni splošno zanimanje. Kupovali je niso z veseljem le dijaki, katerim je v prvi vrsti namenjena, ampak tudi starši, vzgojitelji in izobraženci sploh, saj je po svoji smotreni sestavi in vsestranskem gradivu vsakemu imela povedati kaj koristnega. Nič čudnega, da je v par mesecih pošla. Splošna sodba o njej je bila nadvse pohvalna in kritike, kolikor jih je že izšlo, so vse zelo priznalne. Pozna se tudi sicer njen odmev v javnosti, ne le pri nas, temveč tudi pri Hrvatih in Srbih, ki še niso imeli podobnega dela. — Nova izdaja, ki je bila spričo vrednosti knjige in njene praktičnosti vsekakor potrebna, prinaša ob koncu nekaj dopolnitev glede na nekatere nove zakonske določbe in druge izpremembe, ki so se v tem času izvršile. Osnove knjige ni bilo treba spreminjati, saj je tako premišljeno in temeljito sestavljena, da bo ohranila trajno vrednost. — Cena knjigi s ca. 400 stranmi je kljub dopolnitvam ostala do nadaljnjega ista: v platno vezana, umetniško opremljena stane še vedno le 40 Din (po pošti 5 Din več). Naroča se pri Slov. kat. akad. starešinstvu v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7. Opozarjamo nanjo posebno abiturijente, ki dobe v njej vsestranska navodila za izbiro poti skozi življenje.

— **Skrivnosten požigalec na Vrhpolju pri Kamniku.** Nedavno smo poročali o požaru, ki je uničil kozolec-dvojnik g. Ferdinandu Novaku. Požigalec je isto noč, preden je zažgal, pokvaril prej tudi vodnjak s tem, da je vrgel v cevi vodnjaka dva predmeta, s katerima je onemogočil delovanje ventila in s tem dobavo vode. Ko je požar izbruhnil, so ljudje razumljivo vsi planili k vodnjaku, da obvarujejo pred požarom sosednje objekte. Kar naenkrat je vodnjak popolnoma odpovedal. Vse je sodilo, da je zmanjkalo vode. Šele naslednji dan se je ugotovilo, kaj je bil vzrok, da je vodnjak odpovedal. Tako je požigalec popolnoma preračunjeno delal, da bi napravil čim več škode. Le izredno ugodnemu vetru, ki je ogromne plamene odnašal v nasprotno stran od Škofičeve in Novakove hiše in gospodarskih poslopij, je pripisati, da niso postale žrtve požara. V slučaju, da bi se vnela imenovana poslopja, bi bila v veliki nevarnosti vsa vas Nevlje, ki šteje čez 30 hiš s še enkrat toliko gospodarskimi poslopji. Ljudje so pred novimi požari v tolikem strahu, da poleg redne nočne straže, ki je odrejena od županstva, vse noči še sami stražijo, da bi bili v slučaju požara čimprej na mestu. Želeti je, da bi brezvesten zločinski požigalec prišel čimprej v roke pravici.

Preklic!

Podpisana Helena Lotrič, posestnica v Dražgošah na Pečeh št. 53, preklicuje svojo obdolžitev, ki jo je izrekla meseca avgusta t. l. na naslov Rozalije Berce, posestnice v Dražgošah, da ji je vzela njeno uro, in se ji zahvaljuje, da je odstopila od kazenskega postopanja. Lotrič Helena.

Lutz peči edino v Šiški

— **Zagrebški Slovenci.** Zadnje dni meseca septembra je obletnica smrti Ivo Severja, slovenskega kritika in pisatelja. Poznan je po svojih literarnih delih, po organiziranih kulturnih prireditvah v celi Sloveniji; njegovo plemenito srce, ljubezen do domovine in do bližnjega pa vedo posebno ceniti njegovi zagrebški prijatelji in znanci. Njemu v spomin so sklenili slovenski pevci zapeti 30. t. m. ob pol 3 popoldne na njegovem grobu nekaj žalostink, da se na ta način oddolže zasluženemu Slovencu. Vabljeni so da pridejo vsi, ki so ga poznali in tudi ljubitelji slovenske pesmi. Zbirališče ob 16.15 pred novo kapelico na pokopališču. Slovesna zadušnica pa bo v ponedeljek 3 t. m. ob pol 7 zjutraj v cerkvici sv. Roka.

Kaj je novega v Ljubljani?

Domači proizvodi sukna za moška oblačila, volne in volnenih odej, ki si jih lahko nabavite po tovarniških najnižjih cenah v naši detajlni prodajalni

TEOKAROVIĆ - Gradišče 4

Neobvezno si oglejte zalogo, da se prepričate o kvalitetah, ki dosegajo najboljše inozemske izdelke, če so tudi do 50% cenejše od slednjih.

— **Na progi Ljubljana—Vodice—Cerklje—Kranj** in obratno se spremeni s 1. oktobrom dosedanji vozni red v toliko, da je ob nedeljah in praznikih odhod **iz Kranja** namesto ob 9.30 ob devetih, popoldne namesto ob 15.35 ob 15.45; **iz Ljubljane** pa namesto ob 17.30 ob 17.45. Ves ostali dosedanji vozni red ostane neizpremenjen.

— **V Službenem listu** kraljevske banske uprave dravske banovine št. 77 od 28. t. m. je objavljeno »Pojasnilo k tarifni postavki 47. zakona o taksah in k členu 56. zakona o zadrugah državnih uslužbencev«, dalje »Odpoved trgovinske in plovitvene pogodbe po Nemčiji«, »Odredba o imenovanju komisij za pregled in razredbo sadja« in »Objave banske uprave o pobiranju občinskih trošarin v letu 1932«.

— **Pri revmi v glavi, ledjih in plečih, živčnih boleznih, bolečinah v boku, trganju v križu se z velikim pridom uporablja naravna »Franz-Josef« grenčica za dnevno čiščenje prebavnega kanala. Vseučiliške klinike dokazujejo, da je »Franz-Josef« voda, posebno v srednji in starejši življenjski dobi, izborno čistilo za želodec in čreva. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.**

V Ljubljano vsak hiti,
da tam napase si oči,
Da pa telo si okrepča,
ga v „Daj-Dam" prva pot pelja!

— **Povratek v domovino iz Argentine.** V zadnjem času vlagajo razne stranke, ki nimajo sredstev za pot iz Argentine v domovino, same ali po svojcih v domovini prošnje na različna ministrstva in celo na dvorno pisarno Nj. Vel. kralja, da bi se jim omogočil povratek in naj bi domače oblasti plačale prevozne stroške. — Kraljevo poslaništvo v Buenos Airesu opozarja vse prizadete, da je edini možni način, če hoče kdo spraviti svojega rojaka iz Argentine nazaj v domovino, ta, da mu kupi vozni listek in ga pošlje v Buenos Aires. Prevozne karte za pot iz Argentine (od Buenos Airesa do potnikovega bivališča) se morejo kupiti pri glavnih zastopstvih, (ki imajo svoj sedež v Zagrebu) sledečih konces. parobrodnih društev: »Chargeurs Reunis«, »Cosulich Line«, »Kr. Holandski Lloyd«, »Italia«, »Norddeutscher Lloyd«, »Royal Mail Line«, »Societe Generale des Transports Maritimes«.

Kuriva 33%, jeze 100% Ti prištedi Lutzovka!

— **Zveza živinorejskih društev za svetlolisasto govedo s sedežem v Beltincih razpisuje** mesto **molznega nadziratelja. Plača po dogovoru.** Reflektanti, absolventi kmetijskih šol zlasti oni, ki so že delovali pri rodovniških organizacijah, naj pošljejo svoje prošnje na gori imenovano zvezo z ostalimi osebnimi podatki do 10. oktobra 1932.

— **Obsojena detomorilka.** Sodnik-poedinec ljubljanskega deželnega sodišča je včeraj obsodil 43-letno posestnikovo ženo M. F. z Moravške gore pri Moravčah na 1 mesec zapora, pogojno za 1 leto. Prvotno je bila F. obsojena na 2 meseca, toda brezpogojno. Pritožila se je na višje deželno sodišče, ki je prvo sodbo razveljavil. Njen slučaj odkriva vso družinsko tragedijo. Njen mož je že 2 leti v Kanadi, kjer trdo dela in služi vsakdanji kruh. Ona je ostala sama na posestvu. Nedovoljeno intimno znanstvo je rodilo posledice. F. je 10. maja letos porodila nezakonsko žensko dete, ki ga je zadušila na ta način, da mu je vtaknila v usta prst. Otožénka je dejanje v bistvu priznala. Prvotno se je zagovarjala, da je dete stoje prezgodaj porodila, da ji je otrok padel na tla in se ubil. Sodna obdukcija pa je ugotovila, da je bil otrok zadušen.

— **Srbohrvatska vadnica** III. letnik, sestavil dr. Mirko Rupel s sodelovanjem Ivana Lesica, je ravnokar izšla v zalogi Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani. Cena vezani knjigi 40 Din.

— **Mladi junak,** leto VIII. št. 1. — Med mladinskimi listi zavzema »Mladi junak« še vedno odlično mesto. Ne bi smelo biti osnovne šole brez »Mladega junaka«. Njegova naloga je slej ko prej najnujnejša: **vzgojiti trezno mladino,** ki ne bo uživala alkoholnih pijač. **Vsebina** lista je pestra, saj pišejo v »Junaka« naši najboljši mladinski pisatelji: Ivan Albreht, Mirko Kunčič, Gustav Strniša in drugi. Želeli bi si še več pisem mladih junakov. Ilustracije v listu so izvirne (B. Grad). List izdaja »Sv. vojska« in urejuje šol. upr. Janko Grad, Moste pri Ljubljani; naroča se na naslov: Uprava »Mlad. junaka«, Ljubljana, Mestni trg št. 19/III.

Trbovlje

Izolirnica se bo že letos začela graditi. Občina je razpisala tozadevna dela, da se bo zgradba v najkrajšem času oddala. Da se ni že prej začelo, je bil vzrok v tem, da niso mogli dvigniti v to svrho naloženega denarja.

»**Za pravdo in srce**«, znano Medvedovo igro uprizori naš dramatični odsek v Društvenem domu za otvoritev letošnje sezone prihodnjo nedeljo.

Novi grobovi. Umrli so: Jazbinšek Terezija, žena rudarja, stara 74 let, Jager Martin, sin posestnika, 11 let, radi vnetja slepiča, Godec Marija, žena rudarja, stara 32 let, radi srčne napake, na isti bolezni je umrla Mlakar Berta, stara 18 let. Umrli so dalje otroci rudarjev: Zalaznik Katarina, Pišek Josip, Pavlič Ivan in Razoršek Ivan. N. v m. p.!

Ptuj

Svedrovci strašijo. V ptujskem okraju se je zasidrala še neizsledena tolpa rokovnjačev, ki vznemirjajo mirno okoliško prebivalstvo. Sedaj so neznani storilci vlomili v stanovanje posestnika Matevža Pepelnika na Planjskem, občina Sv. Bolfenk v Halozah. Vrata in omare so odprli s sekirami. Odnesli so razno obleko in 300 Din gotovine. Skupna škoda znaša nad 1200 Din. Vlom je bil izvršen ob času, ko je bil Pepelnik odsoten od doma. Orožniki so pridno na delu, da izsledijo krivce.

Računski zaključek mestne občine. Mestni magistrat razglaša, da je računski zaključek mestne občine za upravno leto 1931 do 8. oktobra t. l. pri mestnem knjigovodstvu javno razgrnjen.

Brezposelne osebe, ki so že vložile prošnjo na Borzo dela v Mariboru za podporo, pa niso prejele izplačane podpore, oziroma ne v polnem znesku, naj se čimprej v lastnem interesu prijavijo pri mestnem magistratu.

Ukinitev pasjega zapora. Poostreni pasji zapor v ptujskem okraju je ukinjen, toda le na desnem bregu, dočim ostane v občinah na levem bregu Drave tozadevna odredba o poostrenem pasjem zaporu v veljavi.

Ruše

Ni je več, dobre mamice, ge. Julijane Skerbinjek, po domače Hlebičeve matere. Pobrala jo je nemila smrt. Pred dvema mesecema jo je zadela kap; pa zaradi skrbne postrežbe je okrevala toliko, da je za silo že hodila po sobi. Prišla pa je pljučnica in jo je iztrgala iz rok ljubečih otrok. Od blizu in daleč so jo hodili kropit, ko je ležala na mrtvaškem odru. Naravnost veličasten pa je bil njen pogreb. Pet duhovnikov, med njimi tudi žalujoči sin Roman, in dolga vrsta žalujočih jo je spremljalo na njeni zadnji poti. Saj je bila potomka odlične Grizoldove družine iz Smolnika in nepretrgoma od leta 1871. do novejšega časa skrbna gospodinja na Hlebičevem domu. Devet otrok je v dvojnem zakonu darovala slovenski domovini, eden je duhovnik, eden knjigovodja, hčerke so vse dobro preskrbljene. Na grobu se je poslovil od drage pokojnice v imenu vseh žalujočih domači gosp. župnik. Težko smo se ločili od njene gomile, saj smo pokopali v njej lep kos starega Smolnika, kos smolniške vernosti, pridnosti, poštenosti, skromnosti. Počivaj mirno v Bogu blago srce!

Tudi naše Prosvetno društvo se je oddolžilo velikemu buditelju in pospeševatelju slovenske prosvete škofu Slomku z ljubko proslavo. Slavnostni govor je imel gosp. tajnik Kolenc iz Maribora. Z ozirom na narodni pomen cele proslave se je vstopnina zelo znižala. — V ponedeljek je bila pri Sv. Arehu poroka g. Edvarda Sernca, sina iz znane Maroltove hiše na Smolniku, z gdč. Miciko Kirbiš, posestnikovo hčerko iz Frama. Poročal je ruški gospod župnik. Novemu paru, ki je določen, da prevzame obširno Maroltovo posestvo, kličemo: Na mnoga in prav srečna leta!

Novo mesto

Vpisovanje v gremijalno trgovsko nadaljevalno šolo je v nedeljo 2. oktobra. Vpisnina je 50 Din. Vpisovanje se vrši dopoldne od 9—12 v pisarni upraviteljstva meščanske šole. Pouk ob istih dneh kot lani. Letos bo otvorjen I. razred. Na razne dopise in vprašanja ugotavljamo, da ni v Novem mestu nobene druge **trgovske šole. Bivše dvorazredne trgovske šole ni že več let.** — Vodstvo.

Ambrus

Šola. Imamo trirazredno osnovno šolo s štirimi oddelki, otrok je s ponavljavci 200. Začetkom šolskega leta sta odšli dve učni moči, ostala je samo ena. Skoro bo že mesec, kar je šola, pa ni od nikoder nove učne moči. Lani je šola trpela radi škrlatinke in hude zime, letos pa radi pomanjkanja učnih moči. Kako naj ena učiteljica vspešno poučuje toliko otrok v štirih oddelkih?

Suša. Imeli smo silno sušo, vse se je sušilo, pridelki so silno pičli, vode v vodnjakih je zmanjkalo. Zadnji teden smo dobili parkrat dež, pa premalo. Premočena je samo brazda. Sejemo pšenico, pa kdor hoče orati, pride še do suhe plasti. Vode smo tudi dobili komaj za dober teden v vodnjake. Če ne bo hitro zopet dežja, bomo zopet suhi na polju in v vodnjakih.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA
Začetek ob 20

Četrtek, 29. septembra: Zaprto.
Petek, 30. septembra: ROKSI. Red C.
Sobota, 1. oktobra: Zločin in kazen. Red D.

OPERA
Začetek ob 20

Četrtek, 29. septembra: HLAPEC JERNEJ IN NJEGOVA PRAVICA. Premijera. Slavnostna predstava v proslavo 40 letnice otvoritve opernega gledališča. Izven.
Petek, 30. septembra: Zaprto.
Sobota, 1. oktobra: Fra Diavolo, premijera. Izv.

Abonente reda D opozarjamo, da imajo prvo predstavo v letošnjem abonmaju v soboto, dne 1. oktobra. Vprizori se Dostojevskega roman: Zločin in kazen, v dramatizaciji Krasnopoljskega.

Naše dijaštvo

Tudi letos bo Slovenska dijaška zveza poslala svoje izmenjance med Slovake in Poljake. Morda tudi na Češko. Interesenti naj najkasneje do 3. oktobra vlože tozadevne prošnje. Vendar naj prošnje vlagajo samo absolvirani slušatelji ljubljanske univerze, člani v Slovensko dijaško zvezo včlanjenih društev. V prošnji naj navedejo motive, radi katerih žele v inozemstvo in svoje dosedanje delovanje, ki jim govori za to v prilog. Navede naj se tudi kam žele. Točnejše informacije daje Slovenska dijaška zveza, Miklošičeva 5 (Akademski dom).
Slovenska dijaška zveza.

Radio

Programi Radio-Ljubljana:

Četrtek 29. septembra: 12.15 Plošče — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, plošče, borza — 18.00 Salonski kvintet — 19.00 Herfort: Slike iz narave (Zimske noči zlovešči ptič, beli jezdec) — 19.30 Gospodarske krize in karteli (prof. F. Pengov) — 20.00 Akademski poklici — 20.30 Muzika 40. p.p. dirigira višji kapelnik Wimer — 22.30 Čas poročila

Petek, 30. septembra. 12.15 Plošče — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, plošče, borza — 18.00 Plošče — 18.30 »Tristan in Isolda«, opera. Prenos z Dunaja — 22.30 Čas, poročila.

Drugi programi:

Petek, 30. septembra.

Zagreb: 20.30 Prenos koncerta iz Belgrada. — 22.40 Plošče. — **Milan:** 20.30 Simfonični koncert. — **Stuttgart:** 20 Donski kozaki pojejo. — 22.45 Radio-orkester. — **Berlin:** 22.30 Prenos iz Amerike, nato zabavna glasba. — **Belgrad:** 20.30 Orkestralni koncert. — 21.30 Plesna glasba. — 21.50 Operni dvospevi. — 22.30 Plesna glasba. — **Rim:** 20.45 Pester koncert. — **Beromünster:** 20.30 Radio-orkester. — 20.45 Vokalna in instrumentalna glasba iz časov Sheakespeara in kraljice Elizabete. — 21.40 Baladni koncert. — **Langenberg:** 20 »Wallenstein«, dramatična pesnitev. Schiller. — 22.15 Poročila. — 22.30 Prenos iz Amerike. — 22.45 Koncert. — **Praga:** 20 Moravska Ostrava. — 21 Brno. — 22.20 Plošče. — **Dunaj:** 18.55 »Lohengrin«, rom. opera v 3. dej. (R. Wagner). — 23.10 Koncert, prenos iz kavarne. — **Budimpešta:** 20 Madjarske pesmi. — 20.35 Fantazije iz Puccinijevih oper. — 22.15 Ciganska glasba.

Naznanila

Združenje ljubljanskih konservatoristov ima svojo redno letno skupščino v ponedeljek 3. oktobra 1932 ob 20 v poslopju Glasbene Matice (Hubadova dvorana).

Zveza bivših salezijanskih gojencev na Rakovniku ima svoj redni letni občni zbor v nedeljo, dne 2. oktobra t. l. ob 9. Vabljeni tudi vsi oni tovariši, ki še niso včlanjeni.

Zahvala

Povodom nesreče v Stavčivasi, ko je požar uničil naše domačije, se podpisani javno zahvaljujemo Vzajemni zavarovalnici v Ljubljani, ker je takoj in brez vsakega odbitka izplačala zavarovalnino. Priporočamo jo vsakomur.

Stavčavas pri Žužemberku, dne 16. sept. 1932.

Franc Špec, Franc Fabjan, Franc Lavrič, Franc Hrovat, Jože Vidmar, Martin Travnik, Julijana Kužnik.

✝

Zapustil nas je predobri soprog, ozir. oče, stari oče, stric, tast in svak, gospod

Franc Kos

posestnik

sinoči po kratki mučni bolezni, previden s svetimi zakramenti, v 83. letu starosti.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v petek zjutraj iz hiše žalosti na farno pokopališče v Moravčah.

Češnjice pri Moravčah, 28. sept. 1932.

RODBINA KOS
in sorodniki.

Zahvala

Ob priliki prebridke izgube našega ljubljenega sinčka in bratca

Petrčka

šolarčka osnovne šole na Viču

nam je došlo od vseh strani mnogo iskrenih izrazov sočutja; zato nam ni mogoče se vsakomur posebej zahvaliti. Tudi pogreba se je udeležilo lepo število občinstva, zlasti pa mnogo malih Petrčkovih prijateljčkov in prijateljic, šolskih otrok osnovne šole na Viču. Vsem tem naša najprisrčnejša zahvala. Posebno zahvalo pa izrekamo učiteljskemu zboru osnovne šole na Viču, gg. duhovnikoma ter vsem, ki so darovali vence in šopke na krsto našega malčka. Prav prisrčno se zahvaljujemo Petrčkovim tovarišem in tovarišicam, ki so ga ob v srce segajočem petju položili k zadnjemu počitku. Prisrčna hvala zlasti gospodu učitelju, ki je učil male pevce peti. Še enkrat hvala vsem!

Vič, dne 29. septembra 1932.

Globoko žalujoča rodbina
MATIJE JEREBA.

TEKMA Z BALONI

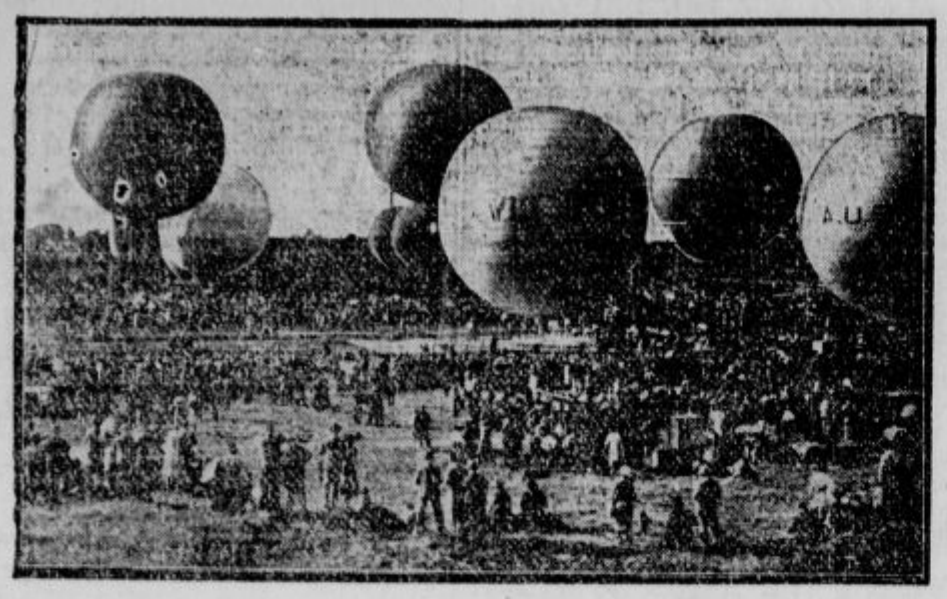

Baselski start za Gordon-Benettovo tekmo. V nedeljo zjutraj so startali v Baslu pred tisočimi gledalci baloni za Gordon-Benettovo tekmo. Polnjenje 17 balonov je trajalo toliko časa, da se je prvi balon, »Deutschland«, dvignil v zrak šele ob štirih popoldne. Balon je pristal 26. septembra dopoldne ob 10 v Češkoslovaški. Letalci so se morali celo noč boriti proti dežju in so v ponedeljek zjutraj dosegli višino 7000 m; drugi nemški balon je 3 ure kasneje pristal na severni nemško-češki meji; tretji je bil poljski balon »Gdynia«, ki je pristal ob enajstih pri Varšavi, a za njim švicarski balon v okolici Kaličevo.

Mislili bi, da je po slavi »Zeppelina« interes za balon odnehal. Če pa pomislimo, da se je v nedeljo spustilo v višavje sedemnajst balonov iz osmih držav na tekmo, nam bo jasno, da ima balon še zmerom izvestno privlačnost. Od držav, ki so tekmovale, so dale Francija, Švica, Amerika in Nemčija po tri, Poljska po dva, Španija, Belgija in Avstrija po en balon.

Basel so izbrali za start le zato, ker so tamkajšnji vetrovi izredno ugodni. Tudi profesor Piccard si je radi zračnih sil izbral Švico za izhodno točko v višine. Pri vsem tem pa ostane taka vožnja še zmerom — pot v neznano. Belgijski pilot, Demuyter, ki je bil že večkrat zmagovalec pri podobnih tekmah, se je izrazil, da bodo topot gnali balone jugozapadni vetrovi iz Basla proti južni Nemčiji, Severni Avstriji, Čehoslovaški, Poljski in eventuelno proti Rusiji.

Prva Gordon- Bennettova tekma je bila leta 1906. James Gordon Bennett, navdušen športnik z balonom in avtomobilom, je leto prej ustanovil vsakoletno nagrado za balonsko tekmo. On je bil tudi tisti, ki je Stanleya poslal z veliko ekspedicijo v Centralno Afriko, a leta 1879 je opremil polarno ekspedicijo »Jeannette«, ki pa je pozneje tako žalostno končala. Ta mož je ustanovil nagrado tudi za letalske tekme.

Pogoj za Gordon-Bennettovo nagrado je, da jo šele država, ki to nagrado trikrat zaporedoma dobi, obdrži za zmerom. Leta 1906 je zmagal Amerikanec Lahm, naslednjega tudi, nato pa se je zmaga prenašala z države na državo, a povsod le po enkrat. Po svetovni vojni šele je zmagala Belgija trikrat zapored, tako da je nagrada prešla v last belgijskega aero-kluba.

Leta 1928, je razpisal belgijski kralj točno pod prejšnjimi pogoji novo nagrado, da bi vzpodbudil mlade letalce. To je dobila Amerika, na kar je trgovska zbornica v Detroitu razpisala novo nagrado, ki še danes teče. Nihče seveda ne pomisli, kako velike telesne napore mora prestati tekmovalec, ki po tri dni in noči presedi v košari. Pristanek je prečestokrat težak in je balon čisto odvisen od vetrov. O nekem takem slučaju piše tekmovalec (ki se je tudi letošnje tekme udeležil), Otto Bertram. Njegov balon je imel l. 1928. že takoj v začetku nesrečo. Močni vrtinci so ga vrgli z vso močjo k tlom in bili z njegovo košaro ob drevesa in skale tako dolgo, dokler ni balon obvisel, se raztrgal in je začel uhajati plin. Razpraskana in potolčena letalca nista našla iz zaraslega gozda poti. Že sta mislila v gozdu prenočevati, ko prideta dva kmeta, ki sta jima pokazala pot v vas.

Vrednost takih tekem pa ni le športnega značaja, temveč je zlasti za znanstvo važna. Višinski poleti Piccardovi se ne bi mogli vršiti, če ne bi bilo pred njim toliko balonskih preizkušenj. Ravno za raziskovanje meteoroloških pojavov ima balon veliko vlogo. Tudi najmodernejše višinsko letalo ne more nadomestiti balona, ker se balon počasi in mirno dviga ter omogoči človeku s tem nemoteno opazovanje. Strukturo ogromnih oblačnih plasti moremo opazovati tudi v navpični smeri. Višinski zračni toki, razširjenje električnih in zvočnih valov — so področja, ki jih ne moremo drugače preiskovati kakor z balonov. Ako so in kaj so ti balonski poleti odkrili z višinskega sveta, bomo šele zvedeli, ko bodo letalci poročali.

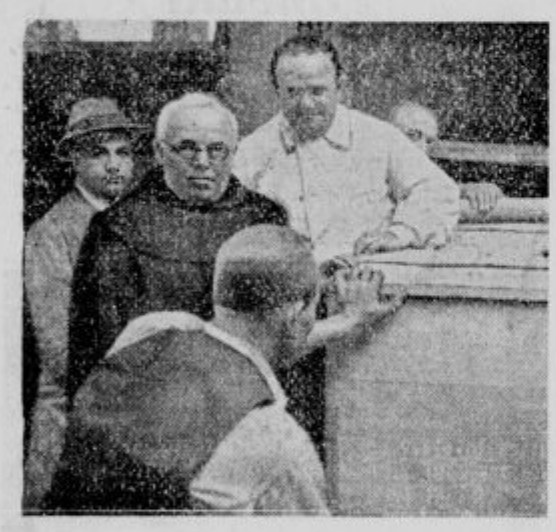

Prenos ostankov Bourboncev. Med svetovno vojno so prenesli sarkofage šestih bourbonskih knezov, med njimi je bil tudi zadnji franc. Bourbonec Karl X., iz Kostanjevice pri Gorici na Dunaj, ker je bil kostanjeviški samostan med svetovno vojno v frontni liniji. Začasno so jih sprejeli na Dunaju karmeličani. Zdaj je samostan na Kostanjevici popravljen, pa bo znova sprejel krste francoskih Bourboncev. Slika nam kaže transport Karla X.

Gladovni stavkarji

Gandhi je gladoval topot sedem dni. Že so se bali za njegovo življenje, zakaj prva poročila so govorila, da mu že pešajo moči. No, prestal je in zmagal. Gandhi ni več pri tolikih močeh, kot je bil leta 1924., ko je vzdržal post celih 21 dni, da bi ganil Hinde in Muhamedance k spravi. Šele ko je oklical voditelj Muhamedancev, Muhamed Ali, spravno konferenco, na kateri se naj bi uredilo vprašanje indijskega volivnega prava, je Gandhi nehal s postom, katerega je mislil že takrat držati do smrti.

No, pa Gandhi ni bil prvi in edini, ki je uporabil gladovno stavko v dosego svojih ciljev. Vemo namreč, da je bil že leta 356. škof Evzebij vržen v palestinske ječe. Ker pa se je njegov sovražnik bal, da ne bi Evzebij vsled posta, katerega je trdovratno držal, umrl, kar bi vzbudilo ogorčenje ljudstva, ga je izpustil. — Kralj Edvard III. je zaprl l. 1357. neko žensko, ker so jo osumili umora. Ko pa je zvedel, da se že 40 dni postí, je mislil, da je tu božja roka vmes, pa jo je izpustil. — V angleških ječah so v 17. stoletju mnogoštevilni kvekerji umrli radi gladovne stavke. Le en slučaj je znan, da je bil kveker po dvajsetdnevnem postu izpuščen. Tudi v najnovejši zgodovini so znane take stavke

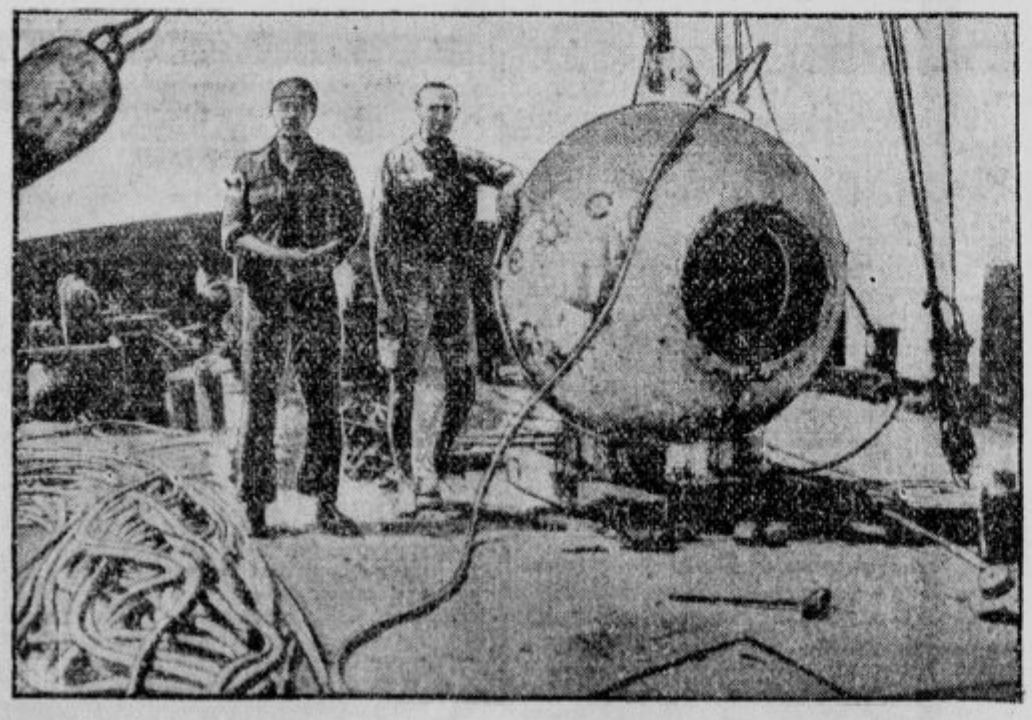

Radio-predavanje iz 750 m morske globine. Prof. Beebe (desno) in njegov asistent Atis Barton pred kroglo, v kateri sta se spustila v morje. Ameriški raziskovalec, prof. Viljem Beebe, se je pri otočju Bermudas (kakor smo že poročali) spustil v jekleni krogli na morsko dno, 750 m globoko. Zaradi tega ga imenujejo tudi »Piccarda globine«. Pri tej vožnji je opazoval skozi debele steklene šipe izredna življenjska bitja in je obenem poročal svoja opazovanja skozi mikrofon milijonom ameriškim radioposlušalcem. Potapljaška krogla ima enako obliko kakor Piccardova stratosferska gondola.

Nove žrtve faraonskih grobnic

Usoda, ki se je z angleškimi raziskovalci egipčanskih grobov neusmiljeno poigrala, še zmerom ni sita. Še imamo v spominu usodo lorda Carnarvona, ki je odkril grob faraona Tutankhamona: pičila ga je muha in je umrl. Tudi njegovi nasledniki so umrli nenaravne smrti. Med egiptskim ljudstvom živi že stoletja legenda, da sleherni, ki se bo dotaknil z zločinsko roko svetih, prastarih grobov, bo moral umreti strašne smrti. Ta ljudska vera je zadnje dni našla odmev v dveh novih žrtvah.

Grobove faraonov so iskali pred nekaj leti v okolici Teb ali ob gornjem Nilu, kjer so imele najstarejše dinastije svoje grobnice. Šele v zadnjem času sta prišla dva Angleža inženir Hess iz Glasgowa in londonski trgovec Duffil na to, da bi tudi po libijski puščavi v neposredni bližini Rdečega morja pogledala za starimi grobovi. Domnevala sta namreč, da leže v tej pokrajini grobnice egiptske dinastije Hykos, ti so namreč pred približno 1500 leti pred Kristusom pridrli nad Egipt in več sto let vladali.

V letu 1927 sta oba pristala v Aleksandriji, nato pa z letalom poletela v puščavo Attalah, kjer sta s pomočjo domačinov začela z izkopavanjem grobov. Leto dni sta zaman grebla. Grobnic dinastije Hykos ni bilo nikjer. Lansko leto pa sta zadela na prastaro zlato jamo, katero pa so po znamenjih še stari egiptski faraoni odkrili. Celo leto sta se mučila Hess in Duffil, da bi zlato žilo izkopala.

Pred nekaj dnevi pa nenada zboli inženir Hess, bile so to čudne bolečine: ni mogel ne jesti ne spati in je postal končno pravi okostnjak. Njegov zvesti prijatelj Duffil je skrbel zanj, kolikor je mogel in mu svetoval, da bi za nekaj časa prenehal z delom; ta čas bi on pohitel k nekemu profesorju za medicino v Londonu in ga vprašal za svet. Toda Hess ni pristal na to, saj je bil vendar pred končnim uspehom, katerega naj zdaj pusti?!

Njegovo stanje pa se je slabšalo iz dneva v dan in pred nekaj dnevi je umrl v naročju svojega prijatelja. — Duffil je bil nad smrtjo Hessovo tako zdvojen, da se je cele dni branil pokopati prijateljevo truplo. Sedel je tih in smrtnobled ob truplu in strmel v bledi obraz dragega mrliča. Ko pa je končno začelo truplo širiti neznosen duh po okolici, so ga prisilili domačini, da je pristal na pogreb. Nekaj minut za tem, ko je poslednje prgišče pesti padlo na sveži grob, so domačini-pogrebci zaslišali strel. Deset korakov od groba si je Duffil pognal kroglo v sence. Angleška vlada bo oba raziskovalca prepeljala domov in ju na domačih tleh pokopala. — Legenda o maščevanju duhov, ki si ne puste jemati pokoja, se torej nadaljuje. Vendar prihajajo zmerom novi raziskovalci, nekateri radi zgodovinske resnice, drugi radi gole časti. In vsaj prvim naj duhovi prizanesó!

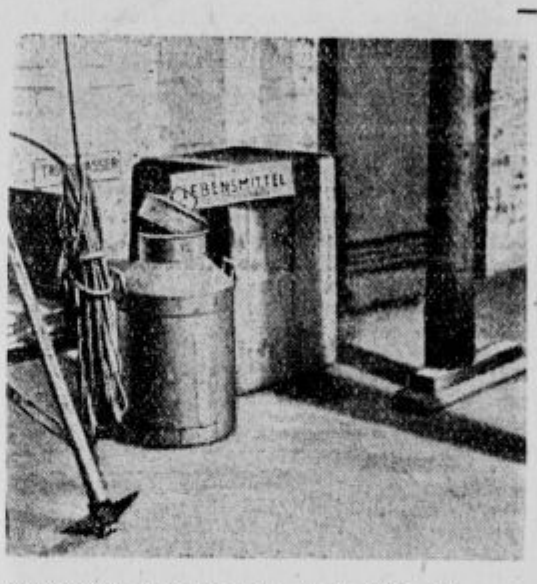

Prva nemška obrambna klet. Mesto Lübeck je zgradilo klet, kjer se ljudje lahko skrijejo pred plinom in bombami. Na tem mestu je prostora za 30 ljudi. Proti bombam je zavarovana klet tudi z močnimi tramovi. Živil in pitne vode imajo notri za dva dni. Še druge rešilne naprave čakajo težkih dni.

Reka Rubicon

List »Giornale d'Italia« je pred nedavnim poslal posebne poročevalce v mestece Savignano v Romaqui, kjer se pne starodavni most nad rekico Rubicon; ta je bila nekoč mejna reka med rimsko državo in cisalpinsko Galijo. Po odredbi Mussolinijevi je namreč antični Rubicon spet dobil svoje prvotno ime. Že nekaj stoletij je namreč nosil ime Fiume Fiumicino. Tri mesta v Romaqui so se prepirala med seboj (Rimini, Cesana in Savignano), ali je vodni tok, ki gre skozi njihova mesta oni stari Rubicon. Rubicon je postal slaven v stari zgodovini, ko se je vračal iz Galije zmagovalec Julij Cezar 705. leta po ustanovitvi Rima. Prihajal je iz Ravene, prekoračil most preko mejne reke Rubicon in korakal proti Rimu, da bo na mesto republike postavil cesarstvo. V tej odločilni uri, ko so ob strani Cezarjevi korakali odločni veterani 10. legije, je izgovoril vojskovodja one znane besede: Alea iacta est! Zgodovina je ta pohod zavila v tenčico pravljice. Sodobni zgodovinar Suetonius poroča, da Cezarjeva vojska ni korakala po cesti Riginia, ki danes kot elegantna avtomobilska cesta veže Rimini z Raveno, marveč da je šel po stranski poti, ki se konča na cesti Emilia pri mestu Compitum. Compitum je bil takrat rimski center. Njegova cerkev ima še danes rimske stebre in marmorne ostanke. Tam je baje Cezar razprostrl šatorišče, predno je prekoračil Rubicon.

Predsednik zborovanja Zveze narodov. Na zborovanju Zveze narodov v Ženevi je bil izvoljen za predsednika s 44 proti 6 glasovom grški poslanik Politis.

Mesto Savignano di Romaqua je zdaj poslalo državnim oblastem ponudbo, da bi se imenovalo poslej Savignano al Rubicone. Mussolini hoče pač vse, kar je starega, vzbuditi in današnjo Italijo čim bolj približati velikemu rimskemu imperiju — pa le v brutalnih osvajanjih, nikakor pa ne v kulturi...

★

Gospa pokaže obiskovalcu sliko, ki jo je predstavljala še kot majhno deklico: »Taka sem bila pred dvajsetimi leti.«

Obiskovalec: »Krasna! Čigava pa je deklica, ki jo držite v naročju?«

Knjiga o Eskimih

Velik uspeh je to leto dosegla knjiga češkoslovaškega avtorja v Ameriki, katero je newyorški literarni klub izbral za najboljšo knjigo, kar jih je izšlo meseca julija. To je delo Čeha Jana Welzla, ki je preživel 30 let na Alaski in v severni Sibiriji, kjer je postal celo načelnik nekega eskimskega plemena. Napisal jo je po svojem povratku na Češkoslovaško, a v njej je razkril svoje spomine: »Trideset let na zlatem severu«. Ta knjiga je prevedena že skoraj na vse jezike, tudi na japonski in esperanto. V Newyorku je prejel avtor za knjigo 10.000 dolarjev nagrade.

Smrtni padec v letečem avtu. Mesto nesreče po katastrofi. Ko je pri Budapešti hotel neki leteči avto s pogonom na propeler prevoziti neko oviro, je motor eksplodiral. Oba moža sta bila na mestu mrtva. Iznajditelj motorja pa je bil aretiran.

Sovjetske šole v Perziji

Prosvetno ministrstvo v Teheranu je podpisalo zakon, da perzijski otroci ne smejo obiskovati ljudskih šol, ki jih na perzijskih tleh vzdržujejo tujci. Ta zakon je vstopil v veljavo ob začetku šolskega leta. Velja pa ne le za novince, marveč tudi za učence, ki so že obiskovali imenovane šole.

Večina teh inozemskih šol je namreč pod vodstvom Sovjetske Rusije, ki si je izbrala pač najboljše sredstvo za širjenje svojih idej. Kakor znano, steza boljševiška Rusija roko preko vseh azijskih držav, posebno onih, ki so v bližini angleških sosedov. S to prepovedjo pa je Perzija dala učinkovit udarec na boljševiški vpliv.

Nov svetovni rekord v metanju krogle. Nov rekord v metanju krogle je v lahko-atletskem državnem tekmovanju med Poljsko in Čehoslovaško dosegel Čeh Douda, ki je vrgel kroglo 16.20 m daleč. Ta rekord presega za 4 cm prejšnjega, ki je bil postavljen na olimpijadi v Los Angelosu.